መዝገበ፡ፊደል፡

የግእዝና፡ያማርኛ፡ቋንቋ፡መክፈቻ።

፪ኛ፡ መጽሐፍ።

መዝገበ፡ፊደል፡

የግእዝና፡ያማርኛ፡ቋንቋ፡መክፈቻ።

፪ኛ፡ መጽሐፍ።

አርእስተ፡ ክፍላት፡ ወገጻት።

(አርእስቶች)፡	(ክፍሎች)፡	(ገጾች)፡
፩ኛ፡ ፊደል፡ ከነንዝዙ፡	፩፡ ክፍል፡	ከ፯፡ እስከ፡ ፲፯
፪ኛ፡ ፊደል፡ ከነንዝዙ፡	፪፡ ክፍል፡	ካ፲፰ — ፴፪
የፊደላዋሪያ፡ ለውጥ፡	፫፡ ክፍል፡	ከ፴፫ — ፴፱
፫ኛ፡ ባለዋየል፡ ፊደል፡	፬፡ ክፍል፡	ካ፵ — ፵፰
የቍጥር፡ ዐውድ፡	፭፡ ክፍል፡	››፵፰ — ፶፪
የዘመን፡ ታሪክ፡	፮፡ ክፍል፡	››፶፫ — ፶፱
ውዳሴ፡ አምላክ፡	፯፡ ክፍል፡	ከ፷ — ፷፬

ስእለት ፡ ወአስተብቍዖት = ልመናና ፡ ምልጃ ።

ይኸን ፡ ጨቅላ ፡ መጽሐፍ ፡ የምታዩ ፡ ኹሉ ፡
ዐደራ ፡ ስለኔ ፡ ማሪያም ፡ ማሪያም ፡ በሉ ፤
በሆዱ ፡ ያለውን ፡ የትምርት ፡ ሽል ፣
አለፍንቅ ፡ እንድወልድ ፡ እንድገላገል ፤
ከኻያ ፡ ስድስቱ ፡ ወንዶች ፡ ፊደላት ፡
አርግዠለኹና ፡ መዝገበ ፡ ቃላት ።

ስንት ፡ እልፍ ፡ አበው ፡ ናቸው ፡ አርግዘው ፡ የሞቱ ፡ ?!
ቀኝ ፡ እጃቸው ፡ ፀጥሮ ፡ ጥፈት ፡ በማጣቱ ፤
እጇ ፡ እንዳባቶቼ ፡ እጅ ፡ ተምሮ ፡ ባይጥፍ ፡
ከሆዱ ፡ ባለጣም ፡ ይህ ፡ ጨቅላ ፡ መጽሐፍ ።

ለትምክሕት ፡ አይዶለም ፡ ይህን ፡ መናገሬ ፡
ለማስቀናት ፡ እንጂ ፡ ሰነፉን ፡ ገበሬ ፤
ሐዋርያም ፡ ሲጥፍ ፡ ወዳርድእቱ ፡ መንጋ ፡
ቅኑ ፡ አስቀኑ ፡ ይላል ፡ ለምትበልጥ ፡ ጸጋ ።

እስመ ፡ ኦሪት ፡ በሙሴ ፡ ተውህበት ፤ ጸጋሰ ፡ ወጽድቅ ፡ በኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ኮነ ፡ (ዮሐ፩ ፡ ፲፯) ።

መዝገበ ፡ ፊደላት ፡ ሴማውያት ።

ወእማንቱ ፡ ፊደላተ ፡ ግእዝ ፡ ወዐምሐራ ፡

እለ ፡ ምስለ ፡ ሱርስት ፡ ወዐረብ ፡ ወምስለ ፡ ዕብራይስጥ ፡ የኅብራ ።

«የግእዝና ፡ ያማርኛ ፡ ፊደል ፤ የመናዊ ፡ ወይም ፡ ከለዳዊ ፡ የሚባል» ።

እምኪዳን ፡ ወልድ ፡ ክፍሌ ፡ ወልደ ፡ አባ ፡ ቶክሌ ፡

ተጽሕፈ ፡ ወተኀትመ ፡ ለውሉደ ፡ ጽባሕ ፡ ወሠርክ ፡

በቅዱስ ፡ አልዓዛር ፡ ማተሚያ ፡ ቤት ፡

ድሬ ፡ ዳዋ ።

፲፱፻፳፯ ፡ ዓ ፡ ም ፡

(1934)

ዳግመኛ ፡ በአርቲስቲክ ፡ ማተሚያ ፡ ቤት ፡ ታርሞ ፡ ታተመ ፡ ፲፱፻፶፫ ፡ (1961) ቀ ፡ 9712

ኅድጉ ፡ ሕፃናተ ፡ ይምጽኡ ፡ ኀቤየ ፡ ወኢትክልእዎሙ ።

ወደኔ ፡ ይመጡ ፡ ዘንድ ፡ ሕፃናትን ፡ ተዉ ፡ አትከልክሏቸው ፡ (ማር ፲ ፡ ፲፬) ።

በስመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሕያው ፡ ዘይሰመይ ፡ አልፋ ፡ ወሃቢ ፡ ፊደል ፡ ተስፋ ፡ ወጸጋዌ ፡ መምህር ፡ ሱታፋ ፤ ንዜኑ ፡ በጽሒፍ ፡ ወናየድዕ ፡ በአፍ ፡ ህላዌ ፡ ቀዳማይ ፡ አልፍ ፡ ወጠባይዐ ፡ ሆይ ፡ ትሩፍ ፡ ዘኀበእ ፡ እምሰብእ ፡ ወአዕዋፍ ፡ በላዕተ ፡ መጽሐፍ ። ሎቱ ፡ ስብሐት ፡ ለበነተረ ፡ ምእመናን ፡ ፊደላት ፤ እምአፈ ፡ ደቂቅ ፡ ወሕፃናት ፡ ጽሙኣነ ፡ ትምህርት ፤ በቃለ ፡ አሚን ፡ ወበትፍሥሕት ፤

አሜን ።

መ ቅ ድ ም ።

ፊደል ፡ ማለት ፡ የነገር ፡ የቃል ፡ ምልክት ፡ አምሳል ፡ ወይም ፡ መግለጫ ፡ ማስታወቂያ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ ሥዕል ፡ እንደ ፡ ማለት ። ዐይነተኛ ፡ ፍችው ፡ ይህ ፡ ነው ፤ የቀረውን ፡ በግስ ፡ ይመለከቷል ። የፊደል ፡ ተራ ፡ የተፋለሰና ፡ አልፍ ፡ አ ፡ ከርስቱ ፡ ከቀዳማዊነት ፡ ተንቅሎ ፡ በርሱ ፡ ፈንታ ፡ ሆይ ፡ ሀ ፡ መዠመሪያ ፡ ፊደል ፡ የኾነ ፡ ከጣቱ ፡ ብርሃን ፡ ከሚባለው ፡ ካንደኛው ፡ ስላሜ ፡ ከመዠመሪያው ፡ ጳጳስ ፡ ከፍሬ ፡ ምናጦስ ፡ ወዲህ ፡ ነው ። አበገደ ፡ የነበረውን ፡ ሀለሐመ ፡ ብለው ፡ ከላይ ፡ እስከ ፡ ታች ፡ ያፋለሱትም ፤ ከርሱ ፡ ጋራ ፡ ዐብረው ፡ የነበሩ ፡ ጽርአውያንና ፡ ቅብጣውያን ፡ ናቸው ፡ ይባላል ። ያፋለሱበትም ፡ ምክንያት ፡ የግእዝን ፡ ፊደል ፡ ከአኃዝነት ፡ አውጥቶ ፡ የርሳቸውን ፡ ፊደል ፡ በግእዝ ፡ ፊደል ፡ ላይ ፡ አኃዝ ፡ አድርጎ ፡ ለማግባት ፤ አልፋ ፡ ቤታ ፡ ጋማ ፡ የነበረውን ፡ (፩ ፡ ፪ ፡ ፫) ፡ አሐዱ ፡ ክልኤቱ ፡ ሠለስቱ ፡ እያሉ ፡ አላኢያውና ፡ አላምሳያው ፡ ለመጣፍና ፡ ለመፈደል ፡ ወይም ፡ ተሰብስቦ ፡ ባንድ ፡ ወገን ፡ እንዳሚያድር ፡ እንደ ፡ ጥምቀትና ፡ እንደ ፡ ኀጠር ፡ ታቦት ፡ አንዱን ፡ ባንዱ ፡ ላይ ፡ ለመደረብና ፡ ለማዳበል ፡ እንዲመቻቸው ፡ ነው ። እነሆ ፡ ይህ ፡ ከአሐዱ ፡ እስከ ፡ እልፍ ፡ (፩—፼) ፡ ያለ ፡ አኃዝ ፡ ከስብዓ ፡ (፸) ፡ በቀር ፡ ኹሉም ፡ የጽርእና ፡ የቅብጥ ፡ ፊደል ፡ ነው ። ይኸውም ፡ ዖ ፡ ዖ=ሚክሮን ፡ ከሚሉት ፡ ከታናሹ ፡ ዖ ፡ ስም ፡ የመጣ ፡ ነው ። ፻ና ፡ ፻፻ም ፡ የጽርእ ፡ ሮ ፡ ነው ፤ መልኩ ፡ የግእዝን ፡ የ ፡ ይመስላል ። ፯ና ፡ ፯ም ፡ የጽርእ ፡ ዜታ ፡ (ዜድ) ፡ ነው ፤ መልኩ ፡ የገን ፡ ኃምስና ፡ ግልስ ፡ ይመስላል ። ፱ና ፡ ፹ ፡ ፺ ፡ ተዛውረውና ፡ ተዘቅዝቀው ፡ አለቦታቸው ፡ አለመልካቸው ፡ ተጥፈዋል ፤ እኒሁም ፡ በጽርእና ፡ በቅብጥ ፡ ኒ ፡ ሚ ፡ ላምዳ ፤ በሮማይስጥ ፡ ኤን ፡ ኤም ፡ ኤል ፡ የሚባሉት ፡ ናቸው ። ፶ም ፡ የነሱው ፡ አኃዝ ፡ ነው ፤ መልኩ ፡ ተለውጦ ፡ እንደ ፡ ን ፡ ኾኗል ፤ በወዲያ ፡ ግን ፡ ራሱ ፡ ጣጥም ፡ ነው ፡ እግሩም ፡ ቀጥ ፡ ያለ ፡ ነው ። ጥንታዊውም ፡ የግእዝ ፡ አኃዝ ፡ እንደ ፡ ጽርእ ፡ እንደ ፡ ቅብጥ ፡ እንደ ፡ ዕብራይስጥ ፡ ርሱው ፡ ራሱ ፡ ፊደሉ ፡ እንጂ ፤ እንዳረብና ፡ እንደ ፡ ላቲን ፡ ሌላ ፡ ትርፍ ፡ አኃዝ ፡ አልነበረውም ። አጣጣፉም ፡ እንዳረብና ፡ እንደ ፡ ሱርስት ፡ እንደ ፡

ዕብራይስጥ ፡ ከቀኝ ፡ ወደ ፡ ግራ ፡ የነበረው ፡ ተዛውሮ ፡ እንደ ፡ ጽርእ ፡ እንደ ፡ ቅብጥ ፡ ከግራ ፡ ወደ ፡ ቀኝ ፡ የኾነ ፤ የግሱም ፡ አካሄድ ፡ ተለውጦ ፡ ሥሩ ፡ ጫፍ ፡ መጨረሻ ፤ ጫፉ ፡ ሥር ፡ መነሻ ፡ የኾነ ፡ በነሱው ፡ እጅ ፡ ነው ። ይህም ፡ ሐዲስ ፡ ሥራ ፡ የግእዝን ፡ ፊደል ፡ ከጥንታዊ ፡ ሕጉ ፡ ከሴም ፡ ቋንቋ ፡ ዐዋጅ ፡ አውጥቶ ፡ ጥርጊያ ፡ መንገዱን ፡ አጥፍቶ ፡ ቍጥሩን ፡ አሳስቶ ፡ በዚህ ፡ ብቻ ፡ የቀረ ፡ አይዶለም ፤ ከዚህ ፡ ይልቅ ፡ ደግሞ ፡ ያልፋ ፡ ወያን ፡ ምስጢር ፡ አፍርሷል ፡ (ራእ፩ ፡ ፰) ። ከዚያ ፡ ወዲህ ፡ በኢትዮጵያ ፡ አበገደ ፡ እየተረሳና ፡ እየጠፋ ፡ ሀለሐመ ፡ እየሰፋ ፡ ሂዷል ፤ ኋላ ፡ ግን ፡ በኹሉ ፡ አገር ፡ ጠፍቶ ፡ በሺዋ ፡ በስሜን ፡ ስለ ፡ ተገኘ ፡ እኩሉ ፡ የሺዎች ፡ ፊደል ፡ እኩሉ ፡ የስሜኖች ፡ ፊደል ፡ ይሉታል ፤ ርሱ ፡ ግን ፡ ከጥንት ፡ ከሰላማ ፡ በፊት ፡ የነበረ ፡ አንቲካ ፡ ፊደል ፡ ነው ። አንቲካነቱም ፡ ሲታወቅ ፡ ባሡስም ፡ ሐውልት ፡ በየመን ፡ በሕምያር ፡ ጥፈት ፡ በየዋሻውና ፡ በየደንጊያው ፡ ተቀርጦ ፡ ይገኛል ፤ በሺዋም ፡ በያድባራቱ ፡ በየገዳማቱ ፡ ይልቁንም ፡ በደብረ ፡ ሊባኖስ ፡ በቡልጋ ፡ መማሪያቸው ፡ ማስተማሪያቸው ፡ ርሱ ፡ ነው ። ስሙንም ፡ ኹለተኛ ፡ ፊደል ፡ አቡጊዳ ፡ ፊደል ፡ ይሉታል ፤ ባላገሮችም ፡ እንደ ፡ ብርቅ ፡ ያዩታል ። (ተረት) ፤ አቡጊዳ ፡ የተማሪ ፡ ዕዳ ። ይህም ፡ ይህ ፡ ነው ፤ በዚህ ፡ ላይ ፡ ደግሞ ፡ የፊደላችን ፡ ረድፍና ፡ ተራ ፡ አንቲካውና ፡ እውነተኛው ፡ አበገደሀ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፤ ሀለሐመሠ ፡ እንዳይዶለ ፤ ዐረቦች ፡ ሳይቀሩ ፡ ሴማውያንም ፡ ያፌታውያንም ፡ በቃል ፡ በታሪክ ፡ ይመሰክራሉ ። ይልቁንም ፡ በምስር ፡ ያሉት ፡ የንግሊዝ ፡ ሊቃውንት ፡ ግእዝና ፡ ዕብራይስጥ ፡ አንድ ፡ ነው ፡ ሲሉ ፡ ታሪኩን ፡ ከነፊደሉ ፡ በጋዜጣ ፡ ጥፈው ፡ ለዓለም ፡ ኹሉ ፡ ይናኙታል ። እኛም ፡ ይህን ፡ ታሪክ ፡ አጥብቀን ፡ ይዘን ፡ ተመርኵዘን ፡ ያቡጊዳን ፡ አሠር ፡ ተከትለን ፤ ንግባእኬ ፡ ኀበ ፡ ጥንተ ፡ ነገር ፡ ብለን ፡ ሀለሐመን ፡ ጥለን ፡ ፊደላችንን ፡ ሐሰትና ፡ ስሕተት ፡ በሌለበት ፡ በዚያው ፡ በዱሮው ፡ መንገድ ፡ በዱሮው ፡ አካሄድ ፡ በጥንቱ ፡ ተራ ፡ አበገደ ፡ ብለን ፡ እንጥፋለን ። (ተረት) ፤ ጥጃ ፡ ቢሳሳት ፡ ከናቱ ፡ ነገር ፡ ቢሳሳት ፡ ከጥንቱ ፤ ሰይፍ ፡ ቢመለስ ፡ ካፎቱ ። በዚህም ፡ አካሄድ ፡ ሦስት ፡ መልካም ፡ ነገር ፡ አለበት ፤ አንደኛው ፡ ከጥንቱ ፡ መንገድ ፡ ሰተት ፡ ብሎ ፡ መግባት ። ኹለተኛው ፡ ካለም ፡ ቋንቋ ፡ ኹሉ ፡ መስማማት ፤ ፊደሉን ፡ ከኛ ፡ በቀር ፡ በሀ ፡ የሚዠምር ፡ የለምና ። ሦስተኛው ፡ በፊደል ፡ ቍጥር ፡ አለመሳት ፡ አለመሳሳት ፡ ነው ።

የግእዝና ፡ ያማርኛ ፡ ትምርት ፡ ንባቡም ፡ ጥፈቱም ፡ በፊደሉ ፡ ላይ ፡ ይፈጸማል ፤ የፊደሉን ፡ መልክ ፡ ይልቁንም ፡ ይህን ፡ መዝገበ ፡ ፊደል ፡ ከሥር ፡ እስከ ፡ ጫፉ ፡ በቍጥር ፡ ባጠራር ፡ በጥፈት ፡ በንባብ ፡ ለይቶ ፡ ጠንቅቆ ፡ ካወቁት ፡ ሌላው ፡ አያቅትም ፤ መጽሐፍን ፡ ኹሉ ፡ አለችግር ፡ ማንበብና ፡ መጣፍ ፡ ይቻላል ። ፊደልንም ፡ መቍጠር ፡ ማስቈጠር ፤ መማር ፡ ማስተማር ፡ የሚገባ ፤ በቃል ፡ በጥፈት ፡ በኹለት ፡ ወገን ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ዕውርና ፡ ሽባ ፡ ካልኾኑ ፡ በቀር ፡ በቃል ፡ ብቻ ፡ መማር ፡ አይበቃም ፤ መምሩንም ፡ ተማሪውንም ፡ ጐደሎ ፡ ያሰኛል ። ሠምና ፡ ፈትል ፡ ካልተዋሐዱ ፡ በየራሳቸው ፡ ብርሃን ፡ እንደሌላቸው ፤ ኹለተኛም ፡ መብል ፡ ያለ ፡ መጠጥ ፡ እንጀራ ፡ ያለወጥ ፡ ብቻ ፡ ብቻውን ፡ እንዳያጠግብና ፡ እንዳይጣፍጥ ፤ ትምርትም ፡ ጥፈት ፡ ከሌለበት ፡ እንደዚህ ፡ ነው ። የግእዝም ፡ ቋንቋ ፡ ትምርቱና ፡ ኀይሉ ፡ የደከመበት ፡ ምክንያት ፡ ይህ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ዓለም ፡ ኹሉ ፡ ዐውቆታል ። (ተረት) ፤ አይጥፍ ፡ መምር ፡ ክንፍ ፡ የለው ፡ ንስር ፤ አይጥፍ ፡ ተማሪ ፡ ክንፍ ፡ የለው ፡ በራሪ ፤ አይጥፍ ፡ ደብተራ ፡ ክንፍ ፡ የለው ፡ አ

ይህ ፡ ፊደል ፡ ለተማሪና ፡ ለቈጣሪ ፡ እንዳሞር ፡ ባሕራሳብ ፡ በሹልክልኪት ፡ መንገድ ፡ ቶሎ ፡ እንዲገኝና ፡ እንዲታወቅ ፤ ትምርቱም ፡ ልጅ ፡ እንዳያስቅቅ ፡ በብዙ ፡ ዐይነት ፡ ክፍል ፡ ተክፍሎ ፡ በስልት ፡ በስልቱ ፡ ተጥፏል ። አንዳንዲቱን ፡ ክፍል ፡ ይልቁንም ፡ ሥሩን ፡ መዠመሪያውን ፡ ክፍል ፡ ሳያበስሉና ፡ ሳያስተውሉ ፡ እጅ ፡ ሳያደርጉ ፡ ወደ ፡ ሌላው ፡ ማለፍ ፡ አይገባም ፤ አለዚያ ፡ ግን ፡ ትምርቱና ፡ የትምርቱ ፡ ሥራ ፡ ፈጽሞ ፡ ግብዝ ፡ ይኾናል ።

በፊደሉም ፡ ውስጥ ፡ ዐልፎ ፡ ዐልፎ ፡ የፊደሉን ፡ ጠባይ ፡ የሚያስታውቅ ፤ መምር ፡ ለተማሮች ፡ የማያነበውና ፡ ኋላም ፡ ተማሮች ፡ የማያነቡት ፡ እንደ ፡ ዚቅና ፡ እንደ ፡ ስርዋጽ ፡ ኹኖ ፡ የገባ ፡ ዐማሞር ፡ ቍርጫኝ ፡ የቃል ፡ ተውሳክ ፡ ሐተታና ፡ ታሪክ ፡ አለ ። ዳግመኛም ፡ ፊደሉና ፡ የፊደሉ ፡ ንዝ ፡ ሲጨረስ ፡ በፊደላዋሪያ ፡ ፈንታ ፡ ሕፃናት ፡ ሲማሩት ፡ የሚገባ ፡ ንባብና ፡ ምስጢር ፡ የሚያስታውቅ ፤ ከሥነ ፡ ፍጥረት ፡ እስካሥርቱ ፡ ቃላት ፡ በታናናሽ ፡ ክፍል ፡ የተጣፈ ፡ ዐማሞር ፡ ቃል ፡ አለ ። ሦስተኛም ፡ ካሥርቱ ፡ ቃላት ፡ ቀጥሎ ፡ ለእጅ ፡ መኪና ፡ የሚኾን ፡ እንደ ፡ ጽርእና ፡ እንደ ፡ ላቲን ፡ በዋየል ፡ የሚሄድ ፡ ሦስተኛ ፡ ፊደል ፡ ከነመቅድሙና ፡ ከንጓዙ ፡ አለ ። አራተኛም ፡ ከርሱ ፡ ቀጥሎ ፡ ለሒሳብ ፡ ትምርት ፡ የሚጠቅሙ ፤ ኤውሮፖች ፡ ታብል ፡ የሚሏቸው ፡ አራቱ ፡ የቍጥር ፡ ዐውዶች ፡ ወይም ፡ መደቦችና ፡ ሰንጠረዦች ፡ በዚሁ ፡ በግእዙ ፡ አኃዝ ፡ ተጥፈዋል ። ዐምስተኛም ፡ በመጨረሻው ፡ ዐሞር ፡ ጒልቄ ፡ ዘመንና ፡ ውዳሴ ፡ እምላክ ፡ አለ ። መላው ፡ የክፍሎች ፡ ቍጥር ፡ ጌታን ፡ ይከተሉት ፡ በነበሩ ፡ በቅዱሳት ፡ አንስት ፡ ምሳሌ ፡ ፶፮ ፡ ነው ። ሥራውም ፡ ንባብንና ፡ ትርጓሜን ፡ ባንድ ፡ ዐይነት ፡ ፊደል ፡ መጣፍ ፤ ወይም ፡ አዛውሮ ፡ ትርጓሜን ፡ በጒልሕ ፤ ንባብን ፡ በረቂቅ ፡ ማተም ፡ ባዋቆችና ፡ በሠራተኞች ፡ ዘንድ ፡ ሥራን ፡ የሚያስነቅፍ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ፊደሉና ፡ የግእዙ ፡ ቃል ፡ ንባብ ፡ እንደ ፡ መኾን ፡ ስላባትነቱ ፡ በጒልሕ ፤ ያማርኛውም ፡ ቃል ፡ ትርጓሜ ፡ እንደ ፡ መኾኑ ፡ ስለ ፡ ልጅነቱ ፡ በረቂቅ ፡ ፊደል ፡ ተሠርቷል ።

ይህም ፡ ፊደል ፡ የተጣፈበት ፡ ምክንያት ፡ ከርሱ ፡ በኋላ ፡ የሚመጣ ፡ የግእዝን ፡ ቃላት ፡ በየፊደሉ ፡ ለይቶ ፡ ንባቡን ፡ በጥፈት ፡ የሚያሰናዳ ፤ ፍችውንም ፡ አምልቶ ፡ አስፍቶ ፡ ብዙ ፡ ምስክር ፡ ሰጥቶ ፡ በብዙ ፡ ዐማርኛ ፡ የሚያስረዳ ፤ ያማርኛንም ፡ ቃል ፡ ከግእዝ ፡ ቃላት ፡ የሚያዛምድና ፡ የሚያዋሕድ ፡ ሌላ ፡ ሐዲስ ፡ ታላቅ ፡ መጽሐፈ ፡ ግስ ፡ አለና ፤ ለዚያ ፡ ለመጪው ፡ መሪ ፡ ፊታውራሪ ፡ ዐዋጅ ፡ ነጋሪ ፡ እንዲኾን ፡ ነው ። መቅድሙም ፡ ከዚያኛው ፡ መቅድም ፡ ተለቅሞ ፡ ተቀሥሞ ፡ በክፍል ፡ የመጣ ፡ ነው ። ፊደልነቱም ፡ በመዠመሪያው ፡ ገጽ ፡ ለውሉደ ፡ ጽባሕ ፡ ወሠርክ ፡ እንደ ፡ ተባለ ፤ ለልጅም ፡ ላዋቂም ፡ ለኹሉ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ለልጅ ፡ ብቻ ፡ አይዶለም ፤ እንዲያውም ፡ ስለ ፡ ብርታቱ ፡ ከልጆች ፡ ይልቅ ፡ ላዋቆች ፡ ይጠቅማል ። መብልዕስ ፡ ጽኑዕ ፡ ለልሂቅ ፡ እንደ ፡ ተባለ ፡ (ዕብ፭ ፡ ፲፬) ። ለልጅ ፡ ያሉትም ፡ ላዋቂ ፡ መትረፉ ፡ ከጥንት ፡ የቈየ ፡ ነው ። (ተረት) ፤ በልጅ ፡ አመካኝቶ ፡ ይበሏል ፡ ዐንጒቶ ።

(፩) ፊደላት ፡ ግእዝ ፡ በበ ፡ አሐዱ ። አንዳንዱ ፡ ፊደል ፡ ግእዝ ፡ ግእዙ ፡ ብቻ ።		(፪) በበ ፡ ክልኤቱ ። ኹለት ፡ ኹለቱ ።	ዲቃሎችና ፡ ዐማርኞች ፡ ካሥራንዱ ፡ የተወለዱ ።
አ	መ	አበ	ጐኈ
በ	ነ	ገደ	ኰቈ
ገ—ጐ	ሠ	ሀወ	ደጀ
ደ	ዐ	ዘሐ	ዘዠ
ሀ	ፈ	ኀጠ	ጠጨ
ወ	ጸ	የከ	ከኸ
ዘ	ፀ	ለመ	ነኘ
ሐ	ቀ—ቈ	ነሠ	ሰሸ
ኀ—ኈ	ረ	ዐፈ	ተቸ
ጠ	ሰ	ጸፀ	ጀዠ
የ	ተ	ቀረ	ጨ ኸ
ከ—ኰ	ጰ	ሰተ	ኘ(ኛ)
ለ	ፐ	ጰፐ	ሸቸ

(፫)

አኃዝ ፡ አው ፡ ኍልቍ ።

ቍጥር ፡ ካንድ ፡ እስካሥር ፡ በሦስት ፡ ዐይነት ፡ ፊደል ።

(ግእዝና ፡ ጽርእ ፡ ህንድ) ።

አ	በ	ገ	ደ	ሀ	ወ	ዘ	ሐ	ጠ	የ	።
፩	፪	፫	፬	፭	፮	፯	፰	፱	፲	።
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

(፬)

ስመ ፡ ሰብዑ ፡ ፊደላት ፡ ወኍላቌሆን ።

የሰባቱ ፡ ፊደላት ፡ ስምና ፡ ቍጥር ፡ በግእዝና ፡ ባማርኛ ።

አልፍ ፡ አ ።	ዐይን ፡ ዐ ።
አ—ግእዝ ፡	ዐ—፩ኛ ።
ኡ—ካዕብ ፡	ዑ—፪ኛ ።
ኢ—ሣልስ ፡	ዒ—፫ኛ ።
ኣ—ራብዕ ፡	ዓ—፬ኛ ።
ኤ—ኃምስ ፡	ዔ—፭ኛ ።
እ—ሳድስ ፡	ዕ—፮ኛ ።
ኦ—ሳብዕ ፡	ዖ—፯ኛ ።

ከአልፉ ፡ አ ፡ ድምጥ ፡ የዐይኑ ፡ ዐ ፡ ድምጥ ፡ ይበረታል ፤ አልፍ ፡ አ ፡ እንደ ፡ ሆይ ፡ ሀ ፡ ነው ፤ ዐይን ፡ ዐ ፡ ግን ፡ እንደ ፡ ሐውት ፡ ሐ ፡ ይነገራል ፤ ኹሉም ፡ የጕረሮ ፡ ናቸው ፤ ጸታቸውን ፡ ባ፲፩ኛው ፡ ክፍል ፡ ተመልከት ። መዋረሳቸውም ፡ ባ፲ኛው ፡ ክፍል ፡ ተጥፏል ።

(፫)

ጠባይዐ ፡ ሰብዑ ፡ ፊደላት ።

የሰባቱ ፡ ፊደላት ፡ ጠባይ ።

(ታ ሪ ክ) ።

ከካዕብ ፡ እስከ ፡ ሳብዕ ፡ ያሉ ፡ ስድስት ፡ ስድስቱ ፡ ፊደሎች ፡ ጸና ፡ ፐም ፡ ሳይቀሩ ፡ ኋላ ፡ በዘመነ ፡ ሐዲስ ፡ በፍሬ ፡ ምናጦስ ፡ መጻሕፍት ፡ ከጽርእ ፡ ወደ ፡ ግእዝ ፡ ሲመለሱ ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ ተጨምረዋል ። ከዚያ ፡ በፊት ፡ ግን ፡ በመዠመሪያው ፡ ክፍል ፡ እንደ ፡ ጣፍነው ፡ ግእዝ ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ ከግእዝ ፡ በቀር ፡ ነቍጣ ፡ ቅጥል ፡ ያለው ፡ ሌላ ፡ ዐይነት ፡ ፊደል ፡ አልነበረም ፤ ቋንቋውም ፡ ስሙን ፡ ከፊደሉ ፡ ነሥቶ ፡ ግእዝ ፡ የተባለ ፡ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ነው ፡ ይባላል ። ጸና ፡ ፐም ፡ ኹለቱ ፡ ስላንድ ፡ ናቸው ፤ ጰ ፡ ሲላላ ፡ ፐ ፤ ፐ ፡ ሲጠብቅ ፡ ደግሞ ፡ ጰ ፡ ይባል ፡ ነበረ ፡ ይሉናል ፤ የተጨመሩም ፡ ከውጭ ፡ አገር ፡ ቋንቋ ፡ ለመስማማት ፡ ነው ፤ ይኸውም ፡ ሲታወቅ ፡ በጸና ፡ በፐ ፡ የሚጣፍ ፡ ቃል ፡ ኹሉ ፡ በጽርእና ፡ በቅብጥ ፡ በሮማይስጥ ፡ ፐ ፡ ኹኖ ፡ ይገኛል ። ጰ ፡ የሳባ ፡ ፊደል ፡ ይባላል ፤ ፐም ፡ የጽርእ ፡ ተ ፡ ነው ፤ ፐ ፡ መባሉ ፡ በግእዝ ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ በሌላ ፡ አይዶለም ። ፐ ፡ በዕብራይስጥም ፡ አለ ፤ የፈ ፡ ድርብ ፡ ነው ፤ አለነቍጣ ፡ ፈ ፡ የሚባለው ፡ ነቍጣ ፡ ሲኾንበት ፡ ፐ ፡ ይባላል ።

(ጠ ባ ይ) ።

ግእዝና ፡ ሳድስ ፤ ካዕብና ፡ ሳብዕ ፤ ሣልስና ፡ ኃምስ ፤ እሊህ ፡ ሦስቱ ፡ ጥንድ ፡ ፊደሎች ፡ ኹለት ፡ ኹለቱ ፡ ርስ ፡ በርሳቸው ፡ ተወራራሾች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ በሸማኔ ፡ ዝሓ ፡ ይመስላሉ ። ጥንዱ ፡ ዝሓ ፡ በኹለት ፡ ምሕን ፡ ተጠልፎ ፡ ካርቡ ፡ ጥርስ ፡ ካንዳንዲቱ ፡ ጕድጓድ ፡ ቀበሎ ፡ እየገባ ፡ ሲሠራ ፡ በመቂናጦና ፡ በመርገጫ ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ ወደ ፡ ታች ፡ እንዲል ፡ እነዚህም ፡ እንደዚያ ፡ ናቸው ፤ የድምጣቸው ፡ ስልት ፡ ድፋትና ፡ ቅናት ፡ ተብሎ ፡ በኹለት ፡ ስም ፡ ይጠራል ። የግእዝ ፡ የኃምስ ፡ የሳብዕ ፡ ስልት ፡ ቅናት ፤ የካዕብ ፡ የሣልስ ፡ የሳድስ ፡ ስልት ፡ ድፋት ፡ ይባላል ፤ በዚሁም ፡ ዐቢይና ፡ ንኡስ ፡ አለበት ። ራብዕ ፡ ግን ፡ አጣማጅ ፡ የሌለው ፡ ቀንጃ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ የድምጡ ፡ ስልት ፡ እንዳራራይ ፡ ዜማ ፡ ለብቻው ፡ ነው ፤ በጣም ፡ አፍ ፡ ያበከፍታል ፤ ቃል ፡ ያገነታል ፤ በሴት ፡ አንቀጽ ፡ ላንድም ፡ ለብዙም ፡ ለሩቆች ፡ ብቻ ፡ ዝርዝር ፡ ይኾናል ። ግእዝ ፡ በጥቂቱ ፡ አፍ ፡ ያስከፍታል ፤ እንደ ፡ ራብዕ ፡ ቃል ፡ አያገነታም ፤ ሳድስም ፡ የግእዝ ፡ ወራሽ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ እንደ ፡ ትንፋሽ ፡ ነው ፤ ጕህና ፡ የለውም ። ካዕብና ፡ ሳብዕ ፡ እንደ ፡ ፉጨት ፡ ናቸው ፤ አፍን ፡ ማጥበብና ፡ ማሾል ፡ ማሞጥሞጥ ፡ ይስማማቸዋል ። ሣልስ ፡ እንደ ፡ ሣቅ ፡ ጥርስ ፡ ያስፈለቅቃል ፤ ኃምስ ፡ ወደ ፡ ጐን ፡ አፍ ፡ ያስለቅቃል ። የቅጥላቸው ፡ ጠባይ ፡ ከየት ፡ መጣውና ፡ ሐተታው ፡ በሦስተኛው ፡ ፊደል ፡ ተጥፏል ።

(፯)

ኵሎን ፡ ፊደላተ ፡ ግእዝ ፡ በበ ፡ ሰብዑ ።

መላው ፡ የግእዝ ፡ ፊደሎች ፡ ሰባት ፡ ሰባቱ ።

አ	ኡ	ኢ	ኣ	ኤ	እ	ኦ
በ	ቡ	ቢ	ባ	ቤ	ብ	ቦ
ገ	ጉ	ጊ	ጋ	ጌ	ግ	ጎ
ደ	ዱ	ዲ	ዳ	ዴ	ድ	ዶ
ሀ	ሁ	ሂ	ሃ	ሄ	ህ	ሆ
ወ	ዉ	ዊ	ዋ	ዌ	ው	ዎ
ዘ	ዙ	ዚ	ዛ	ዜ	ዝ	ዞ
ሐ	ሑ	ሒ	ሓ	ሔ	ሕ	ሖ
ኀ	ኁ	ኂ	ኃ	ኄ	ኅ	ኆ
ጠ	ጡ	ጢ	ጣ	ጤ	ጥ	ጦ
የ	ዩ	ዪ	ያ	ዬ	ይ	ዮ
ከ	ኩ	ኪ	ካ	ኬ	ክ	ኮ
ለ	ሉ	ሊ	ላ	ሌ	ል	ሎ

መ	ሙ	ሚ	ማ	ሜ	ም	ሞ
ነ	ኑ	ኒ	ና	ኔ	ን	ኖ
ሠ	ሡ	ሢ	ሣ	ሤ	ሥ	ሦ
ዐ	ዑ	ዒ	ዓ	ዔ	ዕ	ዖ
ፈ	ፉ	ፊ	ፋ	ፌ	ፍ	ፎ
ጸ	ጹ	ጺ	ጻ	ጼ	ጽ	ጾ
ፀ	ፁ	ፂ	ፃ	ፄ	ፅ	ፆ
ቀ	ቁ	ቂ	ቃ	ቄ	ቅ	ቆ
ረ	ሩ	ሪ	ራ	ሬ	ር	ሮ
ሰ	ሱ	ሲ	ሳ	ሴ	ስ	ሶ
ተ	ቱ	ቲ	ታ	ቴ	ት	ቶ
ጰ	ጱ	ጲ	ጳ	ጴ	ጵ	ጶ
ፐ	ፑ	ፒ	ፓ	ፔ	ፕ	ፖ

(፯)

ደ ቃ ል ው ።

ዲ ቃ ሎ ች ።

ከነዚህ ፡ ከኻያ ፡ ስድስቱ ፡ ደግሞ ፡ አስቀድመን ፡ በመዠመሪያው ፡ ክፍል ፡ እንዳሳየነ ፤ መልካቸውንና ፡ ድምጣቸውን ፡ አካሄዳቸውን ፡ ለውጠው ፡ ካዕብና ፡ ሳብዕ ፡ ትተው ፡ በሕጹጽነት ፡ የሚጣፉ ፡ ሕጹጻን ፡ ዲቃሎች ፡ ያሏቸው ፡ አራት ፡ ፊደሎች ፡ አሉ ። ፊደሎቹና ፡ ዲቃሎቹም ፡ እነዚህ ፡ ናቸው ። ጉንከቀና ፡ ጐኰኲቈ ።

ገ)	ጐ	ጒ	ጓ	ጔ	ጕ
ኀ)	ኈ	ኊ	ኋ	ኌ	ኍ
ከ)	ኰ	ኲ	ኳ	ኴ	ኵ
ቀ)	ቈ	ቊ	ቋ	ቌ	ቍ

ካዕብ ፡ መተዋቸው ፡ የካዕቡን ፡ ቃል ፡ ዐምስቱ ፡ ኹሉ ፡ ስለ ፡ ደረቡት ፡ ነው ፤ ባምስቱ ፡ ኹሉ ፡ የካዕብ ፡ ድምጥ ፡ አለ ፤ ይህነንም ፡ የቅጥላቸው ፡ መንታነት ፡ ያስረዳል ። ሳብዕ ፡ መተዋቸውም ፡ የሳብዑን ፡ ቃል ፡ ግእዛቸው ፡ ስለ ፡ ደረበው ፡ ነው ፤ በግእዛቸው ፡ ላይ ፡ በያንዳንዱ ፡ ኹሉ ፡ የካዕብና ፡ የሳብዕ ፡ ድምጥ ፡ አለ ፤ ይህነንም ፡ የቅጥሉ ፡ ቀለበትነት ፡ እንደነሆሎፎ ፡ እንደነሮቆቶ ፡ መኾኑ ፡ ያስረዳል ። ያምስቱ ፡ ኹሉ ፡ ቅጥላቸው ፡ መንታና ፡ ቀለበት ፡ መኾኑ ፡ የድምጣቸውን ፡ ቱሳሔና ፡ ጉሠት ፡ ቅልቅልነት ፡ ያሳያል ። ከዚህ ፡ የቀረውን ፡ ሐተታ ፡ በሦስተኛው ፡ ፊደል ፡ ተመልከት ፤ ቦታው ፡ ከዚያ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ በሰፊው ፡ ተጥፏል ።

ዳግመኛም ፡ በጓኋኳቋ ፡ አምሳል ፡ ካሥራ ፡ ኹለቱ ፡ የግእዝ ፡ ፊደሎች ፡ (በደዘጠለመነፈጸረሰተ) ፡ ከየራብዓቸው ፡ የተዴቀሉ ፡ ዐሥራ ፡ ኹለት ፡ ራብዖች ፡ ብቻ ፡ ይገኛሉ ። ከነዚያውም ፡ አራቱ ፡ እንደነዚህ ፡ ለግእዝም ፡ ላማርኛም ፡ ቃል ፡ ይስማማሉ ። ስምንቱ ፡ ግን ፡ ዐማርኞች ፡ ናቸው ፤ ካማርኛውም ፡ ፊደሎች ፡ ከሰባቱ ፡ ራብዕ ፡ የተዴቀሉ ፡ ሰባት ፡ ራብዖች ፡ አሉና ፤ ኹሉም ፡ ዐሥራ ፡ ዘጠኝ ፡ ኹነው ፡ ባሥረኛው ፡ ክፍል ፡ ከናገባባቸው ፡ ተጥፈዋል ።

(፫)

በበ ፡ አሐዱ ፡ ወበበ ፡ ክልኤቱ ።

ቀንጀና ፡ ቅንጁ ፡ እንደ ፡ መዝመሪያው ።

አ ፡ ኡኢ ፡ ኣኤ ፡ እኦ ።	ለ ፡ ሉሊ ፡ ላሌ ፡ ልሎ ።
በ ፡ ቡቢ ፡ ባቤ ፡ ብቦ ።	መ ፡ ሙሚ ፡ ማሜ ፡ ምሞ ።
ገ ፡ ጉጊ ፡ ጋጌ ፡ ግጎ ።	ነ ፡ ኑኒ ፡ ናኔ ፡ ንኖ ።
ጐ ፡ ጒጓ ፡ ጔጕ ፡ — ።	ሠ ፡ ሡሢ ፡ ሣሤ ፡ ሥሦ ።
ደ ፡ ዱዲ ፡ ዳዴ ፡ ድዶ ።	ዐ ፡ ዑዒ ፡ ዓዔ ፡ ዕዖ ።
ሀ ፡ ሁሂ ፡ ሃሄ ፡ ህሆ ።	ፈ ፡ ፉፊ ፡ ፋፌ ፡ ፍፎ ።
ወ ፡ ዉዊ ፡ ዋዌ ፡ ውዎ ።	ጸ ፡ ጹጺ ፡ ጻጼ ፡ ጽጾ ።
ዘ ፡ ዙዚ ፡ ዛዜ ፡ ዝዞ ።	ፀ ፡ ፁፂ ፡ ፃፄ ፡ ፅፆ ።
ሐ ፡ ሑሒ ፡ ሓሔ ፡ ሕሖ ።	ቀ ፡ ቁቂ ፡ ቃቄ ፡ ቅቆ ።
ኀ ፡ ኁኂ ፡ ኃኄ ፡ ኅኆ ።	ቈ ፡ ቊቋ ፡ ቌቍ ፡ — ።
ኈ ፡ ኊኋ ፡ ኌኍ ፡ — ።	ረ ፡ ሩሪ ፡ ራሬ ፡ ርሮ ።
ጠ ፡ ጡጢ ፡ ጣጤ ፡ ጥጦ ።	ሰ ፡ ሱሲ ፡ ሳሴ ፡ ስሶ ።
የ ፡ ዩዪ ፡ ያዬ ፡ ይዮ ።	ተ ፡ ቱቲ ፡ ታቴ ፡ ትቶ ።
ከ ፡ ኩኪ ፡ ካኬ ፡ ክኮ ።	ጰ ፡ ጱጲ ፡ ጳጴ ፡ ጵጶ ።
ኰ ፡ ኲኳ ፡ ኴኵ ፡ — ።	ፐ ፡ ፑፒ ፡ ፓፔ ፡ ፕፖ ።

(፱)

ያማርኛ፡ፊደል፡ከነጓዙ።

«ዐማርኛ፡ማለት፡ያማራ፡ቋንቋ፤ዐማራም፡ማለት፡(ዐም፡ሐራ)፡ነጻ፡ሕዝብ፡ጨዋ፡ሕዝብ፡ነጻነት፡ያለው፡ባላባት፡ጥሩ፡የሰው፡ልጅ፡ማለት፡ነው። ግዑዝ፡ አግዓዚ፡ ከማለት፡ጋራ፡ይስማማል፤ዐም፡የዕብራኒ፡የሶርያኒ፤ሐራ፡የኹሉ፡ነው። አንዳንድ፡ታሪክ፡ዐምሐራ፡ማለት፡ሕምያር፡ሐሜር፡ከማለት፡መጥቷል፡ይላል። ሕምያር፡ከየመን፡ፈልሶ፡ወዳፍሪቃ፡መሬት፡የመጣ፡ሴማዊ፡ሕዝብ፡ነው፤ሐሜርም፡የጡብና፡የሸክላ፡ጭቃ፡ነው፤የኹለቱም፡ፍች፡ቀይሕ፡ቀይሓዊ፡ማለት፡ነው፤ጎምራዊ፡እንደ፡ማለት። ሌላም፡ አፈታት፡ ይኖረዋል። አማራ፡ ተብሎ፡ በአልፍ፡ ሲጣፍ፡ ግን፤ ውብ፡ ዕውቅ፡ ዐዋቂ፡ ባለአእምሮ፡ ያሰኛል»። ምሉ፡ ዐማርኛ ፡ያላቸው፡ ፊደሎች፡ ሰባት፡ ብቻ፡ ናቸው፤ለቀሩት፡ፊደሎች፡ከራብዓቸው፡በቀር፡ያማርኛ፡ ቅጥል፡ የላቸውም። ሰባት፡ያልናቸውም፡ አስቀድመን፡በኹለተኛው፡ ክፍል፡የጣፍናቸው፡ ደዘጠ(ጸፀ)ከነሰተ፡ ናቸው።

ሰባት፡ሰባቱ።	ቀንጀና፡ቅንጁ።
ጀ ጁ ጂ ጃ ጄ ጅ ጆ	ጀ፡ ጁጂ፡ ጃጄ፡ ጅጆ።
ዠ ዡ ዢ ዣ ዤ ዥ ዦ	ዠ፡ ዡዢ፡ ዣዤ፡ ዥዦ።
ጨ ጩ ጪ ጫ ጬ ጭ ጮ	ጨ፡ ጩጪ፡ ጫጬ፡ ጭጮ።
ኸ ኹ ኺ ኻ ኼ ኽ ኾ	ኸ፡ ኹኺ፡ ኻኼ፡ ኽኾ።
ኘ ኙ ኚ ኛ ኜ ኝ ኞ	ኘ፡ ኙኚ፡ ኛኜ፡ ኝኞ።
ሸ ሹ ሺ ሻ ሼ ሽ ሾ	ሸ፡ ሹሺ፡ ሻሼ፡ ሽሾ።
ቸ ቹ ቺ ቻ ቼ ች ቾ	ቸ፡ ቹቺ፡ ቻቼ፡ ችቾ።

ጨ፡የወጣ፡ከጠና፡ከጸ(ፀ)፡ነው፤ከጠ፡ብቻ፡አይደለም፤በግእዝ፡ጸ—ፀ፡የሚባለው፡ባማርኛ፡ጠና፡ ጨ፡ ይኾናል። (ማስረጃ)፤ ጸመ፡ ጠመ፤ ጸልአ፡ጠላ። ጸልመ፡ጨለመ፤ጸፈነ፡ጨፈነ። ጸኈር፡ጠኈር፤ ጭገር፤ጼው፡ ጨው፤ጸርቅ፡ ጨርቅ። ፀመደ፡ ጠመደ፤ፀመረ፡ጨመረ፤ፀበጠ፡ጨበጠ፤የመሰለው፡ኹሉ።

የዠና ፡ የጨ ፡ የኸ ፡ አጣጣፍ ።

የዠ ፡ አጣጣፍ ፡ ጥንቱ ፡ እንደዚህ ፡ ነበረ ፡ ዠ.ዠ ፤ ዛሬም ፡ በባላገር ፡ እንዲሁ ፡ ይጣፋል ፤ ፈረንጆችም ፡ በዥ ፡ ፈንታ ፡ ይህን ፡ ዠ ፡ እየጠፉ ፡ አለመልኩና ፡ አለስሙ ፡ ሳድስ ፡ ይሉታል ። ዐይናሞችና ፡ ልባሞች ፡ ግን ፡ ቅጥሉ ፡ በላይ ፡ በታች ፡ ሲኾን ፡ ሣልሱ ፡ ኃምሱ ፡ አይለይምና ፤ በላይ ፡ ብቻ ፡ ይኹን ፡ ብለው ፡ የታችኛውን ፡ አስቀርተውታል ። በዠ ፡ ፈንታ ፡ ጀን ፡ ጅብ ፡ ጀር ፡ ቈንጆ ፡ ጆግና ፡ ጀመረ ፡ እያሉ ፡ መጣፍ ፡ አይገባም ። በጂ ፡ ፈንታ ፡ ደግሞ ፡ ዠን ፡ ልዥ ፡ ውላዥ ፡ ቅናዥ ፡ ፍናዥ ፡ እያሉ ፡ የሚጥፉ ፡ አሉ ። የጨም ፡ አጣጣፍ ፡ ቅጥሉ ፡ በኹለት ፡ እግሮቹ ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ በሦስተኛ ፡ እግሩ ፡ እንዳባቱ ፡ ነው ፤ ከካዕብና ፡ ከሣልስ ፡ ከኃምስ ፡ ምልክት ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ ቅጥል ፡ አይገባበትም ። በሦስተኛው ፡ እግሩ ፡ መቀጠልና ፡ ኃምሱን ፡ ጬ ፡ ማለት ፡ የተሳሳተ ፡ ነው ፤ የቅጥሉ ፡ ገሮ ፡ ወይም ፡ ቀለበት ፡ እንደ ፡ ጕኈኰቈ ፡ ግእዝ ፡ ወይም ፡ እንደ ፡ ሎ ፡ ሳብዕ ፡ ቢያሰኘው ፡ እንጂ ፡ ኃምስ ፡ አያሰኘውም ። የኸም ፡ አጣጣፍ ፡ በጕንደሮች ፡ ዐዋጅ ፡ ከካዕብ ፡ እስከ ፡ ሳብዕ ፡ ኹ ኺ—ኾ ፡ የሀ(ሐን) ፡ ቤት ፡ ነውና ፤ ለከ ፡ ከግእዙ ፡ በቀር ፡ ምሉ ፡ ዐማርኛ ፡ የለውም ፡ ይባላል ፤ ስሙንም ፡ ቀንጃ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ድሆ ፡ (ኸ) ፡ ይሉታል ። ዐዋጁም ፡ ስሙም ፡ እምነበ ፡ አልቦ ፡ የመጣና ፡ ባለማስተዋል ፡ የወጣ ፡ ነው ፤ የጸሐፍቱ ፡ ልብ ፡ ያማርኛን ፡ ጠባይ ፡ መንገዱንና ፡ አካሄዱን ፡ መሣሪያ ፡ እንደሌለው ፡ እንደ ፡ ተርታ ፡ ሐኪም ፡ አጥብቆ ፡ አጥልቆ ፡ አልመረመረውም ። ማስረጃውን ፡ ኋላ ፡ በቦታው ፡ እናመጣዋለን ፡ (ገጽ ፡ ፲፯) ።

(፩)

ብኋኋቋ ፡ እንጸር ፡ ከግእዙም ፡ ካማርኛውም ፡ የሚገኙ ፡ አንዳንድ ፡ ዲቃሎች ፡ ራብዖች ፡ ብቻ ።

ከ ግ እ ዙ ።

ባ ዳ ዛ ጣ ላ ማ ና ፋ ጻፃ ራ ሳ ታ ።

ቧ ዷ ዟ ጧ ሏ ሟ ኗ ፏ ጿ ሯ ሷ ቷ ።

ካ ማ ር ኛ ው ።

ጃ ዣ ጫ ኻ ኛ ሻ ቻ ።

ጇ ዧ ጯ ዃ ኟ ሿ ቿ ።

እነዚሁም ፡ በሩቅ ፡ ሴት ፡ ዝርዝርና ፡ በስም ፡ በግብር ፡ በነገር ፡ ኹሉ ፡ ይገባሉ ።

(ስም) ፡		(ዝርዝር) ፡		(ግብር) ፡
ልብ ፡	—	ልቧ ፡	—	ዐስቧል ።
ሆድ ፡	—	ሆዷ ፡	—	ወዷል ።
ወዝ ፡	—	ወዟ ፡	—	ተንብዟል ።
ወጥ ፡	—	ወጧ ፡	—	ጣፍጧል ።
ባል ፡	—	ባሏ ፡	—	ታድሏል ።
ስም ፡	—	ስሟ ፡	—	ተሰይሟል ።
ጐን ፡	—	ጐኗ ፡	—	ተጠግኗል ።
አፍ ፡	—	አፏ ፡	—	ለፍልፏል ።
ገጽ ፡	—	ገጿ ፡	—	ደንግጿ(ፃ)ል ።
ወር ፡	—	ወሯ ፡	—	ተዝምሯል ።
ራስ ፡	—	ራሷ ፡	—	ርሷል ።
ፊት ፡	—	ፊቷ ፡	—	በርቷል ።
ወዳጅ ፡	—	ወዳጇን ፡	—	ይዋጇል ።
ዐጋዥ ፡	—	ዐጋዧን ፡	—	ይቤዧል ።
አገጭ ፡	—	አገጯን ፡	—	ይገጯል ።
አኳኋን፡	—	አኳኋኗ ፡	—	ትኳናም ።
ዐዳኝ ፡	—	ዐዳኟን ፡	—	ይዳኟል ።
ከሳሽ ፡	—	ከሳሿን ፡	—	ይሸሿል ።
ዐማች ፡	—	ዐማቿን ፡	—	ያስመቿል ።

የሯና ፡ የሯ ፡ አጣጣፍ ።

ርያ ፡ ሪያ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ሯ ፡ ወይም ፡ ሯ ፡ (መኰሯ ፡ ሯ ፤ መዝመሯ ፡ ሯ) ፡ ማለት ፡ መልኩም ፡ ድምጡም ፡ የተሳሳተ ፡ ነው ፤ ለረ ፡ ከራብዑ ፡ በቀር ፡ ምሉ ፡ ያማርኛ ፡ ቅጥይ ፡ የለውም ፤ አለመኖሩም ፡ ከቧ ፡ እስከ ፡ ቷ ፡ ባሉት ፡ ባሥራንድ ፡ ወንድሞቹ ፡ ይታወቃል ፤ ራብዑም ፡ ሯ ፡ በዝርዝር ፡ ሲጣፍ ፡ ሩዋ ፡ ያሰኛል ፡ እንጂ ፡ ርያ ፡ አያሰኝም ። ስላልተለመደ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ሻና ፡ ሧ ፡ ጿና ፡ ሯ ፡ እንደነኝ ፡ ከግእዝ ፡ ቃላት ፡ ሊገቡ ፡ ይቻላል ። (ምሳሌ ፤ ተሻቅሐ ፡ አስተሻቅሐ ፤ ምሧዕ ፡ መሧዕት ፤ ምጿት ፡ ምሯጽ ፡ ስሯጽ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ከቧ ፡ እስከ ፡ ቷ ፡ ያሉ ፡ ዐሥራ ፡ ኹለቱ ፡ ራብዖች ፡ ፊደልነታቸው ፡ እንደ ፡ ጓኳኳቋ ፡ ለግእዝና ፡ ላማርኛ ፡ ለኹለቱም ፡ ሲኾን ፡ ከነዚህ ፡ ካራቱ ፡ (ሻሧጿሯ) ፡ በቀር ፡ ለስምንቱ ፡ ግእዛዊ ፡ ቃል ፡ አይገኝምና ፤ ቢገኝም ፡ ጥቂት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ወዳማርኛ ፡ ተቈጥረዋል ።

ላማርኛ ፡ ቋንቋ ፡ ለፊደሉና ፡ ለቃሉ ፡ አባቱና ፡ እናቱ ፡ ስፌዱ ፡ ወንፊቱ ፡ ግእዝ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ትምርቱ ፡ ብቻውን ፡ ሊነገር ፡ አይገባም ፤ ቢነገርም ፡ ጥፈቱና ፡ ቋንቋው ፡ አይጠራም ፤ ጸያፉ ፡ አይከተትም ፤ ትምርቱና ፡ ስልቱ ፡ ፍጹም ፡ ዐልማ ፡ ይኾናል ።

ያማርኛም ፡ ስልት ፡ እንደ ፡ ሕዝቡ ፡ አራት ፡ ክፍል ፡ ነው ፤ አንደኛው ፡ የቤተ ፡ ክህነት ፤ ኹለተኛው ፡ የቤተ ፡ መንግሥት ፡ ሦስተኛው ፡ የነጋዴ ፤ አራተኛው ፡ የባላገር ። የቤተ ፡ ክህነት ፡ ዐማርኛ ፡ በሰዋስው ፡ ተመሥርቶ ፡ ባገባብ ፡ የታነጠ ፡ በትርጓሜ ፡ የተቀረጠ ፡ በግእዝ ፡ አበባ ፡ የተጌጠ ፡ ነው ፤ ከግእዝ ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ ባዕድ ፡ ቋንቋ ፡ አይገባበትም ። የቤተ ፡ መንግሥትም ፡ ዐማርኛ ፡ የግእዝ ፡ ትምርት ፡ ስላለበትና ፡ ሠራተኞቹ ፡ የካህናት ፡ ወገን ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ እጅግ ፡ ስብቅል ፡ ነው ፤ ቃላትን ፡ ኹሉ ፡ እግዜር ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ በማሳጠርና ፡ በማሳመር ፡ በማከናወን ፡ ይነገራል ። ዛሬ ፡ ግን ፡ አንዱን ፡ ሰው ፡ ጌቶች ፡ በማለት ፡ ጸያፍ ፡ ገብቶበታል ፤ ያንቱታ ፡ ቃል ፡ ካንቀጽ ፡ በቀር ፡ አካል ፡ አያበዛም ፤ ይህም ፡ ጌታ ፡ በሉ ፡ ጠጡ ፤ ጌታ ፡ መጡ ፡ ሄዱ ፡ ማለቱን ፡ ጌቶች ፡ አለማሰኘቱን ፡ ያሳያል ። አንዱን ፡ ሰውዬ ፡ ጌቶች ፡ ካሉት ፡ በዚሁ ፡ አንጻር ፡ ንጉሦች ፡ ራሶች ፡ ደጃዝማቾች ፡ ሊሉት ፡ ይገባል ። የነጋዶችና ፡ የቀራጮች ፡ የመዝገብ ፡ ጣፎች ፡ ዐማርኛ ፡ ግን ፡ እንደ ፡ ንፍሮና ፡ እንደ ፡ ልመና ፡ እኽል ፡ ቅይጥ ፡ ውጥንቅጥ ፡ ነው ፤ ሥራቸውና ፡ መዋሪያቸው ፡ ከውጭ ፡ አገር ፡ ጋራ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ በሽቀጡና ፡ በንግዱ ፡ ዕቃ ፡ መጠን ፡ በየጊዜው ፡ ሌላ ፡ ባዕድ ፡ ቋንቋ ፡ እየጨመረ ፤ ሳይቸግረውም ፡ እየተበደረ ፤ ያኑም ፡ እያዘናጐለ ፡ ብርዑን ፡ ብዕር ፡ እያለ ፡ በድብልቅልቅነት ፡ ሲጣፍና ፡ ሲነገር ፡ ይኖራል ፤ ዛሬ ፡ እንደምናየው ፡ እንደምንሰማው ፡ ኹሉ ። የባላገሮች ፡ ዐማርኛ ፡ ሥረ ፡ ወጥ ፡ ነው ፤ ጥፈትና ፡ ትምርት ፡ ስላጣ ፡ መታደስ ፡ መለወጥ ፡ መሰብቀል ፡ መሻሻል ፡ የለውም ፤ በዚያው ፡ በዱሮው ፡ በጥንተ ፡ ተፈጥሮው ፡ ይነገራል ። ዐማርኛ ፡ ምንም ፡ እንደ ፡ ገብስ ፡ ስሙና ፡ ጣዕሙ ፡ አንድ ፡ ቢኾን ፡ የሕዝቡ ፡ ክፍል ፡ አራት ፡ ጾታ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ እንዲህ ፡ ባራት ፡ ስልት ፡ ይከፈላል ፤ ይህም ፡ ያንኑ ፡ አንዱን ፡ ገብስ ፡ በሶ ፡ ጥረሾ ፡ ብቅል ፡ ዐሻሮ ፤ ወይም ፡ እንቀት ፡ ገንፎ ፡ ጥሕኒ ፡ ጥሕሎ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ። ይህ ፡ አራቱ ፡ ደግሞ ፡ ታጥፎ ፡ ተደርቦ ፡ ከተምኛ ፡ ባላገርኛ ፡ ይባላል ፤ ያኸውም ፡ መልካም ፡ መናኛ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ።

(ማስረጃ) ፤ በማርኛና ፡ ትግሬ ፡ ትግሬኛ ፡ ካባታቸው ፡ ከግእዝ ፡ ጕያ ፡ ሳይወጡ ፡ ጀሸኸ ፡
በማለት ፡ ከዐረብና ፡ ከዕብራይስጥ ፤ ዠኘቸ ፡ በማለት ፡ ከሮማይስጥና ፡ ከልጆቹ ፡ ይሰማማሉ ፤
ጨ ፡ በማለት ፡ ግን ፡ ከማንም ፡ ከማን ፡ የማይገጥሙ ፡ ብቸኞች ፡ ናቸው ። ሸን ፡ ከጥንታዊ ፡
ግእዝ ፡ ወርሰውታል ። ጀ ፡ የዐረቦች ፡ ገ ፡ ነው ፤ ያማርኛም ፡ ፈደል ፡ በጀ ፡ ምክንያት ፡ ዐረቢ ፡
ይባላል ፤ ዐረብ ፡ ገ ፡ ሲል ፡ ጂም ፡ ጀመል ፡ ይላል ። ባማርኛም ፡ ገና ፡ ጀ ፡ ይወራረሳሉ ፤ እንጊ
(ጂ)ራ ፤ ግራ ፡ ነገረ ። ግ ፡ ጊ ፡ (ጅ ፡ ጂ) ራፍ ፤ ገረፈ ። አረገ ፡ (ጀ) ። ኸ ፡ የሚባለውም ፡ በዐረብ
ና ፡ በጥንታዊ ፡ ግእዝ ፡ ኀርም ፡ ኀ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ካፍ ፡ አይዶለም ፤ ኄ(ኼ)ር ፡ በማለት ፡ ፈ
ንታ ፡ እልኸይር ፡ እንዲል ፡ (ማር ፡ ይሥ ፡ መቅድም) ። ከን ፡ ኸ ፡ ማለት ፡ የዕብራይስጥና ፡
ያማርኛ ፡ የትግሬኛም ፡ ነው ። የኀና ፡ የኸ ፡ ድምጥ ፡ ምንም ፡ አንድ ፡ ቢኾን ፡ ምስጢራቸው ፡
እንደ ፡ መልካቸው ፡ ልዩ ፡ ነው ፤ ከ ፡ በግእዝ ፡ ላራቱ ፡ ሰራዊት ፡ ለቅርቦች ፡ ብቻ ፡ ዝርዝር ፡ ም
እላድ ፡ እንዲኾን ፡ ኸ ፡ ደግሞ ፡ ባማርኛ ፡ እንደዚሁ ፡ ነው ፤ ላንዲቱ ፡ ሴት ፡ ብቻ ፡ ኪ ፡ ተለውጦ ፡
ሽ ፡ ይኾናል ። (ያቀከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን) ፤ ሀወቀኸ ፡ ቀሽ ፡ ቃችኹ ። (አቡከ ፡ ኪ) ፤ አባትኸ ፡
ትሽ ። ባይዘረዝርም ፡ የግእዙን ፡ አሠር ፡ ተከትሎ ፡ (ክልኤት ፤ ሠሉ ፤ እክል) ፤ ኹለት ፡ ሦ-ኹሉ ፤
እኽል ። (ኮነ ፡ ይከውን ፡ ይኩን ፡ ክዊን ፡ ክዋኔ) ፤ ኾነ ፡ ይኾናል ፡ ይኹን ፡ መኾን ፡ አኺ
ኺን ። (ዝ ፡ ዝኬ) ፤ ይህ ፡ ይኸ ፡ እያሰኘ ፡ በዚያው ፡ በገንዘቡ ፡ በኸ ፡ ይጣፋል ። ኸን ፡ ለሀሑን ፡ ለው
ጦ ፡ አባትህ ፡ አወቀህ ፤ ሆን ፡ ሁኔታ ፡ ሑለት ፡ ሁሉ ፡ እህል ፡ እያሉ ፡ መጣፍ ፡ ልማድና ፡ ልብ ፡
ወለድ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ የቋንቋው ፡ መንገድ ፡ አይዶለም ፤ ነበረ ፤ ደነባ ፤ ገነባ ፡ ብሎ ፡ ወምበር ፡
ደምብ ፡ ግምብ ፡ እምቢ ፡ አምባ ፡ ሳምባ ፡ ላምባ ፡ ግምባር ፡ ማለት ፡ ፍጹም ፡ ስሕተት ፡ ነው ፤
ነን ፡ በ ፡ ሲከተለው ፡ ወትሮ ፡ እንዲህ ፡ ያሳስታል ። ሌላ ፡ ፊደል ፡ ሲከተለው ፡ ግን ፡ ስንት ፡
አንድ ፡ አንተ ፡ ቺ ፡ ዐንገት ፡ እንደበት ፡ አንጋፋ ፡ እያለ ፡ እንደ ፡ ፈረንሳዊ ፡ ኤን ፡ ሳይንካና ፡
ሳይጕረድ ፡ ጨርሶም ፡ ሳይዋጥ ፡ እያለ ፡ እንደሌለ ፡ ኹኖ ፡ ይነገራል ። እና ፡ ሆም ፡ ሲወራረ
ሱ ፡ አልፍ ፡ አ ፡ ሆይ ፡ ሀን ፡ ብቻ ፤ ዐይን ፡ ዐ ፡ ሐውትንና ፡ ኀርምን ፡ ኹለቱን ፡ ይወርሳል ።
ይህም ፡ ሀለወ ፡ አለ ፤ ሆከ ፡ አወከ ፤ ሀገር ፡ አገር ፤ ሐከመ ፡ ሐገመ ፡ ዐከመ ፡ ዐገመ ፤ ሐረረ ፡
ዐረረ ፤ ኀብረ ፡ ዐበረ ፤ ኀደረ ፡ ዐደረ ፤ ኀጥአ ፡ ዐጣ ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። የቋንቋ
ና ፡ የጥፈት ፡ ትምርት ፡ ፍሬውና ፡ ጣዕሙ ፡ የፊደል ፡ አገባብ ፡ ማወቅ ፡ ነው ፤ አጣጣሉን ፡
ብቻ ፡ ማሳመርና ፡ ማከናወን ፡ አያስመሰግንም ። ባለሕጉን ፡ ቋንቋ ፡ ዘእንበለ ፡ ሕግ ፡ እየጣፉ ፡
ማንበብ ፡ ምንም ፡ ለጣፊው ፡ ሕጉ ፡ ቢኾን ፡ በሕግ ፡ ዐዋቆች ፡ ዘንድ ፡ መነቀፉና ፡ ማስነቀፉ ፡
አይቀርም ፤ በግድ ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ ያሰኛል ። የቋንቋችንም ፡ ሕግ ፡ ሲማዊ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ዓለም ፡
ኹሉ ፡ ዐውቆታል ። ይህነንም ፡ ቃል ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ቋንቋ ፡ ያዩ ፡ ሰዎች ፤ ይልቁንም ፡ ወጣ
ቶችና ፡ ብር ፡ ነቀሎች ፡ ቶሎ ፡ ይረዱት ፡ ይመስለኛል ። ሸ ፡ የሚባለውም ፡ ንጉሡ ፡ ሠ ፡ እንጂ ፡
ሳቱ ፡ ሰ ፡ አልነበረም ፤ ሠውት ፡ ሠና ፡ ሳት ፡ ሰ ፡ በቦታና ፡ በድምጥ ፡ ተዛውረው ፡ ተፋልሰው ፡
አለቦታቸው ፡ ተጥፈዋል ። መፋለሳቸውም ፡ በዚህ ፡ ይታወቃል ፤ ነጋሢ ፡ ነጋሽ ፤ ሢመት ፡

ሹመት ፤ ሦካ ፡ ሾኽ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። በጽርእ ፡ ቋንቋ ፡ ሸ ፡ የሚሉ ፡ ፊደል ፡ ሸ ፡ የሚያሰኝ ፡ ቃል ፡ ስለሌለ ፡ አባ ፡ ሰላማ ፡ መጻሕፍትን ፡ ከጽርእ ፡ ወደ ፡ ግእዝ ፡ ሲመልስ ፡ ሸን ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ አውጥቶት ፡ ከዚያ ፡ ወዲህ ፡ በግእዝ ፡ ቃላት ፡ ውስጥ ፡ መጣፋና ፡ መነገሩ ፡ ቀርቷል ። ብርቱ ፡ የነበረው ፡ የፀና ፡ የሐም ፡ ድምጥ ፡ የደከመና ፡ የሰለተ ፡ ጥንቃቄውና ፡ ልዩነቱ ፡ ቀርቶ ፡ እንደ ፡ አና ፡ እንደ ፡ ሀ ፡ የኾነ ፡ ከዚያ ፡ ወዲህ ፡ ነው ፤ በትግሬና ፡ በትግሪኛ ፡ ግን ፡ እንደዚያው ፡ እንደ ፡ ጥንት ፡ ድምጡ ፡ ይነገራል ።

«ከትግሪኛ ፡ ይልቅ ፡ ትግሬ ፡ ጥሩ ፡ ቋንቋ ፡ ነው ፤ ለግእዝ ፡ በጣም ፡ ይቀርባል ። ሕዝቡ ፡ ብቻውን ፡ ነዋሪ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ በውስጡ ፡ ከሴም ፡ ቋንቋ ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ ጭማሪ ፡ የለበትም ፤ ግእዝን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ከዐረብና ፡ ከዕብራይስጥ ፡ ከሱርስት ፡ ጋራ ፡ ይስማማል ። በግእዝ ፡ መጻሕፍት ፡ የሌሉ ፡ ብዙ ፡ ቃላት ፡ ይገኙበታል ፤ ካማርኛም ፡ ጋራ ፡ የሚገጥም ፡ ብዙ ፡ ቃል ፡ አለበት ። ትግሪኛ ፡ ግን ፡ ባማርኛና ፡ በትግሬ ፡ መካከል ፡ የቆመ ፡ ማእከላዊ ፡ ነው ፤ ፊደሉም ፡ ከትግሬና ፡ ከግእዝ ፡ ይልቅ ፡ ወዳማርኛ ፡ ያደላል ። የንባቡ ፡ መልክ ፡ ተዞሮና ፡ አጣጥሞ ፡ ሲያዩት ፡ ሲሰሙት ፡ የተበላሸ ፡ ግእዝና ፡ ያልተከናወነ ፡ ዐማርኛ ፡ መስሎ ፡ ይታያል ፤ ግእዝ ፡ የማያውቅ ፡ ዐማራ ፡ ጣዕሙን ፡ ሊቀምሰው ፡ አይችልም ፤ አነጋገሩ ፡ እጅግ ፡ ያስቸግራል» ።

ከካዕብ ፡ እስከ ፡ ሳብዕ ፡ ያሉ ፡ ቅጥሎች ፡ ምኖችና ፡ የምን ፡ ምሳሌዎች ፡ እንደ ፡ ኹኑ ፤ የግእዝና ፡ ያማርኛም ፡ ጠባይ ፡ ዐመሉ ፡ ዋየሉ ፡ እንዴት ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ በሠላሳኛው ፡ ክፍል ፡ በሦስተኛው ፡ ፊደል ፡ በመቅድሙ ፡ ውስጥ ፡ ተመልከት ።

(፲፩)

ፍኖተ ፡ ፊደል ፡ ካልእ ፡ ኅዉሠ ፡ ዘርዕ ፡ ወቱሱሐ ፡ መልከእ ፡ በበ ፡ ስብዕ ፤ ዘያንቅሆሙ ፡ ለውሉድ ፡ እምንዋመ ፡ እበድ ፤ እስመ ፡ ስምዑ ፡ ለአቡጊዳ ፡ እሙን ፡ መጥበቤ ፡ ሕፃናት ፡ አብዳን ፤ በከመ ፡ ጽሑፍ ። ወሑረቱኒ ፡ ስያፍ ፡ አምሳለ ፡ ፍርዝ ፡ (ሰንጠረዥኛ) ።

ኹለተኛ ፡ የፊደል ፡ መንገድ ፡ በስያፍ ፡ አካሄድ ።

አ	ቡ	ጊ	ዳ	ሄ	ው	ዞ	ነ	ሡ	ዒ	ፋ	ጼ	ቅ	ሮ
በ	ጉ	ዲ	ሃ	ዌ	ዝ	ሖ	ሠ	ዑ	ፊ	ጻ	ቄ	ር	ሶ
ገ	ዱ	ሂ	ዋ	ዜ	ሕ	ጦ	ዐ	ፉ	ጺ	ቃ	ሬ	ስ	ቶ
ደ	ሁ	ዊ	ዛ	ሔ	ጥ	ዮ	ፈ	ጹ	ቂ	ራ	ሴ	ት	ኆ
ሀ	ዉ	ዚ	ሓ	ጤ	ይ	ኮ	ጸ	ቁ	ሪ	ሳ	ቴ	ኅ	ፆ
ወ	ዙ	ሒ	ጣ	ዬ	ክ	ሎ	ቀ	ሩ	ሲ	ታ	ኄ	ፅ	ጶ
ዘ	ሑ	ጢ	ያ	ኬ	ል	ሞ	ረ	ሱ	ቲ	ኃ	ፄ	ጵ	ፖ
ሐ	ጡ	ዪ	ካ	ሌ	ም	ኖ	ሰ	ቱ	ኂ	ፃ	ጴ	ፕ	ኦ
ጠ	ዩ	ኪ	ላ	ሜ	ን	ሦ	ተ	ኁ	ፂ	ጳ	ፔ	እ	ቦ
የ	ኩ	ሊ	ማ	ኔ	ሥ	ዖ	ኀ	ፁ	ጲ	ፓ	ኤ	ብ	ጎ
ከ	ሉ	ሚ	ና	ሤ	ዕ	ፎ	ፀ	ጱ	ፒ	ኣ	ቤ	ግ	ዶ
ለ	ሙ	ኒ	ሣ	ዔ	ፍ	ጾ	ጰ	ፑ	ኢ	ባ	ጌ	ድ	ሆ
መ	ኑ	ሢ	ዓ	ፌ	ጽ	ቆ	ፐ	ኡ	ቢ	ጋ	ዴ	ህ	ዎ

(፲፪)

በበ ፡ ሠለስቱ ፡ ወበበ ፡ አሐዱ ።

የሦስትና ፡ ያንድ ፡ ፊደል ፡ ንባብ ፤ እንደርሻ ፡ አካሄድ ።

አቡጊ ፡ ዳ ፡ ሄውዞ ።	ነሡዒ ፡ ፋ ፡ ጼቅሮ ።
በጉዲ ፡ ሃ ፡ ዌዝሖ ።	ሠዑፊ ፡ ጻ ፡ ቄርሶ ።
ገዱሂ ፡ ዋ ፡ ዜሕጦ ።	ዐፉጺ ፡ ቃ ፡ ሬስቶ ።
ደሁዊ ፡ ዛ ፡ ሔጥዮ ።	ፈጹቂ ፡ ራ ፡ ሴትኆ ።
ሀዉዚ ፡ ሓ ፡ ጤይኮ ።	ጸቁሪ ፡ ሳ ፡ ቴኅፆ ።
ወዙሒ ፡ ጣ ፡ ዬክሎ ።	ቀሩሲ ፡ ታ ፡ ኄፅጾ ።
ዘሑጢ ፡ ያ ፡ ኬልሞ ።	ረሱቲ ፡ ኃ ፡ ፄጽፖ ።
ሐጡዪ ፡ ካ ፡ ሌምኖ ።	ሰቱኂ ፡ ፃ ፡ ጴፕኦ ።
ጠዩኪ ፡ ላ ፡ ሜንሦ ።	ተኍፂ ፡ ጳ ፡ ፔእቦ ።
የኩሊ ፡ ማ ፡ ኔሥዖ ።	ኀፁጺ ፡ ፓ ፡ ኤብጎ ።
ከሉሚ ፡ ና ፡ ሤዕፎ ።	ፀጹፒ ፡ አ ፡ ቤግዶ ።
ለሙኒ ፡ ሣ ፡ ዔፍጾ ።	ጸፑኢ ፡ ባ ፡ ጌድሆ ።
መኑሢ ፡ ዓ ፡ ፌጽቆ ።	ፐኡቢ ፡ ጋ ፡ ዴሀዎ ።

ግእዝ ፤ ካዕብ ፤ ሣልስ ። ራብዕ ፤ ኃምስ ፤ ሳድስ ። ሳብዕ ፤ ሳምን ፤ ታስዕ ። ዓሥር ፤ ዓሥራዊ ፡ ዓሥራይ ፤ ዐሥረኛ ።

(፲፫)

ስመ ፡ ፊደል ፡ ወትርጓሜሁ — የፊደል ፡ ስም ፡ ከነትርጓሜው ።

በሥጋዊ ፡ ትርጓሜና ፡ አፈታት ፡ ኹሉም ፡ የፍጥረት ፡ ስሞች ፡ ናቸው ፤ በመንፈሳዊ ፡ አፈታት ፡ ግን ፡ የፈጣሪ ፡ ስሞች ፡ ወይም ፡ የስሙ ፡ ቅጥሎች ፡ ይኾናሉ ።

አ ፡ አልፍ ፤ ቀንድ ፡ የቀንድ ፡ ከብት ፤ (አብ) ።
በ ፡ ቤት ፤ በቁሙ ፡ ቤት ፤ (ባዕል) ።
ገ ፡ ገምል ፤ ግመል ፡ ገመል ፤ (ግሩም) ።
ደ ፡ ድ(ን)ልት ፤ መዝጊያ ፡ (ዘላለም) ፡ (ድልው) ።
ሀ ፡ ሆይ(ሀውይ) ፤ ኗሪ ፡ ኺኝ ፤ (ሀልው) ።
ወ ፡ ዋዌ(ዋው) ፤ ወገል ፡ ዘለበት ፤ (ዋሕድ) ።
ዘ ፡ ዛይ(ዛይን) ፤ ጌጥ ፡ ሽልማት ፤ (ዝኩር) ።
ሐ ፡ ሐው(ይ)ት ፤ ሕያው ፤ ሕይወት ።
ኀ ፡ ኀርም ፤ ልዩ ፡ ብቸኛ ፤ (ኄር) ።
ጠ ፡ ጠይት ፤ ሠናይት ፤ ሥን ፤ (ጠቢብ) ።
የ ፡ የማን ፤ ቀኝ ፡ እጅ ።
ከ ፡ ካፍ ፤ ውስጥ ፡ እጅና ፡ እግር ፤ (ከሃሊ) ።
ለ ፡ ላዊ ፡ ላውይ ፤ ጠማማ ፤ ጥምጥም ፤ (ልዑል) ።
መ ፡ ማይ ፡ ሜም ፤ ውሃ ፤ ፈሳሽ ፤ (ምዑዝ) ።
ነ ፡ ነሐስ ፡ ናስ ፤ ሽቦ ፡ እባብ ፤ (ንጉሥ) ።
ሠ ፡ ሠውት ፤ ሠዊት ፤ ሰብል ፤ (ሠዓሊ) ።
ዐ ፡ ዐይን ፤ በቁሙ ፤ ምንጭ ፤ (ዐቢይ) ።
ፈ ፡ ፈፍ ፡ (ፌ) ፤ አፍ ፤ አፉፍ ፤ ፈፉ ፤ (ፍቁር) ።
ጸ ፡ ጸደይ ፤ የዘር ፡ ወራት ፤ (ጻድቅ) ።
ፀ ፡ ፀጸ(ፀጺ) ፤ ፀሐያዊ ፤ እሳታዊ) ።
ቀ ፡ ቆፍ ፤ ዝንጀሮ ፤ (ቅዱስ) ።
ረ ፡ ርእስ ፤ ራስ ፤ ርስ ፡ ቅል ።
ሰ ፡ ሳት ፡ (ሰዓት) ፤ ክረምት ፡ (በቁሙ) ፤ (ስቡሕ) ።
ተ ፡ ታው(ታዊ) ፤ ትእምርተ ፡ መስቀል ፤ (ትጉህ) ።
ጰ ፡ ጰይት ፡ (ጴት) ፤ በይት ፡ (ቤት) ፡ በ ።
ፐ ፡ ፒ ፡ (ፔ) ፤ ፈ ፡ (ፌ) ፈ ።

ያ፳፬ና ፡ ያ፳፭ ፡ የ፳፮ ፡ የ፳፯ ፡ ፊደል ፡ ንባብ ።

አበገደ ፡ ሀወዘሐ ፤ ኀጠየከ ። ለመነሠ ፡ ዐፈጸፀ ፤ ቀረሰተ ። ጰፐጰፐ ።

ጰራልያ ፤ ፐፒረለይ ። ጰራቅሊጦስ ፤ ፓንዋማንጦስ ፡ (ፐኔፍማቶስ) ።

(፲፬)

ኍልቈ ፡ ፊደላት ፡ ወጸዋትዊሆን ፡ ምስለ ፡ ክፍላቲሆን ፡ እስከ ፡ ታው ፡ እምአልፍ ፡ ዘይትገሰስ ፡ ወዘይትለከፍ ፡ በኈምስቱ ፡ ሕዋሳተ ፡ አፍ ፤ እስመ ፡ ፀ ፡ እምኔሆን ፡ ቀጣን ፡ ወገዛፍ ።

የፊደላት ፡ ኹሉ ፡ ቍጥራቸውና ፡ ስልታቸው ፡ ከነክፍላቸው ።

መላው ፡ የግእዝ ፡ ፊደላት ፡ በየራሳቸው ፡ ነጥሎ ፡ ተርትሮ ፡ በትኖ ፡ ዘርዝሮ ፡ ሲቈጥሯቸው ፡ (ከወ=፳፮) ፡ ኻያ ፡ ስድስት ፡ ዘር ፡ ይኾናሉ ፤ ኀን ፡ ከሐ ፡ ፀን ፡ ከጸ ፤ ጸን ፡ ከበ ፡ ፐን ፡ ከፈ ፡ ደርቦ ፡ በአሌፋት ፡ መንገድ ፡ በሥነ ፡ ፍጥረት ፡ ፍቅድ ፡ ሲቈጥሯቸው ፡ ግን ፡ መደበኞቹና ፡ ዋንኞቹ ፡ ከአልፍ ፡ እስከ ፡ ታው ፡ (ከበ=፳፪) ፡ ኻያ ፡ ኹለት ፡ ብቻ ፡ ይኾናሉ ። «በሀ ፡ የሚነገር ፡ ሴማዊ ፡ ቃል ፡ እጅግ ፡ አለልክ ፡ ስለ ፡ በዛ ፡ የሀ ፡ ድምጥና ፡ መልክ ፡ ፫ ፡ ዐይነት ፡ ኹኖ ፡ ፪ቱ ፡ መደብ ፡ ፫ኛው ፡ ድርብ ፡ ይባላል ። ፫ኛ ፡ ኀ ፡ በግእዝ ፡ እንዳለ ፡ በዐረብም ፡ አለ ፤ በዕብራይስጥም ፡ የካፍ ፡ ድርብ ፡ ኹኖ ፡ ይነገራል ፤ ካፍ ፡ ነቍጣ ፡ ሲኾንበት ፡ ከ ፡ ሲቀርበት ፡ ኸ ፡ ይባላል ። ፐ ፡ ደግሞ ፡ እንደዚሁ ፡ ከፈ ፡ ተደርቦ ፡ ይነገራል ። ፪ኛ ፡ ፀም ፡ በዐረብና ፡ በዕብራይስጥ ፡ አለ» ። እሊህም ፡ ኻያ ፡ ኹለቱ ፡ ፊደላት ፡ አራቱ ፡ ድርቦች ፡ (ኀፀጰፐ) ፡ ሳይቀሩ ፡ ከግእዛቸው ፡ እስከ ፡ ሳብዓቸው ፡ እንደ ፡ ክራር ፡ እንደ ፡ ብገና ፡ አውታር ፡ ተሰድረው ፡ እየብቻቸው ፡ ተይዘው ፡ ሲነዘሩና ፡ ሲቃኙ ፡ ድምጥ ፡ የሚሰጡ ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፤ የድምጣቸውን ፡ ስልት ፡ ልዩ ፡ ልዩነቱን ፡ ለማስታወቅ ፡ እንዳምስት ፡ ጣት ፡ ባምስት ፡ ጾታ ፡ ተከፍለው ፡ ባምስቱ ፡ ሕዋሳተ ፡ አፍ ፡ በጕረሮና ፡ በትናጋ ፡ በምላስና ፡ በከንፈር ፡ በጥርስ ፡ ይነገራሉ ።

ጾታቸውና ፡ ክፍላቸውም ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ እንደ ፡ ተጣፈው ፡ ነው ።

፩ ፤ በጕረሮ ፡	የሚነገሩ ፡	፭ ፤	—	አ ፡ ዐ ፡ ሀ ፡ ሐ ፡ ኀ ።
፪ ፤ በትናጋ ፡	የሚነገሩ ፡	፬ ፤	—	ገ ፡ የ ፡ ከ ፡ ቀ ።
፫ ፤ በምላስ ፡	የሚነገሩ ፡	፮ ፤	—	ደ ፡ ጠ ፡ ለ ፡ ነ ፡ ተ ።
፬ ፤ በከንፈር ፡	የሚነገሩ ፡	፯ ፤	—	በ ፡ ወ ፡ መ ፡ ፈ ፡ ጰ ፡ ፐ ።
፭ ፤ በጥርስ ፡	የሚነገሩ ፡	፯ ፤	—	ዘ ፡ ሠ ፡ ሰ ፡ ጸ ፡ ፀ ፡ ረ ።

(፲፭)

መቅድመ ፡ አኃዝ = የአኃዝ ፡ መቅድምና ፡ መግቢያ ።

ፊደላችንና ፡ የፊደል ፡ ቍጥራችን ፡ በሀለሐ ፡ አካሄድ ፡ ተፋልሶ ፡ ከላይ ፡ እስከ ፡ ታች ፡ መሳሳቱን ፡ ከጥቂት ፡ ሰዎች ፡ በቀር ፡ ኹሉ ፡ ሳያውቀው ፡ ይኖር ፡ ነበር ። የፊደሉም ፡ ቍጥር ፡ በዚ

ያው ፡ በስሕተቱ ፡ ከሀ ፡ እስከ ፡ ፐ ፡ ፳፪ ፡ ብቻ ፡ ነበረ ፤ ዛሬ ፡ ግን ፡ ባቡጊዳ ፡ አካሄድ ፡ ፫ ፡ ፊደላት ፡ ጐቈእ ፡ ተጨምረውለት ፡ (፻) ፡ እልፍ ፡ መልቷል ፤ እስከ ፡ እልፍም ፡ በፊደል ፡ መቍጠር ፡ የጥንት ፡ ልማድ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ያኹን ፡ ልብ ፡ ወለድ ፡ አይዶለም ፤ የሲም ፡ ፊደል ፡ ኹሉ ፡ እንደዚህ ፡ ነው ፤ በፊደል ፡ እስከ ፡ እልፍ ፡ ይቈጠራል ። ጐ ፡ ስለ ፡ ቀለበቱ ፡ የ፱፻ ፡ አኀዝ ፡ መኾኑ ፤ ኀርም ፡ ኀ ፡ የሐ ፡ ተወራጅ ፡ ነውና ፡ በተራ ፡ ቍጥር ፡ ዘጠነኛነት ፡ ስላለው ፡ ነው ። ቈም ፡ ስለ ፡ ቀለበቱ ፡ ያ፲፻ ፡ አኀዝ ፡ መባሉ ፤ ቆፍ ፡ ፻ ፡ ነውና ፤ የርሱን ፡ ያባቱን ፡ አሥር ፡ ተከትሎ ፡ ነው ። እ ፡ ደግሞ ፡ እልፍ ፡ መባሉ ፡ በራሱ ፡ ላይ ፡ ስለ ፡ ተቀዳጀት ፡ ስላንዲቱ ፡ ቅንጣት ፡ ነቍጣ ፡ ነው ፤ የእልፍ ፡ እ ፡ ጠባይ ፡ በዕብራይስጥም ፡ እንደዚህ ፡ ነው ፤ ብቻውን ፡ አሐዱ ፡ ይባል ፡ የነበረው ፡ በራሱ ፡ ላይ ፡ ነቍጣ ፡ ሲኾንበት ፡ አንድ ፡ እልፍ ፡ ይባላል ። ዕብራውያን ፡ ግን ፡ እልፍ ፡ የሚሉት ፡ እንዳረቦች ፡ ዐሥሩን ፡ መቶ ፡ ነው ፤ የግእዝም ፡ እልፍ ፡ ጥንታዊው ፡ እንደዚህ ፡ ነበረ ፤ ይኸውም ፡ በአኃዙ ፡ አካሄድ ፡ ይታወቃል ፤ ፲ ፡ ብሎ ፡ ፻ ፡ በማለቱ ። ዐሥሩን ፡ መቶ ፡ ወይም ፡ እንዱን ፡ ሺሕ ፡ እምእት ፡ ብሎ ፡ ዐሥሩን ፡ ሺሕ ፡ አንድ ፡ እልፍ ፡ ማለት ፤ ከጽርእና ፡ ከቅብጥ ፡ የመጣ ፡ የሐዲስ ፡ ግእዝ ፡ ልማድ ፡ ነው ።

(፲፩)

ኍልቍ ፡ ወስመ ፡ ኍልቍ ፡ በአኃዝ ፡ ወበፊደል ።

ቍጥርና ፡ የቍጥር ፡ ስም ፡ በአኃዝና ፡ በፊደል ፡ ካንድ ፡ እስከ ፡ ምእልፊት ።

አ — ፩ ፡	አሐድ ፡ አሐዱ ፤	አንድ ፡ አንዱ ፤ አንደኛው ።
በ — ፪ ፡	ክልኤት ፡ ክልኤቱ ፤	ኹለት ፡ ኹለቱ ፤ ኹለተኛው ።
ገ — ፫ ፡	ሠለስት ፡ ቱ ፤	ሦ(ሠወ)ስት ፡ ቱ ፤ ሦስተኛው ።
ደ — ፬ ፡	አርባዕት ፡ ቱ ፤	አራት ፡ ቱ ፤ አራተኛው ።
ሀ — ፭ ፡	ኀምስት ፡ ቱ ፤	ዐምስት ፡ ቱ ፤ ዐምስተኛው ።
ወ — ፮ ፡	ስድስት ፡ ቱ ፤	በቁሙ ፤ ስድስተኛው ።
ዘ — ፯ ፡	ሰብዐት ፡ ቱ ፤	ሰባት ፡ ቱ ፤ ሰባተኛው ።
ሐ — ፰ ፡	ሰመንት ፡ ቱ ፤	ስምንት ፡ ቱ ፤ ስምንተኛው ።
ጠ — ፱ ፡	ተስዐት ፡ ቱ ፤	ዘጠኝ ፡ ኙ ፤ ዘጠነኛው ።
የ — ፲ ፡	ዐሠርት ፡ ቱ ፤	ዐሥር ፡ ሩ ፤ ዐሥረኛው ።
ከ — ፳ ፡	ዕሥራ ፡ (ሁ) ፤	ካያ=ኻያ ፤ ኹለት ፡ ዐሥር ።
ለ — ፴ ፡	ሠላሳ ፡ (ሁ) ፤	በቁሙ ፤ ሦስት ፡ ዐሥር ።

መ — ፵ ፡ አርብዓ ፤ አርባ ፤ አራት ፡ ዐሥር ።

ነ — ፶ ፡ ኀምሳ ፤ ዐምሳ ፤ ዐምስት ፡ ዐሥር ።

ሠ — ፷ ፡ ስሳ ፤ ስድሳ ፤ በቁሙ ፤ ፮፲ ። ወይም ፡ ሥልሳ ፤ ፷ ።

ዐ — ፸ ፡ ሰብዓ ፤ ሰባ ፤ ሰባት ፡ ዐሥር ።

ፈ — ፹ ፡ ሰማንያ ፤ ሰማኒያ ፤ ስምንት ፡ ዐሥር ።

ጸ — ፺ ፡ ተስዓ ፤ ዘጠና ፤ ዘጠኝ ፡ ዐሥር ።

ቀ — ፻ ፡ ምእት ፡ (ቱ) ፤ መቶ ፤ ዐሥር ፡ ጊዜ ፡ ዐሥር ።

ረ — ፪፻ ፡ ክልኤ ፡ ቱ ፡ ምእት ፤ ኹለት ፡ መቶ ፤ ኻያ ፡ ጊዜ ፡ ዐሥር ።

ሰ — ፫፻ ፡ ሠለስቱ ፡ ምእት ፤ ሦስት ፡ መቶ ፤ ሠላሳ ፡ ጊዜ ፡ ዐሥር ።

ተ — ፬፻ ፡ አርባዕቱ ፡ ምእት ፤ አራት ፡ መቶ ፤ አርባ ፡ ጊዜ ፡ ዐሥር ።

ኀ — ፭፻ ፡ ኀምስቱ ፡ ምእት ፤ ዐምስት ፡ መቶ ፤ ዐምሳ ፡ ጊዜ ፡ ዐሥር ።

ፀ — ፮፻ ፡ ስድስቱ ፡ ምእት ፤ ስድስት ፡ መቶ ፤ ስሳ ፡ ጊዜ ፡ ዐሥር ።

ጸ — ፯፻ ፡ ሰብዐቱ ፡ ምእት ፤ ሰባት ፡ መቶ ፤ ሰባ ፡ ጊዜ ፡ ዐሥር ።

ፐ — ፰፻ ፡ ሰመንቱ ፡ ምእት ፤ ስምንት ፡ መቶ ፤ ሰማኒያ ፡ ጊዜ ፡ ዐሥር ።

ኆ — ፱፻ ፡ ተስዐቱ ፡ ምእት ፤ ዘጠኝ ፡ መቶ ፤ ዘጠና ፡ ጊዜ ፡ ዐሥር ።

ቈ — ፲፻ ፡ ዐሠርቱ ፡ ምእት ፤ ዐሥር ፡ መቶ ፤ ፻ ፡ ጊዜ ፡ ዐሥር ፤ ፩ ፡ ሺሕ ።

እ — ፼ ፡ እልፍ ፤ ምእት ፡ በበ ፡ ፻ ፤ በቁሙ ፡ ፻ ፡ ጊዜ ፡ ፻ ፤ ዐሥር ፡ ሺሕ ።

የእ — ፲፼ ፡ አእላፍ ፤ ዐሥር ፡ እልፍ ፡ ወይም ፡ መቶ ፡ ሺሕ ።

ቀእ — ፻፼ ፡ አእላፋት ፤ ፻፼ ፤ ወይም ፡ ሺሕ ፡ ጊዜ ፡ ሺሕ ፡ (፩ ፡ ሚልዮን) ።

ቈእ — ፲፻፼ ፡ ትእልፊት ፤ ሺሕ ፡ ፼ ፤ ወይም ፡ እልፍ ፡ ጊዜ ፡ ሺሕ ፤ (፲ ፡ ሚ) ።

እእ — ፼፼ ፡ ትእልፊታት ፤ ፼ ፡ ጊዜ ፡ ፼ ፤ ወይም ፡ ፻፼ ፡ ጊዜ ፡ ሺሕ ፤ (፻ ፡ ሚ) ።

ቈእእ — ፲፻፼፼ ፡ ምእልፊት ፤ ሺሕ ፡ እልፍ ፡ ጊዜ ፡ እልፍ ፤ (ሺሕ ፡ ሚ) ።

እእእ — ፼፼፼ ፡ ምእልፊታት ፤ { እልፍ ፡ እልፍ ፡ ጊዜ ፡ እልፍ ፤ እልፉን ፡ እልፍ ፡
አንድ ፡ እያሉ ፡ እስከ ፡ እልፍ ፡ (፼ ፡ ሚሊዮን) ።

(፲፯)

ሥርዐተ ፡ ነጥብ=የነጥብ ፡ አገባብ ።

ቃልን ፡ ከቃል ፡ በየጎርመቱና ፡ በየስልቱ ፡ ለያይተው ፡ ከፋፍለው ፡ የሚያሳዩ ፡ የጥፈትና ፡ የቃል ፡ ምልክቶች ፡ ፭ ፡ ናቸው ፤ ኹለቱ ፡ ስላንድ ፡ ይቈጠራሉ ። መልካቸውና ፡ ስማቸውም ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ እንደ ፡ ተጣፈው ፡ ነው ።

መልካቸው ።		ስማቸው ።
፡	—	ነቍጥ ፡ ወይም ፡ ነጥብ ።
፥ ፥	—	ንኡስ ፡ ሠረዝ ፡ ወይም ፡ ነጠላ ።
፤	—	ዐቢይ ፡ ሠረዝ ፡ ወይም ፡ ድርብ ።
።	—	ነጥብ ፡ ወይም ፡ ነቍጥ ።

አ ገ ባ ባ ቸ ው ።

ነቍጥ ፡ የቃል (፡) መለያ ፡ ነው ፤ በያንዳንዱ ፡ ቃል ፡ በጎርመት ፡ ኹሉ ፡ ይገባል ። የጥንቱ ፡ ነቍጥ ፡ እንደ ፡ ዜማ ፡ ይዘት ፡ አንድ ፡ ቅንጣት ፡ ብቻ ፡ (.) ነበረ ፡ ይባላል ፤ ፪ኛም ፡ ባንዱ ፡ ነቍጥ ፡ ፈንታ ፡ እንዳ፲ቱ ፡ ያለ ፡ (፡) ዘንግ ፡ ነበረ ፤ ፫ኛ ፡ ግን ፡ በዘንት ፡ ፈንታ ፡ ፪ ፡ ነቍጥ ፡ ኹኗል ። ነቍጥ ፡ የዐረቢ ፡ ነጥብ ፡ የግእዝ ፡ ቃል ፡ ነው ፤ ይኸውም ፡ አንዳንዱ ፡ ጠብታ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ኹለቱና ፡ አራቱ ፡ አይዶለም ። ሲበዛ ፡ ነቍጣት ፡ ነጥባት ፡ ወይም ፡ ነጠብጣብ ፡ ያሰኛልና ፤ ኹለቱን ፡ አራቱን ፡ ነቍጥ ፡ ነጥብ ፡ ማለት ፡ በዚያው ፡ ባንዱ ፡ ነቍጣ ፡ በጥንታዊው ፡ ልማድ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ በበዋስው ፡ ሕግ ፡ አይዶለም ። ባማርኛ ፡ ፪ ፡ ነጥብ ፡ ፬ ፡ ነጥብ ፡ ተብሎ ፡ ከቅጽል ፡ ጋራ ፡ ይነገራል ፤ ጣፎችና ፡ ባለመጣፎች ፡ ግን ፡ ነቍጥን ፡ ለኹለቱ ፡ ብቻ ፤ ነጥብን ፡ ላራቱ ፡ ብቻ ፡ ሰጥተው ፡ አለቅጽል ፡ ፪ቱን ፡ ነቍጥ ፡ ፬ቱን ፡ ነጥብ ፡ ብለው ፡ በተለየ ፡ ስም ፡ ውስጠ ፡ ብዙ ፡ አድርገው ፡ ይጠሩታል ። ባለቅኔዎችም ፤ ቃልከ ፡ ነቍጥ ፡ እንዘ ፡ ክልኤቲ ፡ ልሳንከ ፡ አሐቲ ፡ ይእቲ ። ፍቅደ ፡ ነጥብ ፡ በዓላተ ፡ ወልድ ፡ ተስዐቱ ፡ ውእቱ ፡ እያሉ ፡ በውስጠ ፡ ብዙነት ፡ ያገቡታል ። ነጥብን ፡ ተስዐቱ ፡ ማለት ፡ ፭ ፡ ቀይ ፡ ሲጨመርበት ፡ ነው ። ነጠላ ፡ ሠረዝ ፡ (፥) ጠባዩ ፡ አንድ ፡ ሲኾን ፡ መልኩ ፡ ፪ ፡ ነው ፤ ልዩ ፡ ልዩነት ፡ ባለው ፡ ባማዋርና ፡ በማይማፈር ፡ ቃል ፡ ይገባል ። አነ ፡ ዘጳውሎስ ፤ ወአነ ፡ ዘአጵሎስ ፤ ወአነ ፡ ዘኬፋ ፤ ወአነ ፡ ዘክርስቶ

ስ ፡ ነቢያት ፡ ቀደሙ ፡ አእምሮ ፡ ወሐዋርያት ፡ ተለዉ ፡ አሥሮ ። ሚካኤል ፡ አርመመ ፡ ወገብር ኤል ፡ ተደመ ። አው ፡ በነልዮ ፡ አው ፡ በነቢብ ፤ አው ፡ በገቢር ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ድር ብ ፡ ሠረዝ (፤) በፍጹም ፡ ቃል ፡ ማኽል ፡ እየራሱ ፡ በሚታሰርና ፡ በሚነገር ፤ ባስረጅና ፡ ባፍራ ሽ ፡ ይገባል ። ወምድርሰ ፡ ኢታስተርኢ ፤ ወኢኮነት ፡ ድሉተ ፤ ወጽልመት ፡ መልዕልተ፡ ቀላይ ፤ ወመንፈሰ ፡ እግዚ ፡ ይጺልል ፡ መልዕልተ ፡ ማይ ። ወይቤ ፡ እግዚ ፤ ለይኩን ፡ ብርሃን ፤ ወኮነ ፡ ብርሃን ። ንበር ፡ ማእከሌነ ፡ ወንግረነ ፤ እስመ ፡ ኪያከ ፡ እልሀቀ ፡ እግዚ ። ፈርሀ ፡ ወደንገፀ ፤ ባ ሕቱ ፡ ኢጐየ ፡ ወኢገገጸ ። ነጥብ ፡ (።) ንኡስ ፡ ምዕራፍ ፡ ነው ፤ አንባቢን ፡ እንደ ፡ ልጓም ፡ ኹኖ ፡ ይገታል ፤ እንዲሁ ፡ ፍጹም ፡ ቃል ፡ ዐጭርም ፡ ረዥምም ፡ ቢኾን ፡ ተሳቢው ፡ ተከቶ ፡ ነገ ሩ ፡ ሲጨረስ ፡ እንደ ፡ ጕልላት ፡ በጫፍ ፡ በመጨረሻ ፡ ይገባል ። ረዥም ፡ ቃል ፡ ወምድርሰ ፡ እንዳልነው ፡ ያለ ፡ ነው ፤ ዐጭር ፡ ቃል ፡ በቀዳሚ ፡ ገብረ ፡ እግዚ ፡ ሰማየ ፡ ወምድረ ። የመሰለ ው ፡ ኹሉ ። ያማርኛውም ፡ እንደ ፡ ግእዙ ፡ ነው ፤ ለብቻው ፡ የተለየ ፡ ዐዋጅ ፡ የለውም ። በትግ ሬኛም ፡ ወንጌል ፡ ሠረዞች ፡ እንደሚገባቸው ፡ ተጥፈዋል ፡ አልተሳሳቱም ።

በነዚህ ፡ ባ፳ቱ ፡ ላይ ፡ ደግሞ ፡ ሌላ ፡ ሀይነት ፡ ምልክት ፡ ከኤውሮፓ ፡ መጣፍ ፡ ማም ጣትና ፡ መጨመር ፡ ያሻናል ። ስለሚያሹንም ፡ ምልክቶች ፡ ባ፲፱፻፶፱ ፡ ዓመት ፡ የታተመ ፡ የከ ረን ፡ ሰዋስው ፡ በመጨረሻው ፡ ገጽ ፡ እንዲህ ፡ ይላል ። «ወስከ ፡ ጥበብ ። ኤሮፓውያን ፡ በመ ጣፎቻቸው ፡ የሚያደርጓቸው ፡ ምልክቶች ፡ የተጣፈውን ፡ የመጣፉን ፡ ምስጢር ፡ አለችግር ፡ በ ገር ፡ ያሳውቃሉና ፤ በሌላ ፡ መጣብብ ፡ ትተን ፡ እነሱኑ ፡ በጥፈታችን ፡ ውስጥ ፡ እንዳሉ ፡ ማግ ባት ፡ እጅግ ፡ የሚያሻና ፡ የሚያስፈልግ ፡ ነው ።

ምልክቶቹም ፡ እኒህ ፡ ናቸው ።

ትእምርተ ፡ ደጊመ ፡ ቃል ፡ »
ትእምርተ ፡ ቃለ ፡ ሐተታ ፡ ?
» » አንክሮ ፡ ! በዘየንብብ ፡ ከልኤሆሙ ፡ ?!
» » ሥላቅ ፡ ¡

አንባቢ ፡ በገር ፡ ያውቀዋል ፡ ተብሎ ፡ ሊጻፍ ፡ በማያሻ ፡ ነገር ፡ የሚደረግ ፡ ምልክት ፡ ይህ ፡ . . . ነው ።

ከተነገሩቱ ፡ ፍጹማን ፡ ቃላት ፡ ባሳሳብ ፡ የማይተባበር ፡ ፍጹም ፡ ቃልን ፡ ከቃል ፡ የሚለይ ፡ ምልክት ፡ ይህ ፡ ( ) ነው ።

ያንዱን ፡ ደራሽ ፡ ጥቅስ ፡ ወይም ፡ ስፖጽ ፡ ቃልን ፡ ለመለየት ፡ ከመገዥመርያው ፡ እስከ ፡ መጨረሻው ፡ የሚደረግ ፡ የስፖጽ ፡ ምልክት ፡ ይህ ፡ « » ነው» ።

ትእምርተ ፡ ቃለ ፡ ሐተታ ፡ ካለው ፡ በቀር ፡ ኹሉም ፡ በግድ ፡ የሚፈለጉ ፡ ናቸው ፤ የጥያቄ ው ፡ ቃል ፡ ምልክት ፡ ግን ፡ ሳይቸገሩ ፡ እንደ ፡ መበደር ፡ ነው ፤ ለግእዙም ፡ ላማርኛውም ፡ የታ

ወቀና ፡ የተለየ ፡ የጥያቄ ፡ አገባብ ፡ (ሁ—ኑ ። ን-ወይ) አላቸውና ፡ ጥፈታቸውና ፡ ንባባቸው ፡ ሌላ ፡ ምልክት ፡ ሳይሻ ፡ ያው ፡ ይበቃው ፡ ነበር ። ነገር ፡ ግን ፡ ባማርኛ ፡ ያልሠለጠኑ ፡ ያማርኛውን ፡ አገባብ ፡ በጥፈትና ፡ ባነጋገር ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ይተዉታልና ፤ አንባቢና ፡ ጣፊ ፡ ለይቶ ፡ እንዲያውቀው ፡ ላማርኛው ፡ ብቻ ፡ ቢገባ ፡ አይከፋም ። የአንክሮና ፡ የሥላቅ ፡ ምልክት ፡ ከአና ፡ ከሆይ ፡ ከኹለቱ ፡ ጋራ ፡ ሊጣፍ ፡ ይገባዋል ። ነጠብጣብ ፡ ስለ ፡ ቀሪው ፡ ፈደል ፡ ነውና ፤ ቍጥሩ ፡ በዚያው ፡ በቀሪው ፡ ልክ ፡ ይገባል ። ጎግ ፡ ማ . . ። ዳዊት ፡ መዝሙረ ፡ . . . ። አምላክ ፡ ወልደ ፡ . . . . ፡ እንደ ፡ ማለት ። ይኸም ፡ ኹለቱ ፡ ዐይነት ፡ ቀርናዊ ፡ ( ) « » ምልክት ፡ ነጠብጣብም ፡ . . . ሳይቀር ፡ እየተረሳ ፡ ቀርቶ ፡ እንጂ ፡ በዱሮ ፡ መጻሕፍት ፡ ይገኛል ፤ ሌላም ፡ ብዙ ፡ ምልክት ፡ ቀርቶብናል ፤ ይልቁንም ፡ በወንጌል ፡ አጣጣፍ ። ዳግመኛም ፡ የተጣፈውን ፡ ቃል ፡ መልሶ ፡ በመጣፍ ፡ ፈንታ ፡ የሚደረግ ፡ ይህ ፡ — ነው ። ሥጋ ፡ ሰብእ ፤ — ፡ አምላክ ፤ — ፡ ላሕም ። ፪ ፡ ሲኾን ፡ እንደ ፡ ዥላሊት ፡ በኹነ ፡ በ፪ ፡ ቃል ፡ ማኸል ፡ እየገባ ፡ ትክክልነትን ፡ ያሳያል ። ለምጽ=ለምጥ ፤ ቡኽ=ሊጥ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። የሚጠብቀውም ፡ ቃል ፡ እንደ ፡ ዜማ ፡ ይዘት ፡ አንዳንዲት ፡ ነቍጣ ፡ ይፈልጋል ፤ ነደ ፡ ነድ ፤ ቈረ ፡ ቍር ፤ ተነ ፡ ተን ።

በዘመናችን ፡ ግን ፡ ስንኳን ፡ ሌላ ፡ ዐይነት ፡ ሊጨመር ፡ ያው ፡ ከጥንት ፡ የቈየው ፡ ፈደልና ፡ ንባብ ፡ የጥፈቱ ፡ ሥርዐት ፡ የፊደሉ ፡ አገባብ ፡ እንደ ፡ ጥንቱ ፡ አልተጠበቀም ፤ አልተጠነቀቀም ። ጥፈቱም ፡ አለመምርና ፡ አለትምርት ፡ በመላ ፡ በግምት ፡ በልማድ ፡ በድፍረት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ ሥርዐቱ ፡ ኹሉ ፡ ፊደሉም ፡ ሳይቀር ፡ መጐደልና ፡ ማነስ ፤ መናድና ፡ መፍረስ ፤ መጥፋት ፡ መበላሸት ፡ ዠምሯል ።   በወዲያኛው ፡ ባስመራ ፡ ማኅተም ፡ በስዌድን ፡ ማኅበር ፡ ከትግሬና ፡ ከትግሪኛ ፡ መጽሐፍ ፡ ሦስቱ ፡ ፊደላት ፡ (ሠ ፡ ኀ ፡ ፀ) ፡ እንደ ፡ ወጡ ፤ በወዲህም ፡ ካማርኛው ፡ መጽሐፍ ፡ በነዚህ ፡ በሦስቱ ፡ ላይ ፡ ኹለት ፡ ፊደላት ፡ (ዐ ፡ ሐ) ፡ ተጨምረው ፡ ፭ቱ ፡ እንዲወጡ ፡ በብዙ ፡ ሰዎች ፡ ልብ ፡ ሐሳብና ፡ ምኞት ፡ ተነሥቶ ፡ እንደ ፡ ደጀ ፡ ጠኒ ፡ ይጐላላል ፤ አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ እየፈላና ፡ እየገነፈለ ፡ በግልጥ ፡ ይነገራል ፤ ሥራውንም ፡ እንኳ ፡ የዠመሩት ፡ ሰዎች ፡ ይኖራሉ ፤ ወሰው ፡ ያለላቸው ፡ የለም ፡ እንጂ ።

የማሕዙም ፡ መጽሐፍ ፡ ከንትርጓሜው ፤ ግእዝ ፡ የሌለውም ፡ ያማርኛው ፡ መጽሐፍ ፡ አለንቀ፝ፍና ፡ አለሠረዝ ፡ ስድ ፡ እየታተመ ፡ መልኩ ፡ ጠፍቶ ፡ ደፍራችኹና ፡ ተዥራችኹ ፡ አትዩኝ ፡ አታንቡኝ ፡ ይላል ። አንዳንድ ፡ ሰሦተ ፡ ግን ፡ ዐዲስ ፡ ሥልጣኔ ፡ ይሉታል ። (በዚህ ፡ መጽሐፍ ፡ ውስጥ ፡ ንኡስ ፡ ሠረዞች ፡ ስለ ፡ ታጡ ፡ በርሳቸው ፡ ፈንታ ፡ ድርብ ፡ ሠረዝ ፡ ገብቷል) ።

(፲፰)

ግጥም ፡ ተማሪና ፡ መምር ፡ ስለ ፡ ፊደላት ፡ ስምና ፡ ግብር ።

ተ ማ ሪ ።

ልጆች ፡ የምሥራች ፡ ደስ ፡ ይበላችኹ ፡
እንደ ፡ መልአክ ፡ ኹኜ ፡ በማበሥራችሁ ፤
የማበሥራችኹም ፡ ኹለት ፡ ፍሬ ፡ ቃል ፡
መዐዛው ፡ የአራት ፡ ጣዕሙ ፡ የወንጌል ።

ባማርኛ ፡ ደብተር ፡ በግእዝ ፡ መዝገብ ፡
ተጥፎ ፡ እንዳይታይ ፡ እንዳይነበብ ፡
ተደብቆ ፡ ሲኖር ፡ የፊደላት ፡ ወሬ ፡
ከስማቸው ፡ ጋራ ፡ ተገለጠ ፡ ዛሬ ፤
ቁፍሮ ፡ ባወጣው ፡ የትምርት ፡ ወዳጅ ፡
በመዝገበ ፡ ፊደል ፡ ኹሉም ፡ ተገኘ ፡ እንጅ ።

ዐማራና ፡ ትግሬ ፡ የግእዝ ፡ ልጆች ፡
እግዜር ፡ ያነጣችኹ ፡ የቀለም ፡ ቀንዶች ፡
ከመዝገበ ፡ ፊደል ፡ ጥበብ ፡ እንድትዘግቡ ፡
ወዳቡጊዳ ፡ ቤት ፡ ግቡ ፡ ተሰብሰቡ ።
ባቡጊዳችንም ፡ እንዳያሻሟጥጥ ፡
ሀለሐመን ፡ ተዉት ፡ ወዲያ ፡ ይቀመጥ ።
በቍጥር ፡ በተራ ፡ በኹለት ፡ ባህል ፡
ልዩ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ከዓለም ፡ ፊደል ፡
የግእዝ ፡ ሊቃውንት ፡ ጉባኤ ፡ አድርገው ፡
ምንም ፡ ባያወግዙት ፡ እንደ ፡ ውጉዝ ፡ ነው ።

ስንሻው ፡ የነበር ፡ ስንመኘው ፡ ቀድሞ ፡
በግእዝ ፡ ቋንቋችን ፡ ተጥፎ ፡ ታትሞ ፡
ወሬያቸው ፡ ስማቸው ፡ ከተገለጠማ ፡
ኑ ፡ እናወድሳቸው ፡ በቅኔ ፡ በዜማ ።
ቅኔውም ፡ ዜማውም ፡ የዱሮ ፡ ግእዝ ፡
ከበሮውም ፡ እኛ ፡ መዝሙሩም ፡ ሐዋዝ ።

እንደ ፡ ኤርምያስም ፡ ሳንንሰቀሰቅ ፡
እንዳዊ ፡ ዳዊትም ፡ እንብብ ፡ ሳናፈልቅ ፡
አንዱንም ፡ አንዱንም ፡ በስሙ ፡ ጠርተን ፡
የአሌፋት ፡ መዝሙር ፡ እንዘምራለን ።

አልፍ ፡ ቤት ፡ ገምል ፡ ድልት ፡ ሆይ ፡ ዋዌ ፡
ዛይ ፡ ሐውት ፡
አዕማደ ፡ ምስጢር ፡ የምትባሉት ፡
በናንተ ፡ ላይ ፡ ቁመን ፡ ስናዋቅር ፡ ጣራ ፡
እንዳንወድቅባችኹ ፡ ደግፉን ፡ ዐደራ ።

ኀርምና ፡ ጠይት ፡ የማን ፡ ካፍ ፡ ላውይ ፡
ማይ ፡ ሚም ፡
ነሐስ ፡ ሠውት ፡ ዐይን ፡ ፈፍ ፡ ጸደይ ፡ ፀጰ ፡ ፀም ፡
እርድእት ፡ ለማድረግ ፡ ሕዝብ ፡ አሕዛቡን ፡
እንደ ፡ ሐዋርያት ፡ አላችኹ ፡ ሥልጣን ።

ቆፍና ፡ ርእስ ፡ ሳት ፡ ታው ፡ መጨረሻው ፡
ጸና ፡ ፐም ፡ ኹለቱ ፡ ከታው ፡ ጋራ ፡ ዐብረው ፡
ከአልፍ ፡ እስከ ፡ ጰፐ ፡ ኻያ ፡ ስድስታችኹ ፡
በልባችን ፡ ሸንጎ ፡ ጉባኤ ፡ አድርጋችኹ ፡
እንድትወስኑልን ፡ ግእዝ ፡ ካማርኛ ፡
አማጥኑናችኋል ፡ በትምርት ፡ ዳኛ ።
የትምርቱም ፡ ዳኛ ፡ አቅንቶ ፡ ፈራጅ ፡
ኀይለ ፡ ሥላሴ ፡ ነው ፡ የሰሎሞን ፡ ልጅ ።

ልጆቻችኹንም ፡ ስንቈጥራቸው ፡
እንደ ፡ አዳም ፡ ልጆች ፡ ሠላሳ ፡ ናቸው ፤
ሰባቱ ፡ ዐማርኛ ፡ አራቱ ፡ ግእዝ ፡
ዐሥራ ፡ ዘጠኙ ፡ ግን ፡ ያማርኛ ፡ ጓዝ ።

መዝሙሩ ፡ ይቈየን ፡ እንስማ ፡ ስብከት ፡
የሚሰበከውን ፡ ስለ ፡ ፊደላት ፤
የፊደልን ፡ ትውልድ ፡ ታሪክና ፡ ዜና ፡
ሊሰብክ ፡ ሊያስተምር ፡ መምህር ፡ ቈሟልና ።

መ ምር ።

አጽምዑ ፡ ሕፃናት ፡ ሕዝብየ ፡ ሕገ ፡ ስብከትየ ፤ ወጽልዉ ፡ እዝንክሙ ፡ ኀበ ፡ ቃለ ፡ አፉየ ፤ እስመ ፡ ናሁ ፡ እከሥት ፡ ለክሙ ፡ በምላሌ ፡ አፉየ ፤ ወእነግር ፡ ኵሎ ፡ አምሳለ ፡ ዘእምትካት ፡ በእንተ ፡ አሌፋት ፡ ወፊደላት ።

የተላከ ፡ ከግስ ፡ ከመዝገበ ፡ ቃል ፡
ትርጓሜና ፡ አፈታት ፡ ሐተታ ፡ ፊደል ፤
ይድረስ ፡ ከወዳጄ ፡ ከሕፃናት ፡ ልብ ፡
ከግእዝ ፡ ሰራዊት ፡ ካማርኛ ፡ ሕዝብ ፤
ከናቴም ፡ ከጦቢያው ፡ ካፍሪቃ ፡ ባላል፡ጋ ፡
እጆቿን ፡ ወደግዜር ፡ ከምትዘረጋ ።

ሰላምታ ፡ አቀርብለኹ ፡ ለፊደል ፡ ጸሐፍት ፡
ላታሞችም ፡ ሳይቀር ፡ እጅ ፡ በመንሣት ።

እጅ ፡ መንሻዬም ፡ የማር ፡ ወለላ ፡ ፊደል ፡
መስፈሪያው ፡ ዕብራይስጥ ፡ ጕንዶ ፡ የሚባል ።

ያቡጊዳን ፡ ሥራ ፡ የምታማርሩ ፡
እንዲጣፍጣችኹ ፡ ቅመሱ ፡ ተማሩ ።

ስለ ፡ ተጠማችኹ ፡ የፊደልን ፡ ዜና ፡
ከሥሩ ፡ ከምንጩ ፡ ላመጣው ፡ ነውና ፤
ምናልባት ፡ ስትቀምሱት ፡ ስታጣጥሙት ፡
ጠላ ፡ ነው ፡ ብላችኹ ፡ ስም ፡ እንዳትሰጡት ።

ጥሩውን ፡ ቃል ፡ ውሃ ፡ ጠላ ፡ ነው ፡ ብትሉ ።
ይታዘብችኋል ፡ የሚቀምሰው ፡ ኹሉ ።

የስብከት ፡ መዐዛ ፡ የሰባኪው ፡ ጣዕም ፡
ለይቶ ፡ ማስታወቅ ፡ ከፉና ፡ መልካም ።

በልበ ፡ ሕፃናት ፡ በአፈ ፡ ደቂቅ ፡
ፊደል ፡ ሥር ፡ እንዲሰድ ፡ ታሪኩ ፡ እንዲጸድቅ ፤
ልጆች ፡ እየጠቀሰኩ ፡ ከምድር ፡ ከሰማይ ፡
እስኪ ፡ ልናገረው ፡ የልጅን ፡ ጠባይ ።

ያባትንም ፡ ሥራ ፡ በልጆቹ ፡ ላይ ፡
እንዴት ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ገልጬ ፡ ላሳይ ።

ሰውና ፡ መላእክት ፡ ያንድ ፡ አባት ፡ ልጆች ፡
ታናሽና ፡ ታላቅ ፡ ወንድማማቾች ፤
ታላቁ ፡ ሸፍቶ ፡ ካባቱ ፡ ቢዋጋ ፡
ብኵርናው ፡ ተሰጠ ፡ ለታናሹ ፡ ሥጋ ።

ታናሹም ፡ ቢሸፍት ፡ አልሄደም ፡ ብኵርና ፤
ቃል ፡ ወረሰው ፡ እንጂ ፡ በሕገ ፡ ሰብእና ።

ለሰው ፡ ብቻ ፡ አይደለም ፡ የቃል ፡ በኵርነቱ ፤
ለመላእክትም ፡ ነው ፡ በሰማይ ፡ ላሉቱ ።

በዲያብሎስ ፡ ቦታ ፡ ስለ ፡ ገባ ፡ አዳም ፡
ወልድ ፡ ነው ፡ በኵራቸው ፡ ለመላእክትም ።

ዲያብሎስ ፡ ቢገፋው ፡ ወድቆ ፡ ከመሬት ፡
ተበላሽቶ ፡ ነበር ፡ ይኽ ፡ በኵርነት ።
ከሥጋው ፡ ቃል ፡ በቀር ፡ ለርሱ ፡ የሚመች ፡
አልተገኘምና ፡ ከላይም ፡ ከታች ።

የሰው ፡ ልጅ ፡ እስኪባል ፡ በኋላ ፡ ዘመን ፡
ሰሙ ፡ እንጂ ፡ መልአክ ፡ ነው ፡ በብሉይ ፡ ኪዳን ፤
ትንቢትና ፡ ራእይ ፡ ለአበው ፡ ሲሰብክ ፡
አርአያው ፡ የመልአክ ፡ ቃሉ ፡ የአምላክ ፤
ከሔኖክ ፡ ዝምሮ ፡ ነቢያት ፡ ይጠሩ ፤
የርሱን ፡ መልአክነት ፡ እንዲመሰክሩ ።

በሃይማኖት ፡ ገመድ ፡ በልጅነት ፡ ሐብል ፡
እንደ ፡ ከነዓን ፡ ሕዝብ ፡ እንደ ፡ እስራኤል ፡
መንግሥት ፡ ሰማይን ፡ ዐብረው ፡ ለሚወርሱ ፡
ለሰው ፡ ለመላእክት ፡ በኵር ፡ የለም ፡ አለርሱ ።

በእሳት ፡ ጉባኤ ፡ በመሬት ፡ ማኅበር ፡
ለካህናተ ፡ ሰማይ ፡ ለካህናተ ፡ ምድር ፡
የፊደል ፡ የጥፈት ፡ የቋንቋ ፡ መምር ፡
ቅዱስ ፡ ቅዱስ ፡ ቅዱስ ፡ እግዚአብሔር ።

ፊት ፡ በብሉይ ፡ ኪዳን ፡ ኋላም ፡ በሐዲስ ፡
አፍ ፡ እየስከፈተ ፡ መጣፍ ፡ የሚያጕርሥ ፤

እውነተኛው ፡ መምር ፡ የትምርቱ ፡ አባት ፡
አንድ ፡ እግዚር ፡ ብቻ ፡ ነው ፡ በላይ ፡ በታች ፡ ቤት ።

እግዚር ፡ መምር ፡ ኹና ፡ ያዳምን ፡ ዘር ፡ ኹሉ ፡
በመንፈሱ ፡ ሲቃኝ ፡ ሲያስተምር ፡ በቃሉ ፡
ያቆመለትን ፡ ሕግ ፡ በተፈጥሮ ፡ ዕውቀት ፡
ፈታዊ ፡ ልቡናው ፡ ቢዘነጋበት ፡
ፊደልን ፡ ጥፈትን ፡ ባርኮ ፡ የሰጠው ፡
በሦስተኛው ፡ ትውልድ ፡ በሄኖስ ፡ ጊት ፡ ነው ።

ይህንንም ፡ ታሪክ ፡ እንዳንለው ፡ አሉ ፡
እንሆ ፡ ምስክር ፡ መጽሐፈ ፡ ኩፋሌ ፤
ሔኖክም ፡ ይነግራል ፡ ገልጦ ፡ እያሳመረ ፡
ፊደል ፡ ከርሱ ፡ በፊት ፡ ቀድሞ ፡ እንደ ፡ ነበረ ።

ኋላም ፡ ባለቤቱ ፡ ደብረ ፡ ሲና ፡ ወርዶ ፡
ሃይማኖት ፡ ለማሞቅ ፡ እሳቱን ፡ አንድዶ ፤
ጽላትና ፡ ታቦት ፡ ቀርጦ ፡ እያስቀረጠ ፡
ዐሠርቱ ፡ ቃላትን ፡ በጇ ፡ ጥፎ ፡ ሰጠ ።

ለባለጁ ፡ ሙሴም ፡ ሲሰጠው ፡ እጅ ፡ በጅ ፡
ስማ ፡ ስማ ፡ ብሎ ፡ እስነገረ ፡ ዐዋጅ ።
በቃሉ ፡ ነጐድጓድ ፡ በመንፈሱ ፡ ድምጥ ፡
ዓለም ፡ ኹሉ ፡ እስኪርድ ፡ እስኪንቀጠቀጥ ።

የሙሴ ፡ እጀችና ፡ የጀቹ ፡ ጣቶች ፡
የጽላት ፡ የቃላት ፡ አምሳል ፡ መርገፎች ።

ሙሴ ፡ ፵ ፡ ቀን ፡ ምሉ ፡ አሪትን ፡ ሲማር ፡
ፈጣሪው ፡ ቃል ፡ በቃል ፡ ይነግረው ፡ ነበር ።

በጣም ፡ ስለ ፡ ገባው ፡ ጥፈቱ ፡ ትምርቱ ፡
የብርሃን ፡ ቀለም ፡ ቀንድ ፡ ተሣለ ፡ በፊቱ ፡
ተገልበብ ፡ እያሉ ፡ ውሉደ ፡ ጽልመት ፡
በክርስቶስ ፡ አምሳል ፡ እስኪሸፍኑት ።

የተማረውንም ፡ ጽላቱን ፡ ቢገድፍ ፡
ወዲያው ፡ ቶሎ ፡ ሰጠው ፡ ዘኢያገድፍ ፤
ዘኢያገድፉም ፡ የወርቅ ፡ ታቦት ፡
ኹለቱ ፡ ኪሩቤል ፡ የተሣሉበት ።

ጽላትና ፡ ታቦት ፡ አርኣያና ፡ አምሳል ፡
ብተለየ ፡ አካሉ ፡ ሰው ፡ ለኾነው ፡ ቃል ።

ሰው ፡ ከመኾን ፡ በፊት ፡ ሰውን ፡ ሊባርክ ፡
ወደ ፡ ደብረ ፡ ሲና ፡ እንዲወርድ ፡ አምላክ ፡
አስቀድሞ ፡ ሰብኳል ፡ ነቢዩ ፡ ሔኖክ ፡
ለንማቱሳላ ፡ ለኖኅ ፡ ለላሜክ ።

ስንኳን ፡ በዚህ ፡ ዓለም ፡ በዝንጋዔው ፡ ቦታ ፡
በሰማይም ፡ አለ ፡ የጥፈት ፡ ገበታ ፤
ፊደልና ፡ ጥፈት ፡ በሰማይ ፡ እንዳሉ ፡
ብሉይና ፡ ሐዲስ ፡ ይመሰክራሉ ።

አንድ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ያለሙ ፡ መምር ፡
የሰማዩ ፡ ሥርዐት ፡ ተሠርቷል ፡ በምድር ።

ከአጽምዑ ፡ አንሥቶ ፡ እስከዚህ ፡ ድረስ ፡
የስብከቱ ፡ መግቢያ ፡ መቅድምና ፡ ራስ ።

በሴምና ፡ በካም ፡ በያፌት ፡ ነገድ ፡
ከሦስት ፡ ተከፍሎ ፡ የፊደል ፡ ትውልድ ፡
በዛፍ ፡ ይመሰላል ፡ ዐጽቁ ፡ ስለ ፡ በዛ ፡
ከርሱ ፡ ፍሬ ፡ በልተን ፡ አእምሮ ፡ እንድንገዛ ።

ከማዕደንም ፡ ጋራ ፡ ሲያመዛዝኑት ፡
ላቂያና ፡ ብልጫ ፡ አለው ፡ ከስድስቱ ፡ ዐይነት ።

ወርቅ ፡ ነው ፡ ወርቅ ፡ ነው ፡ የግእዝ ፡ ፊደል ፡
ሰባት ፡ እጅ ፡ የጠራ ፡ ከሰባት ፡ ዛሕል ፤
ልኩና ፡ ሚዛኑ ፡ በፍጥረት ፡ ቍጥር ፡
ከአሌፍ ፡ እስከ ፡ ታው ፡ ኻያ ፡ ኹለት ፡ ልጥር ፤
፩ዱ ፡ ልጥር ፡ ፊደል ፡ ፩ ፡ መክሊት ፡ ወርቅ ፡
እንደ ፡ ሙሴ ፡ ተቅዋም ፡ ባለሰባት ፡ ዐጽቅ ።

በዕለታት ፡ አምሳል ፡ ከሰባት ፡ ተከፍሎ ፡
ሰባት ፡ ቤት ፡ ይባላል ፡ ፊደላትን ፡ ወሎ ።

የትውልዱም ፡ ሐረግ ፡ የሚሳብበት ፡
ሰባቱ ፡ ሰማያት ፡ ሰባቱ ፡ ሀብታት ።

ሰባት ፡ ቤት ፡ መባሉም ፡ ስሙ ፡ ፩ ፡ ሲኾን ፡
ፈጽሞ ፡ ያስረዳል ፡ ፍጹምነቱን ፤
ፍጹም ፡ እንደ ፡ ኾነም ፡ ይህ ፡ ሰባት ፡ ቍጥር ፡
አምላክ ፡ ነቢያት ፡ ርሱ ፡ ይመሰክር ።

የፊደል ፡ ዘይቤ ፡ ባጭር ፡ ቃል ፡ ሲፈታ ፡
የቋንቋ ፡ ድብኝት ፡ የቃል ፡ ኹሉ ፡ ጐታ ፤
የመጻሕፍት ፡ ምንጭ ፡ የምስጢራት ፡ ነቅ ፡
ቢቀዳ ፡ ቢቀዳ ፡ ውሃው ፡ የማያልቅ ።

ምስጢረ ፡ ሥላሴ ፡ ምስጢረ ፡ ሥጋዌ ፡
ኅቡኡ ፡ ረቂቁ ፡ የአምላክ ፡ ህላዌ ፤
በፊደል ፡ መንጽር ፡ ይታየናል ፡ ገዝፎ ፡
አልፋና ፡ ዖሜጋን ፡ ለብሶ ፡ ተጐናጽፎ ።
አልፋ ፡ የአካላት ፡ ዖ ፡ የመለኮት ፤
ትርጓሜው ፡ ቀድምና ፡ ጥንት ፡ ወተፍጻሜት ።

የሀም ፡ ሦስትነት ፡ እንደ ፡ ሦስት ፡ ቅዳሴ ፡
ወይም ፡ እንደ ፡ አዳም ፡ አርአያ ፡ ሥላሴ ፤
ያዳም ፡ አርአያነት ፡ እሙን ፡ የታመነ ፡
ለባዊ ፡ ነባቢ ፡ ሕያው ፡ ስለ ፡ ኾነ ።

በአልፋ ፡ ዠምሮ ፡ በዖ ፡ መጨረስ ፡
የጽርአውያን ፡ ሕግ ፡ የሰብአ ፡ ጢሮስ ።

እኛም ፡ በሴም ፡ ቋንቋ ፡ እንደ ፡ ባህላችን ፡
ጽርሑን ፡ ከግእዙ ፡ እያስማማን ፡
ሥሩንና ፡ ጫፉን ፡ ገጥመን ፡ ስንፈታው ፡
አልፋ ፡ ወዖ ፡ ማለት ፡ አሌፍ ፡ ወታው ፡ ነው ።

አንድ ፡ አ ፡ እንዳይበቃው ፡ ለትግሬ ፡ ላማራ ፡
አልፋ ፡ ወዖ ፡ ብሎ ፡ ኹለቱንም ፡ ጠራ ።

ሠወስቱ ፡ ሀ(ሐኀ)ደግሞ ፡ ሠወስት ፡ ምስክር ፡
ለብሉይ ፡ ለሐዲስ ፡ ለቋንቋ ፡ ምስጢር ።
ባንዱ ፡ የሚጣፈው ፡ በሌላው ፡ ሲጣፍ ፡
ቋንቋው ፡ ተበላሽቶ ፡ ይኾናል ፡ ጲያፍ ።

የጸሐፊ ፡ ደዌ ፡ ያታሚ ፡ መከራ ፡
ጠንቅቆ ፡ አለማወቅ ፡ የፊደልን ፡ ሥራ ።
እንዳገኙ ፡ መጣፍ ፡ በድፍረት ፡ በመላ ፡
የቋንቋ ፡ ደረመን ፡ የመጽሐፍ ፡ ቢስ ፡ ገላ ።
ንባብ ፡ የሚያሳክክ ፡ ምስጢር ፡ የሚቈምጥ ፡
መልክአ ፡ ትርጓሜ ፡ የሚለዋውጥ ።

አለነጥብም ፡ መጣፍ ፡ የንባብ ፡ ቂጥኝ ፡
ጣፊዉን ፡ መጣፉን ፡ ቢያክ ፡ ቢያክ ፡ የሚያሰኝ ።

ሠና ፡ ሰ ፡ ጸና ፡ ፀም ፡ አራቱ ፡ ቀለም ፡
አዳምና ፡ ሔዋን ፡ ሔዋንና ፡ አዳም ፤
ማንም ፡ ሰው ፡ ተነሥቶ ፡ እንዳይለያቸው ፡
እግዜር ፡ በጥበቡ ፡ ያጣመራቸው ።

ከበገና ፡ አውታሮች ፡ ካሥሩ ፡ ዥማት ፡
ኹለቱ ፡ ሊቃውንት ፡ ኹለቱ ፡ አማሪት ፤
ምንም ፡ አንድ ፡ ቢኾን ፡ የድምጣቸው ፡ ስልት ፡
በውስጥ ፡ አለውና ፡ ልዩ ፡ ልዩነት ፤
ኹሉም ፡ ካልተገኙ ፡ በኹለትነት ፡
አንዳንዱ ፡ እንዳይበቁ ፡ ለበገናነት ፡
ፊደልም ፡ እንዲህ ፡ ነው ፡ በቋንቋ ፡ ሥርዐት ፡
ከሄኖስ ፡ ዠምሮ ፡ ከሰብአ ፡ ትካት ።

ካሠርቱ ፡ ቃላትም ፡ አንዱ ፡ ቃል ፡ ቢጐድል ፡
ትምርቱና ፡ ሕጉ ፡ ሕጹጽ ፡ ይባላል ።

እነምን ፡ አለበት ፡ እንኹሉ ፡ ቀኙ ፡
በትግሪኛ ፡ መንፈስ ፡ ፊደልን ፡ ሲቃኙ ፡
ከግእዝ ፡ ለይተን ፡ ፀማርኛን ፡ ኹሉ ፡
ባ፩ ፡ አ ፡ ባ፩ ፡ ሀ ፡ (ሰ ፡ ጸ) እንጣፍ ፡ የሚሉ ፡
አላወቁም ፡ ይኸን ፡ ቋንቋ ፡ እንዲበላሽ ፡
ንባቡም ፡ ምስጢሩም ፡ እንዲኾን ፡ ፈራሽ ።

እንደነሰምሶን ፡ ዐይኑ ፡ ካወጣማ ፡
ጥፈቱም ፡ ቋንቋውም ፡ ይኾናል ፡ ጨለማ ።

ፀወቀች ፡ ፀወቀች ፡ ፀወቀች ፡ ቢሏት ፡
መጣፏን ፡ ፀጠበች ፡ የሚሉት ፡ ተረት ፡
ላየው ፡ ላስተዋለው ፡ ላይናማ ፡ ደብተራ ፡
ሠምና ፡ ወርቅ ፡ ነው ፡ ከዚህ ፡ ምኞት ፡ ጋራ ።

የፊደልን ፡ ገላ ፡ ደፍሮ ፡ ለመቍረጥ ፡
ሐኪም ፡ መኾን ፡ ያሻል ፡ በአፍአ ፡ በውስጥ ፤
አፍአው ፡ ፀማርኛ ፡ ውስጡም ፡ ግእዝ ፡ ነው ፡
ትምርቱ ፡ እንደ ፡ ገደል ፡ ያልተደፈረው ።

ለቋንቋ ፡ በሽታ ፡ ለጥፈት ፡ ሕማም ፡
ከትምርት ፡ በቀር ፡ መድኀኒት ፡ የለም ።

እንደ ፡ ምን ፡ ይቻላል ፡ በቀንጃ ፡ ፊደል ፡
የቋንቋውን ፡ ምክሼ ፡ ማወቅ ፡ መነጠል ።
ጥንቱን ፡ ፊደላችን ፡ ሲማዊው ፡ በገና ፡
ኹለት ፡ ኹለት ፡ ኹኖ ፡ ለምን ፡ ተሠራና ።

ዐማርኛችንስ ፡ በጥፈት ፡ ጕዳና ፡
ካባቱ ፡ ከግእዝ ፡ መቼ ፡ ይለይና ።

የትምርቱስ ፡ ችጋር ፡ የውቀቱ ፡ ቀጠና ፡
ፊደል ፡ በማሳነስ ፡ መቼ ፡ ይለቅና ።

በሴማውያን ፡ ዘንድ ፡ በያፌት ፡ ልጆች ፡
ይህ ፡ ነገር ፡ ቢሰማ ፡ ያሰኛል ፡ ሞኞች ።

ብርሃንና ፡ ሰላም ፡ የወሬ ፡ ማሲንቆ ፡
የፊደልን ፡ እውታር ፡ ብዛቱን ፡ ጠይቆ ፡
የተገባ ፡ ምላሽ ፡ የሚሰጠው ፡ ቢያጣ ፡
ፊደል ፡ እናሳንስ ፡ ማለት ፡ ስላመጣ ፡

የተማሪ ፡ ቤቱን ፡ ከማስፋት ፡ በቀር ፡
ሌላ ፡ ምክር ፡ አያሻም ፡ የፊደል ፡ ነገር ።

በዚያው፡ሥራ፡መሥራት፡ቀኙ ፡ እያለልን ፡
ለምን ፡ እንሄዳለን ፡ ግራ ፡ ግራውን ።

ምክርስ ፡ የሚያስፈልግ፡ በሙሉው፡ፊደል፡
የትምርቱን፡ መጽሐፍ፡ ማውጣት፡ በየክፍል፤
ለተማሪ ፡ ቤቱም ፡ ደረጃ ፡ መሥራት ፡
በፊደሉ ፡ ቍጥር ፡ ካንድ ፡ እስከ ፡ ሰባት ፤
የትምርቱንም ፡ ሕግ ፡ ማደስ ፡ መለወጥ ፡
ከፊደል ፡ ዠምሮ ፡ ትምርቱ ፡ እንዲሰለጥ ፤
የቋንቋውን ፡ ቅንጣት ፡ ቃልና ፡ ንባብ ፡
በፊደሉ ፡ ተራ ፡ መልቀም ፡ መሰብሰብ ፤
የፊደሉም ፡ ተራ ፡ ሥሩ ፡ መነሻው ፡
መቼ ፡ እንደ፡ ቅኔያችን፡ ማፉ ፡ መድረሻው ።

ዐዲስ ፡ መንገድ ፡ ይውጣ ፡ ባዲሱ ፡ ንጉሥ፡
ሰው ፡ ከደረሰበት ፡ ቶሎ ፡ እንድንደርስ ።

ዙሪያ ፡ ጥምጥም፡ ኹኖ፡የዱሮው፡መንገድ፡
ዕውቀት ፡ ዐጥሮብናል ፡ በርሱ ፡ እንዳንሄድ ።

ከፊደል ፡ ላይ ፡ ዘሎ ፡ በሐዲስ ፡ ላይ ፡ ፊጥ ፡
ጥርስ ፡ ሳያወጡ ፡ ዳቦ ፡ እንደ ፡ መግመጥ ።

ቃል ፡ ትምርቱም ፡ ይኹን፡ስዋስው፡ርባታ፡
በመልካ ፡ መልኩና ፡ በውዳሴው ፡ ፈንታ ።

ቋንቋውን፡ ሳያውቁ፡ መጮኽ ፡ መለፍለፍ፡
ገደል ፡ ያስመስላል ፡ ወይም ፡ ፎኖግራፍ ።

ልጅነት ፡ የያዘው ፡ ምላሳችን ፡ መንካ ፡
ከቋንቋችን ፡ በፊት ፡ ሌላ ፡ ቋንቋ ፡ አይንካ ።
ግእዝ ፡ ካማርኛ ፡ አስተባብሮ ፡ ሲያውቅ ፡
ከውጭ ፡ አገር ፡ ቋንቋ ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ ይንጠቅ ፤
ትምርቱንም ፡ ይንዳው ፡ እንደ ፡ ምርኮ ፡ ከብት ፡
ባማርኛው ፡ መንገድ ፡ በግእዙ ፡ ስልት ፤
የጥበቡን ፡ መጽሐፍ ፡ ሥራ ፡ መሥሪያውን ፡
እንብቦ ፡ ተርጕሞ ፡ ቶሎ ፡ እንዲያሰማን ።

የትምርቱ ፡ አካሄድ ፡ እንዲህ ፡ ቢሻሻል ፡
የሦስቱ፡ዓመት፡ሥራ፡ በሦስት፡ ወር፡ ያልቃል።

በጌታችን ፡ አምሳል ፡ በሐዋርያት ፡
በተከታዮቹም ፡ በሰብዓ ፡ አርድእት ፡
ሦስት፡ዓመት፡ከሦስት፡ ወር፡ ተግቶ፡ የሚሠራ፡
ሳያገኝ ፡ አይቀርም ፡ የሚበቃ ፡ አዝመራ ።

ዕንቍላሉ ፡ ምኞት ፡ እሳቱ ፡ ፈሊጥ ፡
ከተዳፈነበት ፡ ከልባችን ፡ ውስጥ ፡
በኀይለ ፡ ሥላሴ ፡ ይፍረጥ ፡ ይገለጥ ፤
የረጋውም ፡ ወተት ፡ ይገፋ ፡ ይናጥ ፡
የትምርቱን ፡ ቅቤ ፡ ሕፃኑ ፡ እንዲውጥ ፤
ጕበዙም ፡ ተቀብቶ ፡ እንዲቅለጠለጥ ።

ከሴማዊው ፡ እሳት ፡ ከግእዝ ፡ ሬዲል ፡
ተማሪው ፡ ተጋፍጦ ፡ እስኪቀጣጠል ፤
እየቈለቈሉት ፡ መምህራን ፡ በቃል ፡
ትምርቱ፡እስኪጋጋም፡ዕውቀቱ ፡እስኪበስል፡
ፍሕሙ ፡ እስኪመርትና ፡ እስኪዛቅ ፡ በገል ፡
ከመጤስ፡ ከመንደድ ፡ ማነው ፡ ዝም ፡ የሚል ።

መልኩንስ፡ በሰው፡መልክ፡ማነው፡የማያይ፤
የሰው ፡ መስታዮቱ ፡ ሰው ፡ አይዶለሞይ ።

የብድሩ ፡ ቋንቋ ፡ የልቀው ፡ ትምርት ፡
አይበቃንምና ፡ ለንግ ፡ ለሣልስት ፤
ያማርኛው ፡ ጕድጓድ ፡ የግእዙ ፡ ዐዘቅት ፡
አፈ ፡ መምር ፡ ኹሉ ፡ ይስፋ ፡ ይከፈት ፤
በየውስጡ ፡ ያለው ፡ ጥሩ ፡ ሐሳብ ፡ ምንጭ ፡
ይፈልፍል ፡ ይገንፍል ፡ ይውጣ፡ ወደ፡ ውጭ ።

ትምርታችን ፡ ይጕረፍ ፡ ቋንቋችን ፡ ይፍሰስ ፤
ጕርፉ ፡ ማዕበሉ ፡ አፍሪቃን ፡ ያልብስ ፤
ኤውሮፓንም ፡ ያርካ ፡ እስያን ፡ ያርስ ፤
ወዳሜሪካንም ፡ ይጋልብ ፡ ይገሥግሥ ፤
እኛንም ፡ ያጥምቀን ፡ እንደ ፡ ዮርዳኖስ ፤
ቀድሞ ፡ የተጣፈው ፡ በጥቍር ፡ ክርታስ ፡
መጽሐፈ ፡ ዕዳችን ፡ እንዲደመሰስ ፡
በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡
(አሐዱ ፡ አምላክ ፤ አሜን) ።

(፲፱)

ሀየንተ ፡ ፊደለ ፡ ሐዋርያ ።

የፊደላዋሪያ ፡ ለውጥ ፡ ወይም ፡ ምትክ ። (ተረት) ፤ ምትክ ፡ ራሱን ፡ አያክ ።

ዕለታተ ፡ ሰንበት = የሳምንት ፡ ቀኖች ።

እሑድ ። ሰኑይ ። ሠሉስ ። ረቡዕ ። ኀሙስ ። ዐርብ ። ቀዳም ።
» ። ሰኞ ። ማግሰኞ ። ሮብ ። ዐሙስ ። » ። ቅዳሜ ።

ዘከመ ፡ ፈጠረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዓለመ ፡ ወኵሎ ፡ ዘውስቴቱ ፡ በስዱስ ፡ ዕለት ።
እግዜር ፡ ዓለምንና ፡ በውስጡ ፡ ያለውን ፡ ኹሉ ፡ በስድስት ፡ ቀን ፡ እንደ ፡ ፈጠረ ።

ግጥም ፡ ስለ ፡ ፈጣሪና ፡ ስለ ፡ ፍጥረት ፡ (ስላሥርቱና ፡ ስለ ፡ ስድስቱም ፡ ቃላት) ፤ ራስ ፡ ጕበና ፡ ቤት ፡ የነበሩ ፡ ኦርቶዶክሳዊው ፡ ሊቅ ፡ አለቃ ፡ ዕንቍ ፡ ባሕርይ ፡ የገጠሙት ።

አራቱ ፡ ባሕርያት ፡ ሰባቱ ፡ ሰማያት ፡
ሕያዋን ፡ መላእክት ፡ ብርሃንና ፡ ጽልመት ፤
እንዚህ ፡ ሰምንቱ ፡ ተፈጥረዋል ፡ እሑድ ፡
በረቂቁ ፡ ባሕርይ ፡ በሥላሴ ፡ ፈቃድ ።

ውሃን ፡ ከ፫ ፡ ከፍለው ፡ ፩ዱን ፡ እጅ ፡ አጽንተው ፡
በነፋስ ፡ ተራዳ ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ ዘርግተው ፡
በዕለተ ፡ ሰኑይ ፡ ፈጠሩ ፡ ሥላሴ ፡
በአሪት ፡ ዘፍጥረት ፡ እንደ ፡ ጣፈው ፡ ሙሴ ።

አዝርዕቱም ፡ አትክልቱም ፡ ከዕፀዋት ፡ ጋራ ፡
ማግሰኞ ፡ ተገኙ ፡ በመለኮት ፡ ሥራ ።

ፀሓይን ፡ ጨረቃን ፡ ከከብን ፡ ጨምሮ ፡
ረቡዕ ፡ ፈጠረ ፡ በቃሉ ፡ ተናግሮ ።

ኀሙስ ፡ ከባሕር ፡ ውስጥ ፡ የፈጠራቸው ፡
እንስሳት ፡ አራዊት ፡ አዕዋፍ ፡ ናቸው ።

የኀሙስን ፡ ፍጥረት ፡ በመልክ ፡ የሚመስሉ ፡
ዐርብም ፡ ከየብስ ፡ ላይ ፡ ፈጠረ ፡ በቃሉ ።

ደግሞ ፡ በዚሁ ፡ ቀን ፡ በሦስተኛው ፡ ሰዓት ፡
አዳምን ፡ ፈጠረው ፡ ሊያኖረው ፡ በገነት ።

ቀዳሚት ፡ ዐረፈ ፡ ሥራውን ፡ ቢጨርስ ፡
ድካም ፡ የሌለበት ፡ የዘላለም ፡ ንጉሥ ።

ፈጥሮ ፡ ለሚገዛን ፡ ለሚመግበን ፡
ክብርና ፡ ምስጋና ፡ ኀይልና ፡ ሥልጣን ፤
ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ፡ ወአሜን ።

(፳)

ክፍላተ ፡ ዘመን ፡ ወጊዜ ፤ አው ፡ መስፈርታት ፡ ወአምጣናት ።

የዘመንና ፡ የጊዜ ፡ ክፍሎች ፤ ወይም ፡ መስፈሪያዎችና ፡ ልኮች ።

ቀመር ። ዓመት ። ወርኀ ። ሰንበት ። ዕለት ። ሰዓት ። ደቂቃ ። ካልኢት ።

(ቀመር) ፡ ባመት ፡ የሚቈጠር ። (ዓመት) ፡ ፫፻፷፭ ፡ ቀን ፡ ከሩብ ። (ወርኀ) ፡ ፴ ፡ ቀን ። (ሰንበት) ፡ ፯ ፡ ቀን ። (ዕለት) ፡ ፳፬ ፡ ሰዓት ። (ሰዓት) ፡ ፷ ፡ ደቂቃ ። (ደቂቃ) ፡ ፷ ፡ ካልኢት ። (ካልኢት) ፡ ፮ ፡ ቅጽበት ።

(፳፩)

ክፍላተ ፡ ዓመት ፡ ወከዋክብቲሆሙ = ያመት ፡ ክፍሎችና ፡ ኮከቦቻቸው ።

መፀው ። ሐጋይ ። ጸደይ ። ክረምት ።
ምልክኤል ። ሕልመልሜሌክ ። ሚላኤል ። ናርኤል ፡ (ሔኖክ) ።
ወዕለታቲሆሙ ፡ በበ ፡ ተስዓ ፡ ወእሐዱ ፡ ዕለት ፡ ወራብዕት ።

ቀኖቻቸውም ፡ (ጸአ ፡ ጸአ) ፡ ፺፩ ፡ ፺፩ ፡ ቀን ፡ ተሩብ ፡ ናቸው ።

መፀው ፡ እምአመ ፡ ዕሥራ ፡ ወሰዱሱ ፡ ለመስከረም ፡ እስከ ፡ አመ ፡ ዕሥራ ፡ ወሰዱሱ ፡ ለታኅሣሥ ፤ ወእምድኅሬሁ ፡ ሐጋይ ። ዝኒ ፡ በክፍለ ፡ አፍ

ራቅያ ፡ እንተ ፡ ባቲ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ወእኮ ፡ በክፍለ ፡ ኤውሮፓ ፡ ወእስያ ።

መፀው ፡ ከመስከረም ፡ ፳፮ ፡ እስከ ፡ ታኅሣሥ ፡ ፳፮ ፡ ነው ፤ ከዚያ ፡ በኋላ ፡ በጋ ። ይህም ፡ ኢት ዮጵያ ፡ ባለችበት ፡ በአፍሪቃ ፡ ክፍል ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ በኤውሮፓና ፡ በእስያ ፡ ክፍል ፡ አይደለም ።

(፳፯)

ሰመንቱ ፡ ማእዝናት ፡ ዐቢያን ፡ ወንኡሳን ፡ = ፰ቱ ፡ ማዝኖች ።

ዐቢያን = ታላላቆች ።

ምሥራቅ ። ምዕራብ ። ሰሜን ። ደቡብ ።

ንኡሳን = ታናናሾች ።

መስዕ ። አዜብ ። ባሕር ። ሊባ ።

(፳፰)

ኀምስቱ ፡ ክፍላተ ፡ ዓለም = ፭ቱ ፡ የዓለም ፡ ክፍሎች ።

አፍሪቃ ። እስያ ። ኤውሮፓ ። ዖሲያንያ ። አመሪቃ ፡ ካ ።

(፳፱)

ስመ ፡ ኀምስ ፡ ሕዋስ ፡ ወግብራቲሆን = ያ፭ቱ ፡ ሕዋሳት ፡ ስምና ፡ ግብር ።

(ስም) ፡		(ግብር) ፡		(ሥራ) ፡		
ዐይን ፡	—	ርእይ ፡	—	ማየት ፡	—	ያይን ።
እዝን ፡	—	ሰሚዕ ፡	—	መስማት ፡	—	የጆሮ ።
አንፍ ፡	—	አጼንዎ ፡	—	ማሽተት ፡	—	ያፍንጫ ።
አፍ ፡	—	ጥዒም ፡	—	መቅመስ ፡	—	ያፍ ።
እድ ፡	—	ገሢስ ፡	—	መዳሰስ ፡	—	የጅ ።

በነዚህ ፡ ላይ ፡ ደግሞ ፡ እግርና ፡ አባለ ፡ ዘር ፡ ሲጨመሩ ፡ ፯ ፡ ይኾናሉ ።

(፷፭)

አስማተ፡ ሰብዐቱ፡ ከዋክብት፡ ዐበይት፡ እለ፡ ይነሥኡ፡ ብርሃነ፡ እምፀሐይ።

ከፀሐይ፡ ብርሃን፡ የሚቀበሉ፡ የ፯ቱ፡ ታላላቅ፡ ከዋክብት፡ ስሞች።

ዐጣርድ። ዝሁራ። መሪኅ። መሽተሪ። ዙሐል። ኡራኑስ። ነይጡን።

እንደ፡ ፈላስፎች፡ ቍጥር፡ ግን፡ በነዚህ፡ ላይ፡ ምድር፡ ስትጨመር፡ ፰፡ ይኾናሉ።

(፷፮)

አስማተ፡ ዐሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ አውራኅ፡ ወከዋክብቲሆሙ።

ያ፲፪ቱ፡ ወር፡ ስምና፡ ኮከብ።

		(ወር)፡	(ኮከብ)፡	(ፍች)፡
፩	—	መስከረም፡	ሚዛን፡	በቍሙ።
፪	—	ጥቅምት፡	ዐቅራብ፡	ጊንጥ።
፫	—	ኅዳር፡	ቀውስ፡	ቀስተኛ።
፬	—	ታኅሣሥ፡	ጀደይ፡	የፍየል፡ ጠቦት።
፭	—	ጥር፡	ደለው፡	ማሕየብ፡ (መቅጃ)።
፮	—	የካቲት፡	ሑት፡	ዓሣ።
፯	—	መጋቢት፡	ሐመል፡	አውራ፡ በግ።
፰	—	ሚያዝያ፡	ተውር፡	(ሶር)፡ በሬ)።
፱	—	ግንቦት፡	ጀውዛ፡	ጥንድ።
፲	—	ሠኔ፡	ሸርጣን፡	ጕርምጥ።
፲፩	—	ሐምሌ፡	አሰድ፡	አንበሳ።
፲፪	—	ነሐሴ፡ (ጳጕሜ)፡	ሰንቡላ፡	ሽቷም፡ ባለሽቱ።

(፳፯)

ሩቅና ፡ ቅርብ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ አንድና ፡ ብዙ ፡ ተለይተው ፡ የሚታወቁበት ፡ ፲ ፡ የርባታ ፡ መደብ ፤ ወይም ፡ መራ ፡ ሰራዊት ። የብዙዎቹ ፡ ወንዶችና ፡ ሴቶች ፡ በማርኛቸው ፡ አንድ ፡ ነው፤ እንደ ፡ ግእዙ ፡ ልዩነት ፡ የለውም ። (ቀዳማይና ፡ ትንቢት ፡ ዘንድና ፡ ትእዛዝ ፡ እንቀጽ) ።

ያንድ ፤ —	አነ ፡	እኔ ፡	ጸሐፍኩ ፤	ጣፍኩ ። (ያለፈ)
»	አንተ ፡	አንተ ፡	ጸሐፍከ ፤	ጣፍክ ።
»	አንቲ ፡	አንቺ ፡	ጸሐፍኪ ፤	ጣፍሽ ።
»	ውእቱ ፡	(ያ) ፡ ርሱ ፡	ጸሐፈ ፤	ጣፈ ።
»	ይእቲ ፡	(ያች) ፡ ርሷ ፡	ጸሐፈት ፤	ጣፈች ።
የብዙ ፤ —	ንሕነ ፡	እኛ ፡	ጸሐፍነ ፤	ጣፍነ ፡ ን ።
»	አንትሙ ፡	እናንተ ፡	ጸሐፍክሙ ፤	ጣፋችኹ ።
»	አንትን ፡	»	ጸሐፍክን ፤	»
»	እሙንቱ ፡	እነሱ ፡	ጸሐፉ ፤	ጣፉ ።
»	እማንቱ ፡	»	ጸሐፋ ፤	»

የጥሬ ፡ ዝርዝር ፤ ወይም ፡ ርባታ ።

	(መጽሐፍ) ፡	(መጣፍ) ፡	
ያንድ ፤ —	መጽሐፍየ ፡	መጣፌ ።	
»	መጽሐፍከ ፡	መጣፍኽ ።	
«	መጽሐፍኪ ፡	መጣፍሽ ።	
»	መጽሐፉ ፡	መጣፉ ።	
»	መጽሐፋ ፡	መጣፏ ።	
የብዙ ፤ —	መጽሐፍነ ፡	መጣፋችን ።	
»	መጽሐፍክሙ ፡	መጣፋችኹ ።	
»	መጽሐፍክን ፡	»	
»	መጽሐፎሙ ፡	መጣፋቸው ።	
»	መጽሐፎን ፡	»	

ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ እንቀጽና ፡ ጥሬ ።
እንዲህ ፡ እያልኽ ፡ አርባ ።

እጽሕፍ ፡ እጥፋለኹ ። እጽሐፍ ፡ እጥፍ ፡ ዘንድ ፤ እንድጥፍ ፤ ልጥፍ ። እጽሐፍ ፡ ልጣፍ ። ጽሒፍ ፤ ፎት ፤ መጣፍ ። ጸሓፊ ፤ (ፊት ፡ ፍያን ፡ ያት) ፤ የሚጥፍ ፤ ጣፊ ።

(፳፫)

ርእሰ ፡ ዐሠርቱ ፡ ቃላት ＝ ያሠርቱ ፡ ቃላት ፡ ራስ ።

አፍቅሮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ አምላክከ ፡ በኵሉ ፡ ልብከ ፡ ወበኵሉ ፡ ነፍስከ ፡ ወበኵሉ ፡ ኀይልከ ＝ ፈጣሪኽ ፡ እግዜርን ፡ በፍጹም ፡ ልብኽና ፡ በፍጹም ፡ ሰውነቱኽ ፡ በፍጹም ፡ ኀይልኽ ፡ ውደደው ፡ (ዘዳ፮ ፡ ፭ ። ፲ ፡ ፲፪) ።

ዘከመ ፡ ወሀቦ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለሙሴ ፡ ጽላተ ፡ ሕግ ፡ ወትእዛዝ ፡ ጽሑፋተ ፡ እንተ ፡ ክልኤ ፡ ፍና ፡ በደብረ ፡ ሲና ።

እግዜር ፡ ለሙሴ ፡ የሕግና ፡ የትእዛዝ ፡ ጽላት ፡ እንደ ፡ ሰጠው ፡ (ዘፀ፴፩ ፡ ፲፰ ። ፴፪ ፡ ፲፭ ፡ ፲፮) ።

«ሕግ ፡ አታድርግ ፡ አታድርግ ፤ ትእዛዝ ፡ አድርግ ፡ አድርግ ፡ የሚለው ፡ ቃል ፡ ነው ።»

ዐሠርቱ ፡ ቃላተ ፡ኦሪት ፡ (ዘፀ፳ ፡ ፫ ፡ ፯ ፡ ፰ ፡ ፲፪—፲፯ ። ዘሌ፲፱ ፡ ፲፰) ።

(፩) አነ ፡ ውእቱ ፡ እግዚአብሔር ፡ አምላክከ ፤ ኢታምልክ ፡ ባዕደ ፡ አምላክ ፡ ዘእንበሌየ ＝ ፈጣሪኽ ፡ እግዜር ፡ እኔ ፡ ነኝና ፤ ከኔ ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ አምላክ ፡ አታምልክ ። (፪) ኢትምሐል ፡ ስመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ፈጣሪከ ፡ በሐሰት ＝ ባለት ፡ የፈጣሪኽን ፡ የግዜርን ፡ ስም ፡ ጠርተኽ ፡ አትማል ። (፫) ተዘከር ፡ ዕለተ ፡ ሰንበት ።

ወበዓላት=የሰንበትንና ፡ የበዓሎችን ፡ ቀን ፡ ዐስበኸ ፡ አክብር ፡ (ዘሌ ፳፫ ፡ ፫—፰) ። (፩) **አክብር ፡ አባከ ፡ ወእመከ**=አባትና ፡ እናትኸን ፡ አክብር ። (፩) **ኢትቅትል**=ነፍስ ፡ አትግደል ። (፮) **ኢትዘሙ**=አትሴስን ፤ አታመንዝር ። (፯) **ኢትስርቅ**=አትስረቅ ፤ አትቀማ ። (፰) **ኢትኩን ፡ ስምዐ ፡ በሐሰት**=ባሰት ፡ አትመስክር ። (፱) **ኢትፍቱ ፡ ቤተ ፡ ካልእከ ፤ ወኢትፍቱ ፡ ብእሲተ ፡ ካልእከ ፤ ወኢገብሮ ፡ ወአመቶ ፤ ወላሕሞ ፡ ወአድጎ ፤ ወኵሎ ፡ ዘካልእከ**=የባልንጀራኸን ፡ ቤት ፡ ሚስቱን ፡ ሎሌውን ፡ ገረዱን ፡ ላሙን ፡ አህያውን ፡ የርሱን ፡ ገንዘብ ፡ ኹሉ ፡ አትመኝ ፤ አትውደድ ። (፲) **አፍቅር ፡ ቢጸከ ፡ ከመ ፡ ነፍስከ**=ባልንጀራኸን ፡ እንደ ፡ ነፍስኸ ፡ ውደድ ።

ከኔ ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ አምላክ ፡ አታምልክ ፤ ባሰት ፡ አትማል ፤ ሰንበት ፡ በዓላትን ፡ አክብር ፡ ያላቸው ፡ እኒህ ፡ ሦስቱ ፡ እግዜርን ፡ በፍጹም ፡ ልቡና ፡ በመውደድ ፡ ይፈጸማሉ ። የቀሩት ፡ ስድስቱ ፡ ባልንጀራን ፡ በፍጹም ፡ ልቡና ፡ በመውደድ ፡ ይፈጸማሉ ፡ (ማቴ ፳፪ ፡ ፴፯—፵) ።

(፳፱)

ያለቃ ፡ ዕንቈ ፡ ባሕርይ ፡ ግጥም ፡ ስላ፲ቱና ፡ ስለ ፡ ፮ቱ ፡ ቃላት ፤ ስለ ፡ መርገፎቹም ።

ከዐሠርቱ ፡ ቃላት ፡ መዠመሪያው ፡ አንዱ ፡ በፍጹም ፡ ልቡና ፡ እግዜርን ፡ ውደዱ ።

ከመጽሐፍ ፡ ቃል ፡ ወጥቶ ፡ በሰንበት ፡ የሠራ ፡ ዕረፍት ፡ አያገኝም ፡ ከሰማይ ፡ መከራ ።

አባትና ፡ እናቱን ፡ በምግብ ፡ የማይረዳ ፡ ተበድሮ ፡ በልቶ ፡ አልከፈለም ፡ ዕዳ ።

አልታገሥ ፡ ብሎ ፡ የሰው ፡ ነፍስ ፡ ገዳይ ፡ በምድር ፡ ርስት ፡ ያጣል ፡ ስንኳን ፡ በሰማይ ።

ገዘሙት ፡ የወደደ ፡ ሞቱን ፡ ማሰብ ፡ ትቶ ፡ እንስሳ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ምን ፡ ይባላል ፡ ከቶ ።

የሰው ፡ ገንዘብ ፡ ሲሰርቅ ፡ ልቡ ፡ የማይሠጋ ፡ ሲገረፍ ፡ ይኖራል ፡ በእሳት ፡ ዐለንጋ ።

ባሐሰት ፡ መስክሮ ፡ በሐሰት ፡ የማለ ፡ ክብርሃን ፡ ጨለማ ፡ ይሻለኛል ፡ አለ ።

ከሰው ፡ ሚስት ፡ የሚሄድ ፡ ጠላት ፡ ነው ፡ ለራሱ ፡ ወዲህም ፡ በሥጋው ፡ ወዲህም ፡ በነፍሱ ።

የሰውን ፡ ክብት ፡ አይቶ ፡ መውደድ ፡ መመኘት ፡ ከሞነኔ ፡ በቀር ፡ አያስጥም ፡ ሀብት ።

መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ አትገኝም ፡ ነፍሱ ፡ ሰውን ፡ ካልወደዱ ፡ እንደ ፡ ራስ ፡ አድርጎ ።

ስለ ፡ ፮ቱ ፡ ቃላት ።

«ማቴ ፭ ፡ ፳፪ ፡ ፳፰ ፡ ፴፪ ፡ ፴፬ ፡ ፴፱ ፡ ፵፬» ።

ስድስቱ ፡ ቃላትን ፡ ጽፎልናል ፡ ክፍሎ ፡ ወንድም ፡ ከማሳዘን ፡ ተጠበቁ ፡ ብሎ ።

ለኔ ፡ ትኹን ፡ ብሎ ፡ ሴትን ፡ መመልከት ፡ እጅግ ፡ ፍጹም ፡ በደል ፡ ታላቅ ፡ ኀጢአት ።

ሳትመንዝርበት ፡ ሚስቱን ፡ የሚፈታ ፡ ይፈረድበታል ፡ በላይኛው ፡ ቦታ ።

በውነት ፡ እንኳ ፡ ቢኾን ፡ መሐላ ፡ ይቅር ፤ ይሻለናልና ፡ የላይኛው ፡ ክብር ።

ክፉ ፡ ለሠራ ፡ ሰው ፡ በጎ ፡ የመለሰ ፡ ዘላለም ፡ ይኖራል ፡ ጸጋ ፡ እንደ ፡ ለበሰ ።

ጠላትን ፡ ቢወዱ ፡ ይወዳል ፡ ፈጣሪ ፡ ርሱ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ የኹሉ ፡ አሳዳሪ ።

የ፮ቱ ፡ ቃላት ፡ መርገፍ ።

ሌሎቹም ፡ መጻሕፍት ፡ ብለውናል ፡ ሲያዙ ፡
የምድሩን ፡ ትታችኹ ፡ የሰማዩን ፡ ያዙ ።

አኹን ፡ ምን ፡ አለና ፡ እንደ ፡ ሰው ፡ ደንቄሮ ፡
ለምድር ፡ የሚለውጥ ፡ የሰማዩን ፡ ኑሮ ።

ኹሉን ፡ ያታልላል ፡ የዚህ ፡ ዓለም ፡ ተድላ ፡
ጥቂት ፡ ላይሰነብት ፡ ላይገኝ ፡ ለኋላ ።

የሥጋ ፡ መከራ ፡ ይፈጸማል ፡ በድሜ ፤
ለነፍስ ፡ መከራ ፡ የለውም ፡ ፍጻሜ ።

ገሃነም ፡ ከገቡ ፡ አይገኝም ፡ ተስፋ ፤
ለትሉ ፡ እንቅልፍ ፡ የለው ፡ እሳቱም ፡ አይጠፋ ።

የኋላ ፡ መከራ ፡ አይወርድም ፡ ከራስ ፤
ይህን ፡ እያሰበ ፡ ሰው ፡ ኹሉ ፡ ያልቅስ ።

ያለቃ ፡ ዕንቊ ፡ ባሕርይ ፡ ግጥም ፡ ይህ ፡ የጣፍነው ፡ ብቻ ፡ አይደለም ፤ ከዚህ ፡ ሌላ ፡ ደግሞ ፡ ስላምስቱ ፡ አዕማድ ፡ የገጠሙት ፡ ፲ ፡ ዕንቍ ፡ ግጥም ፡ አላቸው ፤ እኛ ፡ ግን ፡ አዕማዱን ፡ ስላልጣፍናቸው ፡ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ትተነዋል ። ግጥማቸውንም ፡ ሰው ፡ ኹሉ ፡ ያውቀዋል ።

«ምስጢረ ፡ ምጽአት ፡ ወመንግሥተ ፡ ሰማይ» ። አነ ፡ ውእቱ ፡ አልፋ ፡ ወዖ ፤ ቀዳማዊ ፡ ወደኃራዊ ፤ ርእስ ፡ ወማኅለቅት ። ወናሁ ፡ እመጽእ ፡ ፍጡነ ፤ ወዕሴትየኒ ፡ ምስሌየ ፤ ከመ ፡ እፍድዮ ፡ ለኵሉ ፡ በከመ ፡ ምግባሩ ፡ (ራእ፳፪ ፡ ፲፫ ፡ ፲፪ ። ፳ ፡ ፩—፯ ። ፩ተሰ ፡ ፬ ፡ ፲፭—፲፰ ። ፭ ፡ ፩ ፡ ፪) ።

መቅድመ ፡ ፊደል ፡ ሣልስ ።

ዓዲ ፡ ናቁርብ ፡ ወንሜልስ ፡ ለከ ፡ ዘንተ ፡ ፊደለ ፡ እምኃ ፡ ጥበብ ፡ ወጋዳ ፤ አ ፡ እንበሳ ፡ ዘእምነገደ ፡ ይሁዳ ፤ ወዕጓለ ፡ ዳዊት ፡ አንበሳ ፡ መዋኤ ፡ አራዊት ፡ ወእንስሳ ፤ ኀይለ ፡ ሥላሴ ፡ ንጉሥ ፡ ነዊኀ ፡ መንፈስ ፡ ወመምህረ ፡ ሕግ ፡ ሐዲስ ፤ ዘየሐውር ፡ እምኀይል ፡ ውስተ ፡ ኀይል ፡ እንዘ ፡ ይመርሖ ፡ ልዑል ፤ እስመ ፡ አንተ ፡ ውእቱ ፡ በኵረ ፡ ስም ፡ ዐቢይ ፡ ወዘርዐ ፡ መንግሥት ፡ ሠናይ ፤ ዘወድቀ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ሠናይት ፡ እግዝእተ ፡ ዐሠርቱ ፡ ምእት ፡ ወኀጠተ ፡ ሥርናይ ፡ ቡሩክ ፡ ሥጋሁ ፡ ለወልደ ፡ አምላክ ፤ እሳታዊ ፡ መብልዕ ፡ ርሱን ፡ ወመስቴ ፡ መኰንን ።

የ፫ኛ ፡ ፊደል ፡ መቅድም ።

ባገራችንና ፡ በክፍላችን ፡ በመሬታችን ፡ ውስጥ ፡ የታወቀና ፡ ያልታወቀ ፡ የተገኘና ፡ ያልተገኘ ፤ ገና ፡ ሊፈለግ ፡ የሚገባው ፡ ብዙ ፡ ዐይነት ፡ ገንዘብ ፡ ዐላባና ፡ ድልብ ፡ እንዳለበት ፤ በቋንቋችንም ፡ ውስጥ ፡ ጉባኤው ፡ ሰፍቶ ፡ ተማሪው ፡ ተንጋግቶ ፡ በጥፈትና ፡ በጥያቄ ፡ እየቈፈረ ፡ እየመረመረ ፡ ይፍረጥ ፡ ይገለጥ ፡ የሚለው ፡ ስላጣ ፤ እንደንቍላል ፡ ድፍን ፡ እንደ ፡ ባር ፡ ማሽላ ፡ ሽፍን ፡ ኹኖ ፡ ባለመታወቅ ፡ እንደሳት ፡ ተዳፍኖ ፡ የሚኖር ፡ ብዙ ፡ ትምርት ፡ አለ ። ኹሉን ፡ ቈፍሮ ፡ ለማውጣት ፡ ብዙ ፡ ሠራተኛ ፡ ዐጋዥ ፡ ረዳት ፡ ታላላቅ ፡ መሣሪያ ፡ የተማሪ ፡ ቤት ፡ ስለሌለ ፤ ከምሉ ፡ በከፍሉ ፡ ከብዙ ፡ በጥቂቱ ፡ ያየነውን ፡ የሰማነውን ፡ ኀሊናችን ፡ በውቀት ፡ እጃችን ፡ በጥፈት ፡ የደረሰበትን ፡ መርምረንና ፡ ተመራምረን ፡ ዘግነን ፡ ቈንጥረን ፡ የፊደልን ፡ ጠባይ ፡ የድምጡንና ፡ የቅጥሉን ፡ ነገር ፡ እንጥፋለን ፤ እኵሉንም ፡ ካኹን ፡ አስቀድሞ ፡ ባለፉት ፡ ክፍሎች ፡ በታችኞቹ ፡ ጥፈንዋል ፤ የቀረውም ፡ ዐዲስ ፡ መንገድና ፡ እንግዳ ፡ ልማድ ፡ በታላቁ ፡ ግስ ፡ ተጥፎል ።   የግእዝና ፡ ያማርኛ ፡ የሌላውም ፡ የሴም ፡ ቋንቋ ፡ ዐመሎች ፡ ወይም ፡ ዋየሎች ፡ ፬ ፡ ናቸው ፤ ወና ፡ የ ፡ አ(ዐ) ና ፡ ሀ(ሐኀ) ፤ እነዚህ ፡ አራቱ ፡ ያሉበት ፡ ግስ ፡ ቤቱን ፡ ሳይለቅ ፡ ድምጥና ፡ አካሄድ ፡ ይለውጣል ። ከአ ፡ እስከ ፡ ፐ ፡ ባሉ ፡ በፊደላት ፡ ኹሉ ፡ በካዕብ ፡ በሳብዕ ፡ ወ ፤ በሣልስ ፡ በኃምስ ፡ የ ፤ በራብዕ ፡ በሳድስ ፡ እና ፡ ሀ ፡ አሉ ። ይህ ፡ ከካዕብ ፡ እስከ ፡

ሳብዕ ፡ ያለ ፡ ቅጥል ፡ ኹሉ ፡ ሰባርነትና ፡ ዐንካስነት ፡ ሳይቀር ፡ በነዚህ ፡ ፈንታ ፡ የገባ ፡ ነው ። ለድጓና ፡ ለቅዳሴ ፡ ዜማ ፡ ለምልክቱ ፡ ሥረይ ፡ እንዳለው ፤ ለፊደልም ፡ ድምጥ ፡ ለጠባዩና ፡ ለቅጥዩ ፡ ሥረዮቹ ፡ እነዚህ ፡ ናቸው ፤ ቅጥል ፡ ኹሉ ፡ ምልክት ፡ ኹኖ ፡ የነዚህን ፡ ያራቱን ፡ ጠባይ ፡ ያሳያል ፤ ጠባያቸውም ፡ ይህ ፡ ነው ። የወ ፡ ጠባይ ፡ ራሱን ፡ እየጐረደ ፡ ሳድስና ፡ ግእዝ ፡ ይኾን፡ የነበረውን ፡ በኋላው ፡ ያለውን ፡ ፊደል ፡ ካዕብና ፡ ሳብዕ ፡ ማድረግ ፡ ነው ። (ማስረጃ) ፤ ፈነወ ፡ ብሎ ፡ ይፌንው ፡ ይፈንው ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ይፌኑ ፡ ይፈኑ ፤ ተፈነወ ፡ ብሎ ፡ ይትፌነው ፡ ይትፈነው ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ይትፌኖ ፡ ይትፈኖ ። ሐዊር ፡ ቀዊም ፡ ብሎ ፡ ሐወረ ፡ ቀወመ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ሖረ ፡ ቆመ ፤ የሐውር ፡ ይቀውም ፡ ብሎ ፡ ሣልሳዩን ፡ ይሐውር ፡ ይቅውም ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ይሑር ፡ ይቁም ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። የወዲያኛው ፡ ትግሬም ፤ ቀርቡ ፡ መጽኡ ፡ ፈርሁ ፡ ደንግፁ ፡ ሲል ፤ ቀርበው ፡ መጽአው ፡ ፈርሀው ፡ ደንገፀው ፡ ይላል ። ዐማርኛም ፤ ግእዙ ፡ ባረኮ ፡ ቀደሶ ፡ አኃዞ ፡ ገሰሶ ፡ የሚለውን ፤ ባረከው ፡ ቀደሰው ፡ ያዘው ፡ ዳሰሰው ፡ እያለ ፡ በው ፡ ይዘረዝራል ። ይኸም ፡ የትግሬና ፡ ያማርኛ ፡ አካሄድ ፡ የጥንታዊው ፡ ያሮጌው ፡ ግእዝ ፡ ነው ፡ ይባላል ። ፊደል ፡ ኹሉ ፡ ወ ፡ በፊቱ ፡ ከሌለ ፡ አለወ ፡ መሪነት ፡ ብቻውን ፡ ካዕብና ፡ ሳብዕ ፡ ሊኾን ፡ አይችልም ። የወ ፡ ጠባይ ፡ በዕብራይስጥም ፡ እንደዚሁ ፡ ነው ፤ ዋ ፡ ደግሞ ፡ ብቻውን ፡ ለራብዕ ፡ ዲቃሎች ፡ ለ፳፫ቱ ፡ ዐመል ፡ ይኾናል ፤ ይህነን ፡ ኋላ ፡ በቦታው ፡ እናመጣዋለን ። የየ ፡ ጠባይ ፡ ደግሞ ፡ እንደዚሁ ፡ ነው ፤ ራሱን ፡ እየጐረደ ፡ ሳድስና ፡ ግእዝ ፡ ይኾን ፡ የነበረውን ፡ በካልአይና ፡ በሣልሳይ ፡ አንቀጽ ፡ ሣልስ ፤ በቀዳማይ ፡ ኃምስ ፡ ያደርጋል ። (ማስረጃ) ፤ ሠዪም ፡ ገዪሥ ፡ ብሎ ፡ ሠየመ ፡ ገየሠ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ሤመ ፡ ጌሠ ፡ ይሢም ፡ ይጊሥ ። ሠነየ ፡ ብሎ ፡ ይሤንይ ፡ ይሠንይ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ይሤኒ ፡ ይሠኒ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ይሤኒ ፡ ባለውም ፡ የ ፡ አለበት ፤ ይሠየንይ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ። ፊደል ፡ ኹሉ ፡ የ ፡ በፊቱ ፡ ከሌለ ፡ አለየ ፡ መሪነት ፡ ብቻውን ፡ ሣልስና ፡ ኃምስ ፡ ሊኾን ፡ አይችልም ። «በንኡስ ፡ አንቀጽ ፡ ግን ፡ ያውም ፡ በቀተለ ፡ ቤት ፡ ሣልስ ፡ ይኾን ፡ የነበረውን ፡ ሳድስ ፡ ያደርጋል ። (ማስረጃ) ፤ ሐቅይ ፡ ሰቅይ ፡ ወድይ ፡ ፈድይ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ» ። እና ፡ ሀ ፡ ደግሞ ፡ ጠባያቸው ፡ አንድ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ኹለቱ ፡ ስላንድ ፡ ይቈጠራሉ ፤ ጠባያቸውም ፡ በቀዳማይና ፡ በሣልሳይ ፡ አንቀጽ ፡ ግእዝ ፡ ይኾን ፡ የነበረውን ፡ ሳድስ ፡ ማድረግ ፤ ሳድስ ፡ ይኾን ፡ የነበረውን ፡ ራብዕ ፡ ማድረግ ፡ ነው ። (ማስረጃ) ፤ መጺእ ፡ ብሎ ፡ መጸአ ፡ ይምጽእ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ መጽአ ፡ ይምጻእ ፤ በልዐ ፡ ይብላዕ ፤ ፈርሀ ፡ ይፍራህ ፤ ነጽሐ ፡ ይንጻሕ ፤ በዝኀ ፡ ይብዛኅ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ዐማርኛውንም ፡ መጣ ፡ በላ ፡ ፈራ ፡ ነጣ ፡ በዛ ፤ የሚያስኙት ፡ እና ፡ ሀ (ዐ ፡ ሐ ፡ ኀ) ፡ እንደ ፡ ኾኑ ፡ አስተውል ። አ ፡ ከሀ ፡ ተለይቶ ፡ የማስደረግ ፡ ል

ማድ ፡ ሲኾን ፡ ግን ፣ በትንቢት ፡ በዘንድ ፡ ራሱን ፡ እንደ ፡ ወና ፡ እንደ ፡ የ ፡ ይጐርዳል ። (ማ ስረጃ) ፣ **አቅተለ** ፡ ብሎ ፣ **የአ** ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ **ያቀትል ፡ ያቅትል** ። **አቅተልከ** ፡ ብሎ ፣ **ተአ** ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ **ታቀትል ፡ ታቅትል** ፣ የመሰለው ፡ ኹሉ ። «ባማርኛ ውም ፡ እንደዚህ ፡ ነው ፣ ዐዲሳበባ ፣ ባዲ ፣ ሳዲ ፣ ስላዲ ፣ ወዳዲ ፣ ዐዲሳበባን ። ባባት ፣ ካባት ፣ ላባት ፣ ወዳባት ፡ እያለ ፡ ዐመልነቱን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ጐራጅነቱን ፡ ያሳያል ። ፪ኛም ፡ ሳ ድስ ፡ ኹኖ ፡ አገባብ ፡ሲገኘው ፡ ተበዝብዞ ፡ ሳይጣፍና ፡ ሳይነገር ፡ ተውጦ ፡ ተጐርዶ ፡ ይቀ ራል ። እናት ፣ በናት ፣ ከናት ፣ ለናት ፣ ወደናት ። እግዜር ፣ በግዜር ፣ ከ ፡ ለ ፡ ስለ ፡ ወደግዜር ። እጅ ፣ በጅ ፡ ከ ፡ ለ ፡ ስለ ፡ ወደጅ ፣ የመሰለው ፡ ኹሉ» ። (፩) ፊደል ፡ ኹሉ ፡ እና ፡ ሀ ፡ በፊቱ ፡ ከሌሉ ፡ ብቻውን ፡ ሳድስና ፡ ራብዕ ፡ አይኾንም ። የግእዝና ፡ ያማርኛ ፡ አካሄድ ፡ ዐዋጁና ፡ ሕጉ ፡ እንዲህ ፡ ባራት ፡ ዐመል ፡ የቆመና ፡ የተወሰነ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፣ የወ ፡ ካዕብና ፡ ሳብዕ ፡ ዉ ፡ ዎ ፣ የየ ፡ ሣልስና ፡ ኃምስ ፡ ዪ ፡ ዬ ፣ የአ ፡ ራብዕ ፡ ኣ ፣ የሀ ፡ ሳድስ ፡ ህ ፣ እነዚህ ፡ ፯ቱ ፡ ለየራሳቸው ፡ በመነሻና ፡ በመድረሻ ፡ በቁም ፡ ቀሪዎች ፡ እየኾኑ ፡ ራሳቸውን ፡ ችለው ፡ ግእዝን ፡ ፊደል ፡ ኹሉ ፡ በጅ ፡ መኪና ፡ እንደርሳቸው ፡ ድምጥ ፡ ማስኬድ ፡ ይችላሉ ። ድም ጣቸውና ፡ ድምጥነታቸውም ፡ ከሮማይስጥ ፡ ዋየል ፡ ከ፯ቱ ፡ ኹሉ ፡ ይስማማል ። ዋየል ፡ የላቲን ፡ ቃል ፡ ነው ፣ የግእዝም ፡ ሊኾን ፡ ይቻላል ። መላው ፡ የአ ፡ ቤት ፡ ፊደል ፡ ፯ቱ ፡ ዐይ ነት ፡ ኹሉ ፡ በሮማይስጥ ፡ ዋየል ፡ ይባላል ። (ኹለቱ ፡ የና ፡ ኄ ፡ ናቸው) ። ፍችውንም ፡ ድ ምፅ ፡ ወሃቤ ፡ ድምፅ ፡ ይሉታል ፣ ድምፅ ፡ ለራሱ ፡ ወሃቢ ፡ ለሌላው ። እኛ ፡ ባገባብ ፡ ትም ርት ፡ ግእዝ ፡ ዐመል ፡ ደጊመ ፡ ቃል ፡ የምንላቸውን ፡ እሊህን ፡ ፫ቱን ፡ ያፈታውያን ፣ ኮንሶን ፡ ዋየል ፡ ዱብል ፡ ይሏቸዋል ። እሊሁም ፡ **ከነሰ ፣ ዋይ ፡ ወይል ፡ ወይለየ ፣ ደበለ** ፡ ከ ማለት ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ናቸው ፣ በንባብ ፡ በምስጢር ፡ ይገጥማሉ ፣ እንዲያውም ፡ በዊራሽ ፡ ከነዚህ ፡ የወጡ ፡ ይመስላሉ ።

ዳግመኛም ፣ ያራቱ ፡ ዲቃሎች ፡ የነጐኈኰቈ ፡ ቅጥል ፡ ኹሉም ፡ መንታ ፡ መንታ ፡ ዐይነ ት ፡ መኾኑ ፣ ዋየሎቻቸው ፡ ፪ ፡ ፪ ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ ነው ። የግእዛቸውም ፡ ቅጥል ፡ ቀለበቱ ፡ እንደ ፡ ሎ ፡ መኾኑ ፡ ፪ ፡ ወ ፡ ያሳያል ፣ ህየንተ ፡ ዉወ ፡ ነው ። ይህም ፡ **ገዉወ—ጐ ፣ ኀዉወ—ኈ ፣ ከዉወ—ኰ ፣ ቀዉወ—ቈ** ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። የሎም ፡ አጣጣፍ ፡ እንደ ፡ አቦዶና ፡ እንደ ፡ ዞሖጦ ፡ እንደ ፡ ኮጸጶሶ ፡ ዐንካሳ ፡ ቈራጣ ፡ ሊኾን ፡ እንጂ ፣ እንደ ፡ ጐኈኰቈ ፡ ቅጥላምና ፡ ቀለ በታም ፡ ሊኾን ፡ ባልተገባውም ፣ ድምጡና ፡ ቅጥሉ ፡ አልተስማማም ፣ ከሳቢዎች ፡ ሕግ ፡ ወ ጥቶ ፡ እንደነጐ ፡ ዲቃል ፡ ባለ፪ ፡ ዋየል ፡ ኹኗል ፣ ስለዚህ ፡ በዝርዝር ፡ ሲጣፍ ፡ **ሉወ ፡ ለዉወ** ፡ ያሰኛል ። መንታ ፡ ዐይነት ፡ ያልነውም ፣ **ገወዪ—ጒ ፣ ገዉአ—ጓ ፣ ገወዬ—ጔ ፣ ገወህ—ጕ** ፡ እያለ ፡ መንታውን ፡ ዋየል ፡ በመንታ ፡ ቅጥል ፡ ያሳያል ። ምንም ፡ የቅጥይን ፡ ጠባይ ፡ ለማስረዳት ፡ መንታ ፡ ዋየል ፡ ብንል ፣ በዚህ ፡ ፊደል ፡ ውስጥ ፡ ካንዳንድ ፡ በቀር ፡ ኹለት ፡ ዋየል ፡ የለም ፣ ወ ፡ በየቅጥላቸው ፡ ስላለ ፡ ተውጦና ፡ ተጐርዶ ፡ ይቀራል ። ድምጣቸው ፡ ግን ፡ ከታች ፡ አስቀድመን ፡ እንደ ፡ ተናገርን ፡ (ክፍል ፡ ፯) ፡ በቅጥሉና ፡ በዋየሉ ፡ መጠን ፡ ዕጥፍ ፡ ድ ርብ ፡ ነው ፣ በግእዛቸው ፡ ላይ ፡ ካዕብና ፡ ሳብዕ ፡ እንደ ፡ ተደረቡ ፣ በቀሩትም ፡ ባራት ፡ ባራቱ ፡

(፩) የ ፡ ደግሞ ፡ በደፊንቱ ፡ አገባብ ፡ ሲገኘው ፡ እንደዚህ ፡ ነው ። የኢትዮጵያ ፡ መንግሥት ፡ በ ኢት ፡ ከኢት ፡ ለኢት ፡ ስለኢት ፡ ወደኢት ፡ እስከኢት ፡ ይላል ፡ እንጂ ፣ በየኢት ፡ ከየኢት ፡ ስለ የኢት ፡ ወደ ፡ የኢት ፡ እስከ ፡ የኢትዮጵያ ፡ መንግሥት ፡ አይልም ፣ ቢልም ፡ ጸያፍ ፡ ነው ።

ላይ ፡ ካዕብ ፡ ተደርቧል ። የድምጣቸው ፡ ስልት ፡ እንደ ፡ በቅሎ ፡ እንደ ፡ ፈናፍንት፡ ዐጓጕል፡ ከ ኹሉ ፡ አለኹ ፡ የሚል ፡ ዲቃላ ፡ መኾኑ ፡ ስለዚህ ፡ ነው ። እንደዚህ ፡ ያለው ፡ ድምጥ ፡ በጽርእ ና ፡ በሮማይስጥም ፡ ዲፍቶንግ ፡ ይባላል ፤ ክዑብ ፡ ድምፅ ፡ ምንትወ ፡ ድምፅ ፡ ማለት ፡ ነው ።

፫ኛም ፡ በጓጓኳቋ ፡ አንጻር ፡ ለሚገኙ ፡ ከቧ ፡ እስከ ፡ ቷና ፡ እስከ ፡ ሯ ፡ ላሉት ፡ እነጓጓኳቋ ም ፡ ሳይቀሩ ፡ ለመላው ፡ ለ፳፮ቱ ፡ ዲቃሎች ፡ ለራብዖች ፡ ብቻ ፡ ፍጹም ፡ ዐመላቸው ፡ ወይም ፡ ዋየላቸው ፡ ዋ ፡ ነው ፤ ቅጥላቸው ፡ ኹሉ ፡ ህየንተ ፡ ዋ ፡ ኹኖ ፡ በዋ ፡ ፈንታ ፡ ገብቷል ። ዋ ፡ ደ ግሞ ፡ ቅጥሉ ፡ የአ ፡ ምሳሌ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ዉአ ፡ ተብሎ ፡ ስለ ፡ ኹለት ፡ ዋየል ፡ ይቈጠራል ። ቅጥላቸው ፡ ቀርቶ ፡ በዝርዝር ፡ ፊደል ፡ ሲጣፉ ፡ ግን ፡ ቧቷቋ ፡ የነበሩት ፡ ቡአ ፡ ቱአ ፡ ቹአ ፡ ያሰኛሉ ፤ ይህነን ፡ ደግሞ፡ ዘርዝሮ፡ ሲጥፉት ፡ በዉአ ፡ ተዉአ ፡ ቸዉአ ፡ ያሰኛልና ፤ ቅጥ ላቸው ፡ እንደ ፡ ጓጓኳቋ ፡ በ፪ ፡ ወገን ፡ መኾኑ ፡ ስለዚህ ፡ ነው ። ልብ ፤ ልቧ ፡ ዐስቧል ፡ የተባ ለውም ፡ ቃል ፡ በዝርዝር ፡ ሲጣፍ ፤ ዐስቡ ፡ አል ፡ አለ ፡ ወይም ፡ ዐስበዎ ፡ አል ፡ ያሰኛል ፤ አል ፡ አለ ፡ ማለት ፡ ሀለወ ፡ ሀሎ ፡ ካለው ፡ የወጣ ፡ ነው ። አልና ፡ ዐሰበ ፡ በየራሳቸው ፡ የቆሙ ፡ ፪፡ ልዩ ፡ ቃሎች ፡ ሲኾኑ ፡ በመካከላቸው ፡ ኹለቱ ፡ ዋየሎች፡ (ዉአ)፡ ገጥመው ፡ ተባብረው ፡ ምን ታዌያቸውን ፡ ስላጠፉት ፡ ፩ ፡ ቃልና ፡ ፩ ፡ ንርመት ፡ ኹነው ፡ ዐስቧል ፡ ተብለው ፡ በተዋሕ ዶ ፡ ይጣፋሉ ፤ ምስጢራቸውም ፡ እንዳይለያይ ፡ እንዳይቀላቀል ፡ ቧ ፡ ዘበኛ ፡ ኹኖ ፡ ይጠብቃ ል ። በዚህ ፡ ባንዱ ፡ ራብዕ ፡ የኹሉ ፡ አካሄድ ፡ ይታወቃልና ፤ ኹሉን ፡ መናገር ፡ አያሻም ። (ተ ረት) ፤ አንድ ፡ ዐረግ ፡ ቢስቡ ፡ ዱር ፡ ይሰበስቡ ። የግእዝ ፡ ዐመል ፡ ከሮማይስጥ ፡ ዋየል ፡ መ ግጠሙና ፡ መተባበሩም፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ እንደ ፡ ተጣፈው ፡ ነው ። ዉ—u ፤ ዪ—i ፤ አ—a ፤ ዬ—é ፤ ሀ—e ፤ ዎ—o ። የኤውሮፖች ፡ ፊደል ፡ ፳፮ ፡ ዘር ፡ እንደ፡ ኾነ ፡ የ ኛም ፡ በዚሁ ፡ ልክ ፡ ፳፮ ፡ ዘር ፡ ነውና ፤ ግእዝ ፡ ግእዙን ፡ ከነድርቦቹ ፡ በነዚህ ፡ በ፭ቱ ፡ ዋየል ፡ ሲያስኬዱት ፡ በዝርዝር ፡ አጣጣፍ ፡ ፪፻፸ ፡ ይኾን ፡ የነበረው ፡ ተጠቅልሎ ፡ ፴፯ ፡ ይኾናል ። ድርቦች ፡ ያልናቸው ፡ ፲፩ ፡ ናቸው ፤ ፩ቱ ፡ ዲቃሎችና ፡ ፯ቱ ፡ ዐማርኞች ። ፪፻፸ ፡ ካልነውም ፡ ፳፰ቱ ፡ ዐማርኛ ፡ ነው ። አኃዝ ፡ ግን ፡ በዚህ ፡ አካሄድ ፡ ለመቀልጠፍ ፡ ያው ፡ የተለመደው ፡ ዓለም ፡ ኹሉ ፡ የተቀበለው ፡ ባለዘሮው ፡ (1—10)፡ ህንዳዊው ፡ ቊጥር ፡ ይሻላል ። ይህነንም ፡ አኃዝ ፡ ዐረቦች ፡ ማእከል ፡ ኹነው ፡ ከህንድ ፡ ወደ ፡ ኤውሮፓ ፡ ስላሳለፉት ፤ አካሄዱም ፡ እንዳ ረብ ፡ ፊደል ፡ ካቀኝ ፡ ወደ ፡ ግራ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ኤውሮፖች ፡ ዐረብ ፡ ይሉታል ፤ ገንዘብነቱ ፡ ግን ፡ የህንዶች ፡ ነው ፤ ያወጣውም ፡ አንድ ፡ ነጋዲ ፡ ነው ፡ ይባላል ። ዳግመኛም ፡ በጅ ፡ መኪና ፡ የሚሰካው ፡ የኤውሮፖች ፡ ፊደል ፡ የፊደሉ ፡ እጅታ ፡ ጣቶች ፡ የሚያርፉበት ፡ ካስማ ውና ፡ እውታሩ ፡ ፵፪ና ፡ ፵፫ ፡ ሲኾን ፤ ፊደሉ ፡ ከናኃዙና ፡ ከንጓዙ ፡ ከነይዘቱ ፡ ከነምልክቱ ፡ ፹፬ ፡ ወይም ፡ ፹፮ ፡ ነውና ፤ የኛም ፡ አኃዝ ፡ ካንድ ፡ እስከ ፡ እልፍ ፡ (፩—፼) ያለው ፡ ኻያው ፡ ቅንጣት ፡ ፊደል ፡ በዚያ ፡ ባሥሩ ፡ በህንዳዊው ፡ ላይ ፡ ቢጨመር ፡ ቦታው ፡ ይተርፋል ፡ እንጂ ፡ አይጠበውም ። ይህም ፡ ኹሉ ፡ ኹኖ ፡ የግእዝና ፡ ያማርኛ ፡ ፊደል ፡ ከንጓዙና ፡ ከነጭፍራው ፡ ከነምልክቱ ፡ ኹሉን ፡ ባንዳይቅር ፡ ሰብስቦ ፡ ሲቈጥሩት ፡ ገና ፡ ፸፱ ፡ ነውና ፤ ፹፬ና ፡ ፹፮ ፡ ለማ ድረግ ፡ አስቀድመን ፡ በነጥብ ፡ አገባብ ፡ እንደ ፡ ተናገርን ፤ ከፈረንጆቹ ፡ ምልክት ፡ አሻሽሎ ፡ መርጦ ፡ ፭ ፡ ወይም ፡ ፯ ፡ ያኽል ፡ ተውሶ ፡ መጨመርና ፡ ማግባት ፡ ያስፈልጋል ። የዚህ ፡ መ

ቅድም ፡ ሐሳብ ፡ ምኞቱና ፡ ጣሩ ፡ ፍሬ ፡ ነገሩ ፤ ከፊደላት ፡ በቀር ፡ የመኪናው ፡ ሕግ ፡ ሥርዐቱና ፡ ደንቡ ፡ ሳይለወጥ ፡ በዚያው ፡ በነሎቹ ፡ መኪና ፡ የኛን ፡ ፊደሎች ፡ ፴ ፡ ፴ቱን ፡ በያንዳንዱ ፡ ካስማ ፡ እያገቡ ፡ ለመጣፍና ፡ ለማተም ፡ ነው ። ይህን ፡ ጥሩ ፡ ሐሳብ ፡ ከባለመኪኖች ፡ ተስማምቶ ፡ በጥሩ ፡ ሥራ ፡ ቢከተሉት ፡ ከዚያው ፡ ከተቈረጠው ፡ ከመኪናው ፡ ዋጋ ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ ከሳራ ፡ የድካም ፡ ሥራ ፡ የለበትም ። የፊደሉም ፡ ትምርት ፡ የኤውሮፓን ፡ ፊደል ፡ ላዩ ፡ ልጆች ፡ ፊደሉን ፡ ብቻ ፡ መላልሶ ፡ በማየት ፡ ይፈጸማል ፤ ርሱው ፡ ራሱ ፡ ፊደሉ ፡ ቅናት ፡ ምቀኝነት ፡ የሌለው ፡ መምርና ፡ መጣፍ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ አያሻም ።

(፴፩)

ፊደል ፡ ሣልስ ፤ ጸያሔ ፡ ፍኖት ፡ መብእስ ።

፫ኛ ፡ ፊደል ፤ ሐዲስ ፡ መንገድ ፡ በጥፊትና ፡ በጅ ፡ መኪና ፡ ግእዝ ፡ ካማርኛ ፡ የሚያስኬድ ።

በመሎች ፡ ወይም ፡ ዋየሎች ።						
(ግእዝ)፡	(ካዕብ)፡ ዉ	(ሣልስ)፡ ዪ	(ራብዕ)፡ ኣ ፤ ዋ	(ኃምስ)፡ ዬ	(ሳድስ)፡ ህ	(ሳብዕ)፡ ዎ
አ	አዉ-ኡ	አዪ-ኢ	ኣ(ዋ)	አዬ-ኤ	አህ-እ	አዎ-ኦ
በ	በዉ-ቡ	በዪ-ቢ	በኣ-ባ በዋ-ቧ	በዬ-ቤ	በህ-ብ	በዎ-ቦ
ገ	ገዉ-ጉ	ገዪ-ጊ	ገኣ-ጋ	ገዬ-ጌ	ገህ-ግ	ገዎ-ጎ
ጐ	—	ጐዪ-ጒ	ጐዋ-ጓ	ጐዬ-ጔ	ጐህ-ጕ	—
ደ	ደዉ-ዱ	ደዪ-ዲ	ደኣ-ዳ ደዋ-ዷ	ደዬ-ዴ	ደህ-ድ	ደዎ-ዶ
ጀ	ጀዉ-ጁ	ጀዪ-ጂ	ጀኣ-ጃ ጀዋ-ጇ	ጀዬ-ጄ	ጀህ-ጅ	ጀዎ-ጆ
ሀ	ሀዉ-ሁ	ሀዪ-ሂ	ሀኣ-ሃ	ሀዬ-ሄ	ህ	ሀዎ-ሆ
ወ	ዉ	ወዪ-ዊ	ወኣ-ዋ	ወዬ-ዌ	ወህ-ው	ዎ
ዘ	ዘዉ-ዙ	ዘዪ-ዚ	ዘኣ-ዛ ዘዋ-ዟ	ዘዬ-ዜ	ዘህ-ዝ	ዘዎ-ዞ
ኘ	ኘዉ-ኙ	ኘዪ-ኚ	ኘኣ-ኛ ኘዋ-ኟ	ኘዬ-ኜ	ኘህ-ኝ	ኘዎ-ኞ

ሐ	ሐዉ-ሑ	ሐዪ-ሒ	ሐአ-ሓ	ሐዬ-ሔ	ሐህ-ሕ	ሐዎ-ሖ
ኀ	ኀዉ-ኁ	ኀዪ-ኂ	ኀአ-ኃ	ኀዬ-ኄ	ኀህ-ኅ	ኀዎ-ኆ
ኈ	—	ኈዪ-ኊ	ኈዋ-ኋ	ኈዬ-ኌ	ኈህ-ኍ	—
ጠ	ጠዉ-ጡ	ጠዪ-ጢ	ጠአ-ጣ ጠዋ-ጧ	ጠዬ-ጤ	ጠህ-ጥ	ጠዎ-ጦ
ጨ	ጨ ዉ-ጩ	ጨ ዪ-ጪ	ጨ አ-ጫ ጨ ዋ-ጯ	ጨ ዬ-ጬ	ጨ ህ-ጭ	ጨ ዎ-ጮ
የ	የዉ-ዩ	ዪ	የአ-ያ	ዬ	የህ-ይ	የዎ-ዮ
ከ	ከዉ-ኩ	ከዪ-ኪ	ከአ-ካ	ከዬ-ኬ	ከህ-ክ	ከዎ-ኮ
ኸ	ኸዉ-ኹ	ኸዪ-ኺ	ኸአ-ኻ ኸዋ-ዃ	ኸዬ-ኼ	ኸህ-ኽ	ኸዎ-ኾ
ኰ	—	ኰዪ-ኲ	ኰዋ-ኳ	ኰዬ-ኴ	ኰህ-ኵ	—
ለ	ለዉ-ሉ	ለዪ-ሊ	ለአ-ላ ለዋ-ሏ	ለዬ-ሌ	ለህ-ል	ለዎ-ሎ
መ	መዉ-ሙ	መዪ-ሚ	መአ-ማ መዋ-ሟ	መዬ-ሜ	መህ-ም	መዎ-ሞ
ነ	ነዉ-ኑ	ነዪ-ኒ	ነአ-ና ነዋ-ኗ	ነዬ-ኔ	ነህ-ን	ነዎ-ኖ
ኘ	ኘዉ-ኙ	ኘዪ-ኚ	ኘአ-ኛ ኘዋ-ኟ	ኘዬ-ኜ	ኘህ-ኝ	ኘዎ-ኞ
ሠ	ሠዉ-ሡ	ሠዪ-ሢ	ሠአ-ሣ	ሠዬ-ሤ	ሠህ-ሥ	ሠዎ-ሦ
ዐ	ዐዉ-ዑ	ዐዪ-ዒ	ዐአ-ዓ	ዐዬ-ዔ	ዐህ-ዕ	ዐዎ-ዖ
ፈ	ፈዉ-ፉ	ፈዪ-ፊ	ፈአ-ፋ ፈዋ-ፏ	ፈዬ-ፌ	ፈህ-ፍ	ፈዎ-ፎ
ጸ	ጸዉ-ጹ	ጸዪ-ጺ	ጸአ-ጻ ጸዋ-ጿ	ጸዬ-ጼ	ጸህ-ጽ	ጸዎ-ጾ
ፀ	ፀዉ-ፁ	ፀዪ-ፂ	ፀአ-ፃ	ፀዬ-ፄ	ፀህ-ፅ	ፀዎ-ፆ
ቀ	ቀዉ-ቁ	ቀዪ-ቂ	ቀአ-ቃ	ቀዬ-ቄ	ቀህ-ቅ	ቀዎ-ቆ
ቈ	—	ቈዪ-ቊ	ቈዋ-ቋ	ቈዬ-ቌ	ቈህ-ቍ	—

ረ	ረዉ-ሩ	ረዪ-ሪ	ረአ-ራ ረዋ-ሯ	ረዬ-ሬ	ረህ-ር	ረዎ-ሮ
ሰ	ሰዉ-ሱ	ሰዪ-ሲ	ሰአ-ሳ ሰዋ-ሷ	ሰዬ-ሴ	ሰህ-ስ	ሰዎ-ሶ
ሸ	ሸዉ-ሹ	ሸዪ-ሺ	ሸአ-ሻ ሸዋ-ሿ	ሸዬ-ሼ	ሸህ-ሽ	ሸዎ-ሾ
ተ	ተዉ-ቱ	ተዪ-ቲ	ተአ-ታ ተዋ-ቷ	ተዬ-ቴ	ተህ-ት	ተዎ-ቶ
ቸ	ቸዉ-ቹ	ቸዪ-ቺ	ቸአ-ቻ ቸዋ-ቿ	ቸዬ-ቼ	ቸህ-ች	ቸዎ-ቾ
ጸ	ጸዉ-ጹ	ጸዪ-ጺ	ጸአ-ጻ	ጸዬ-ጼ	ጸህ-ጽ	ጸዎ-ጾ
ፐ	ፐዉ-ፑ	ፐዪ-ፒ	ፐአ-ፓ	ፐዬ-ፔ	ፐህ-ፕ	ፐዎ-ፖ

(፴፪)

የመኪና ፡ ፊደል ፡ ከነጓዙ ።

አ በ ገ ደ ሀ ወ ዘ ሐ ኀ ጠ የ ከ ለ መ ነ ሠ ዐ ፈ ጸ ፀ ቀ ረ ሰ ተ ጸ ፐ ።

ዲቃሎች ።

ጐጀ ዠ ኈ ጨ ኰ ኸ ኘ ቈ ሸ ቸ ።

ዋየሎች ።

ዉ ዪ አ—ዋ ዬ ህ ዎ ።

ምልክቶች ።

፡ ፣ ፤ ፥ ። ’ ? ! ( ) - « » —

አኃዞች ።

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
፩	፪	፫	፬	፭	፮	፯	፰	፱	፲
፳	፴	፵	፶	፷	፸	፹	፺	፻	፼

(፴፫)

የዋየል ፡ አነባብ ፡ ማሳያ ፡ ከመጽሐፉ ፡ ምሳሌ ፡ የመጡ ፡ ቃሎች ።

ገህ አህ ዘህ=ግእዝ ።

(ምኛ ፡ ፮ ፡ ፱) ፡ መህበአለህየኣቱ ፡ ሰለዎመዎነህ ፡ ወለህደ ፡ ደኣወዩትህ ፡ ነህገዉሦ ፡ ኣህሰህረኣአዩሰህ ። ለአአህመህረዎ ፡ ጠህበበህ ፡ ወተገህሦኣጸህ=ምሳሌያት ፡ ሰሎሞን ፡ ወልደ ፡ ዳዊት ፡ ንጉሥ ፡ እስራኤል ። ለአእምሮ ፡ ጥበብ ፡ ወተግሣጽ ።

ፀ መኣ ረህ ኘኣ=ፀማርኛ ።

(፱ ፡ ፲) ፡ አህሰኣነህተ ፡ ለህጆዎቸህ ፡ የኣበኣተህነህ ፡ ትገህሦኣጸህ ፡ ሰህመዉ ፡ ፀህወህቀተህነህመህ ፡ ቲኣሰህተወህለዉ ፡ ዘነህደህ ፡ አደህመህጠዉ=እናንተ ፡ ልጆች ፡ ያባትን ፡ ተግሣጽ ፡ ስሙ ፡ ዕውቀትንም ፡ ታስተውሉ ፡ ዘንድ ፡ አድምጡ ። (፪) ፡ መለህከኣመህ ፡ ተህመህረህተህ ፡ አህሰጠኣቸህኸዋለኸዉነኣ ፡ ተህመህረህተዩነህ ፡ አተህተወዉ=መልካም ፡ ትምርት ፡ እሰጣችኋለሁና ፡ ትምርቴን ፡ አትተዉ ። (፲፩ ፡ ፳፩) ፡ ለህበዉ ፡ በህለህንቶቸ ፡ ኣ ፡ የኸዎነ ፡ አሰህተወኣየህ ፡ ተበህለዎ ፡ የህጠረኣለህ ፡ በነገረዉመህ ፡ ጠኣፈኣጨህ ፡ የኸዎነ ፡ ተህመህረህተህ ፡ የኣበዘኣለህ=ልቡ ፡ ብልኅተኛ ፡ የኾነ ፡ አስተዋይ ፡ ተብሎ ፡ ይጠራል ፡ በንገሩም ፡ ጣፋጭ ፡ የኾነ ፡ ትምርት ፡ ያበዛል ። (፳፪) ፡ ለገዘኣወህ ፡ ሰወህ ፡ መኣሰህተወኣለህ ፡ የሐህየህወተህ ፡ መህነህጨህ ፡ ነወህ ፡ የደነኣቂህረህተህ ፡ ተህመህረህተህ ፡ ገህነህ ፡ ሰህነህፈህነኣ ፡ ነወህ=ለገዛው ፡ ሰው ፡ ማስተዋል ፡ የሕይወት ፡ ምንጭ ፡ ነው ፡ የደናቆርት ፡ ትምርት ፡ ግን ፡ ስንፍና ፡ ነው ። (፳፫) ፡ የበህለህኄተ ፡ ኘኣ ፡ ለህበህ ፡ አፈዉነህ ፡ አሰህተወኣየህ ፡ የኣደረህገኣለህ ፡ ለከነህፈረዉመህ ፡ ተህመህረህተህ ፡ የህጨመህረኣለህ=የብልኅተኛ ፡ ልብ ፡ አፉን ፡ አስተዋይ ፡ ያደርጋል ፡ ለከንፈሩም ፡ ትምርት ፡ ይጨምራል ። (፲፮ ፡ ፲፯) ፡ በሰነፈህ ፡ አህጀህ ፡ የጠህበበህ ፡ መገህዘኣ ፡ ገነህዘበህ ፡ በዩነዎረህ ፡ ጠህበበህነህ ፡ የህገዘኣ ፡ ዘነህደህ ፡ አአህመህረዎ ፡ የለወህመህነኣ ፡ መህነህ ፡ የህጠቀህመወኣለህ=በሰነፍ ፡ እጅ ፡ የጥበብ ፡ መግዣ ፡ ገንዘብ ፡ ቢኖር ፡ ጥበብን ፡ ይገዛ ፡ ዘንድ ፡ አእምሮ ፡ የለውምና ፡ ምን ፡ ይጠቅመዋል ። (አስተውል) ፡ ዋየሎች ፡ ራሳቸውን ፡ መቻላቸው ፡ አስቀድመን ፡ እንደ ፡ ተናገርን ፡ በመነሻና ፡ በመድረሻ ፡ ብቻ ፡ ብቻቸውን ፡ ሲኾኑ ፡ ነው ። (ምሳሌ ፡ (ዉ ፡ ዋ ፡ ዎ) ፡ ዉለዋለህ ፡ ውሏል ። ዉጠዋለህ ፡ ውጧል ። ዋጆ ፡ ዋሸ ፡ ዋና ፡ ዋለለ ። ደኣዋ ፡ ዳዋ ። መህጠህዋ ፡ ምጥዋ ። ለህጆህዎ ፡ ልጅዎ ። በዩተህዎ ፡ ቤትዎ ። በዩለአዎ ፡ ቢላዎ ። ግእዝ ፡ ሲቀድመው ፡ ግን ፡ ዋየል ፡ እንጂ ፡ (ኮንሶን) ፡ ባለቤት ፡ አይኾንም ። (ምሳሌ) ፡ ጨዉ ፡ ጬ ፡ ሰዉ ፡ ሱ ፡ ጨወዉ ፡ ሰወዉ ፡ ጬወ ፡ ሰወ ። ሸዋ ፡ ሿ ። ዐደዋ ፡ ዐዷ ። ነገዎ ፡ ነጎ ። ነገወዎ ፡ ነጎዎ ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ። (ዩ ፡ ዩ) ፡ ነዩ ፡ ኒ ። ነየዩ ፡ ነዩ ። ነየህ ፡ ነይ ። አህዩ ፡ እዩ ። ገዩተአዩ ፡ ጌታዩ ። አህመበዩተዩ ፡ እመቤቴ ። ሸወዩ ፡ ሸዊ ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ።

(ኣ ፡ ሀ) ፡ ኣ ፡ ባማርኛ ፡ መነሻና ፡ መድረሻ ፡ ሲኾን ፡ እኔ ፡ በሚል ፡ ባስደራጊ ፡ ትንቢት ፡ አስመጣለኹ ፤ እስቀጣለኹ ፤ ይህን ፡ በመሰለ ። መድረሻ ፡ ሲኾን ፡ አፈሀአ ፤ አፍአ ። ሀወሀከሀ ፤ ሀውክ ፤ የወአሀ ፤ የዋሀ ፡ እያለ ፡ በነዚህ ፡ ብቻ ፡ ይገኛል ። ይህ ፡ ፊደል ፡ የወጣ ፡ በጅ ፡ መኪና ፡ ምክንያት ፡ ፊደላት ፡ በዙ ፡ ተብለው ፡ እንዳይከፈሉ ፡ ለመኪና ፡ ብቻ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ለጅ ፡ ጥፈት ፡ አይቀናም ፤ ሥራው ፡ ዕጥፍ ፡ ድርብ ፡ ነው ። «ያማርኛ ፡ ቃል ፡ ገቢር ፡ ሲኾን ፤ ካልዘረዘረ ፡ ወትሮ ፡ ን ፡ አያሰኝም ። ሚስት ፡ አገባ ፡ ልጅ ፡ ወለደ ፡ ይላል ፡ እንጂ ፡ ሚስትን ፡ ልጅን ፡ አይልም ፤ ሲዘረዝር ፡ ግን ፡ ሚስቱን ፡ ፈታ ፡ ልጁን ፡ መታ ፡ ያሰኛል ። አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ ብቻ ፡ እንደ ፡ ግእዙ ፤ ልጅን ፡ መቅጣት ፤ ሚስትን ፡ መቈጣት ፡ እያሰኘ ፡ በሚያሻውና ፡ በሚያምርለት ፡ ቦታ ፡ አለዝርዝር ፡ ይነገራል» ።

(፴፬)

(አርባዕቱ ፡ አዕዋዶ ፡ ኁልቈ) ፤ አራቱ ፡ የቍጥር ፡ ዐውዶች ፡ ወይም ፡ ሰንጠረዦች ፡ በየውስጣቸው ፡ ፲ ፡ ፲ ፡ መደብ ፡ የመደመርና ፡ የመቀነስ ፡ የማብዛትና ፡ የማካፈል ፡ ርባ ፡ ያላቸው ። በዘሮው ፡ ፈንታ ፡ ፲ኛ ፡ አኃዝ ፡ ስለ ፡ ገባባቸው ፡ መደባቸው ፡ በመሸጋሸግ ፡ ተጥፎ ፡ እንደ ፡ ጣት ፡ ታላቅና ፡ ታናሽ ፡ ኾኗል ። የአኃዙም ፡ ተራ ፡ አጣጣፍ ፡ በያንጻሩ ፡ በየመስሉ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ከህንዳዊው ፡ ተራ ፡ ልዩ ፡ ነው ፤ ምንም ፡ ምስጢሩና ፡ ቍጥሩ ፡ ዙሮ ፡ ተጠምጥሞ ፡ ያው ፡ ቢኾን ፡ አካሄዱ ፡ አይገጥምም ። በግእዝ ፡ አኃዝ ፡ መጣፋችን ፡ ሕፃናት ፡ ቶሎ ፡ በቅርብ ፡ እንዲያገኙትና ፡ እንዲያጠኑት ፡ ነው ፤ ሥራው ፡ ግን ፡ በዚያው ፡ በበቀለበት ፡ በባለዘሮው ፡ በህንዳዊው ፡ አኃዝ ፡ ካልኾነ ፡ በዚህ ፡ አይመችም ፤ በ፩ ፡ የተወሰነውን ፡ ፀጋማይ ፡ መንገድ ፡ ፲ና ፡ ወደ ፡ ቀኝ ፡ መሄድ ፡ ያፈርሱታል ። ከታች ፡ በ፫ኛው ፡ ክፍል ፡ ካ(1፩—10፲)ንድ ፡ እስካሥር ፡ የታጣነውን ፡ ቍጥር ፡ አኹን ፡ በዚህ ፡ ከአዕዋድ ፡ በፊት ፡ መቅድም ፡ አድርገን ፡ እስከ ፡ ምእልፊት ፡ እንጥፋለን ። ህንዳዊው ፡ አኃዝ ፡ ከቀኝ ፡ ወደ ፡ ግራ ፡ መሄዱን ፤ በዘሮ ፡ መብዛቱን ፤ ፱ ፡ ብቻ ፡ ኹኖ ፡ በ፫ ፡ በ፫ ፡ ቤት ፡ መከፈሉን ፡ የዘሮውን ፡ ጠባይ ፡ (0) ቅርጡን ፡ አቀማመጡን ፤ የአኃዞቹን ፡ ስም ፤ በቦታ ፡ ምክንያት ፡ መለዋወጡን ፡ ሰው ፡ ኹሉ ፡ የሚያውቀው ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ መልኩንና ፡ ግብሩን ፡ ዘርዝረን ፡ ሳንጥፍ ፡ አንድን ፡ (1) ብቻ ፡ በዘሮ ፡ (0) እያበዛን ፡ ከግእዝ ፡ ቍጥር ፡ እናስማማለን ፤ መስማማቱንም ፡ በያኳያው ፡ እይ ። (የህንድና ፡ የግእዝ ፡ አኃዝ) ።

1	አ	—	፩ ፤	አንድ ።
10	የ	—	፲ ፤	ዐሥር ።
100	ቀ	—	፻ ፤	መቶ ።
1. 000	ቄ	—	፲፻ ፤	ሺሕ ።
10. 000	እ	—	፼ ፤	እልፍ ።
100. 000	የእ	—	፲፼ ፤	እእላፍ ።
1. 000. 000	ቀእ	—	፻፼ ፤	እእላፋት ።
10. 000. 000	ቄእ	—	፲፻፼ ፤	ትእልፌት ።
100. 000. 000	እእ	—	፼፼ ፤	ትእልፊታት ።
1. 000. 000. 000	ቄእእ	—	፲፻፼፼ ፤	ምእልፌት ።
10. 000. 000. 000	እእእ	—	፼፼፼ ፤	ምእልፊታት ።

ይህነኑ ፡ ደግሞ ፡ ምእልፊታተ ፡ ምእልፊታት ፡ ብሎ ፡ ሲያዛርፋት ፡ ምእልፊታት ፡ ጊዜ ፡ ምእልፊታት ፡ ያሰኛል ። ይኸውም ፡ ሚልዮን ፡ ጊዜ ፡ ሚልዮን ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ።

መደመር ።

የመደመር ፡ ሥርዐት ፤ በያንዳንዱ ፡ መደብ ፡ ከተጣፈው ፡ ከ፫ ፡ ከ፫ቱ ፡ ተራ ፡ አኃዝ ፡ ፪ ፡ ፪ቱን ፡ በማጣፈር ፡ እየደመሩ ፡ ፫ኛ ፡ ፫ኛውን ፡ ድሙር ፡ ማለት ፡ ነው ። ይህም ፡ ፩ና ፡ ፩ ፡ ፪ ። ፩ና ፡ ፪ ፡ ፫ ፡ እያሰኘ ፡ ባሥሩ ፡ አኃዝ ፡ ኹሉ ፡ እስካሥር ፡ መደብ ፡ መዝመቱን ፡ ያሳያል ።

፩ኛ ፡ የመደመር ፡ ዐውድ ።

፩	ና	፩	፪
፩	»	፪	፫
፩	»	፫	፬
፩	»	፬	፭
፩	»	፭	፮
፩	»	፮	፯
፩	»	፯	፰
፩	»	፰	፱
፩	»	፱	፲
፩	»	፲	፲፩
፪	ና	፪	፬
፪	»	፫	፭
፪	»	፬	፮
፪	»	፭	፯
፪	»	፮	፰
፪	»	፯	፱
፪	»	፰	፲
፪	»	፱	፲፩
፪	»	፲	፲፪
፫	ና	፫	፮
፫	»	፬	፯
፫	»	፭	፰
፫	»	፮	፱
፫	ና	፯	፲
፫	»	፰	፲፩
፫	»	፱	፲፪
፫	»	፲	፲፫
፬	ና	፬	፰
፬	ና	፭	፱
፬	»	፮	፲
፬	»	፯	፲፩
፬	»	፰	፲፪
፬	»	፱	፲፫
፬	»	፲	፲፬
፭	ና	፭	፲
፭	»	፮	፲፩
፭	»	፯	፲፪
፭	»	፰	፲፫
፭	»	፱	፲፬
፭	»	፲	፲፭
፮	ና	፮	፲፪
፮	»	፯	፲፫
፮	»	፰	፲፬
፮	»	፱	፲፭
፮	»	፲	፲፮
፯	ና	፯	፲፬
፯	»	፰	፲፭
፯	»	፱	፲፮
፯	»	፲	፲፯
፰	ና	፰	፲፮
፰	ና	፱	፲፯
፰	»	፲	፲፰
፱	ና	፱	፲፰
፱	»	፲	፲፱
፲	ና	፲	፳

መቀነስ ።

የመቀነስ ፡ ሥርዐት ፤ ከ፫ቱ ፡ ተራ ፡ አኃዝ ፡ ብዙው ፡ አንደኛው ፡ ጕዳይ ፡ አናሽ ፤ ፪ኛው ፡ ተነሽ ፡ ተቀናሽ ፤ ፫ኛው ፡ ቀራ ፡ ትርፍ ፡ ይባላል ። ይህም ፡ ካ፩ ፡ ፩ ፡ ቢነሡ ፡ (0ዘሮ) ባዶ ፡ ይቀራል ። ካ፲ ፡ ፱ ፡ ቢነሡ ፡ ፩ ፡ ይቀራል ፡ እያለ ፡ እስካሥር ፡ መደብ ፡ መዝሙቱን ፡ ያሳያል ።

፩ኛ ፡ የ መ ቀ ነ ስ ፡ ዐ ው ድ ።

ካ	፩	፩	ቢ	ባ	ይ
»	፩	፪	»	፩	»
»	፩	፫	»	፪	»
»	፩	፬	»	፫	»
»	፩	፭	»	፬	»
»	፩	፮	»	፭	»
»	፩	፯	»	፮	»
»	፩	፰	»	፯	»
»	፩	፱	»	፰	»
»	፩	፲	»	፱	»
ከ	፪	፪	ቢ	ባ	ይ
»	፪	፫	»	፩	»
»	፪	፬	»	፪	»
»	፪	፭	»	፫	»
»	፪	፮	»	፬	»
»	፪	፯	»	፭	»
»	፪	፰	»	፮	»
»	፪	፱	»	፯	»
»	፪	፲	»	፰	»
ከ	፫	፫	ቢ	ባ	ይ
»	፫	፬	»	፩	»
»	፫	፭	»	፪	»
»	፫	፮	»	፫	»
»	፫	፯	»	፬	»
»	፫	፰	»	፭	»
»	፫	፱	»	፮	»
»	፫	፲	»	፯	»
ከ	፬	፬	ቢ	ባ	ይ
ከ	፬	፭	ቢ	፩	ይ
»	፬	፮	»	፪	»
»	፬	፯	»	፫	»
»	፬	፰	»	፬	»
»	፬	፱	»	፭	»
»	፬	፲	»	፮	»
ከ	፭	፭	ቢ	ባ	ይ
»	፭	፮	»	፩	»
»	፭	፯	»	፪	»
»	፭	፰	»	፫	»
»	፭	፱	»	፬	»
»	፭	፲	»	፭	»
ካ	፮	፮	ቢ	ባ	ይ
»	፮	፯	»	፩	»
»	፮	፰	»	፪	»
»	፮	፱	»	፫	»
»	፮	፲	»	፬	»
ካ	፯	፯	ቢ	ባ	ይ
»	፯	፰	»	፩	»
»	፯	፱	»	፪	»
»	፯	፲	»	፫	»
ከ	፰	፰	ቢ	ባ	ይ
»	፰	፱	»	፩	»
ከ	፰	፲	»	፪	»
ከ	፱	፱	ቢ	ባ	ይ
»	፱	፲	»	፩	»
ካ	፲	፲	ቢ	ባ	ይ

ማብዛት ።

የማብዛት ፡ ሥርዐት ፡ ወይም ፡ አካሄድ ፤ ከ፫ቱ ፡ ተራ ፡ አኃዝ ፡ ፩ኛው ፡ በገር ፤ ፪ኛው ፡ ማብዣ ፤ ፫ኛው ፡ ብኻር ፡ ብዛት ፡ ውጤት ፡ ይባላል ። ይህም ፡ ፩ ፡ ጊዜ ፡ ፩ ፡ ፩ ። ፩ ፡ ጊዜ ፡ ፪ ፡ ፪ ፡ እያለ ፡ እስካሥር ፡ መደብ ፡ መሄዱንና ፡ መዝመቱን ፡ ያሳያል ።

፫ኛ ፡ የማብዛት ፡ ዐውድ ።

፩	ጊ	፩	፩
፩	»	፪	፪
፩	»	፫	፫
፩	»	፬	፬
፩	»	፭	፭
፩	»	፮	፮
፩	»	፯	፯
፩	»	፰	፰
፩	»	፱	፱
፩	»	፲	፲
፪	ጊ	፪	፬
፪	»	፫	፮
፪	»	፬	፰
፪	»	፭	፲
፪	»	፮	፲፪
፪	»	፯	፲፬
፪	»	፰	፲፮
፪	»	፱	፲፰
፪	»	፲	፳
፫	ጊ	፫	፱
፫	»	፬	፲፪
፫	»	፭	፲፭
፫	»	፮	፲፰
፫	»	፯	፳፩
፫	»	፰	፳፬
፫	»	፱	፳፯
፫	»	፲	፴
፬	ጊ	፬	፲፮
፬	ጊ	፭	፳
፬	»	፮	፳፬
፬	»	፯	፳፰
፬	»	፰	፴፪
፬	»	፱	፴፮
፬	»	፲	፵
፭	ጊ	፭	፳፭
፭	»	፮	፴
፭	»	፯	፴፭
፭	»	፰	፵
፭	»	፱	፵፭
፭	»	፲	፶
፮	ጊ	፮	፴፮
፮	»	፯	፵፪
፮	»	፰	፵፰
፮	»	፱	፶፬
፮	»	፲	፷
፯	ጊ	፯	፵፱
፯	»	፰	፶፮
፯	»	፱	፷፫
፯	»	፲	፸
፰	ጊ	፰	፷፬
፰	»	፱	፸፪
፰	»	፲	፹
፱	ጊ	፱	፹፩
፱	»	፲	፺
፲	ጊ	፲	፻

መክፈል ።

የመክፈል ፡ ወይም ፡ የማካፈል ፡ ሥርዐት ፤ ከ፫ቱ ፡ ተራ ፡ አኃዝ ፡ ፩ኛው ፡ ተከፋይ ፤ ፪ኛው ፡ ከፋይ ፡ መክፈያ ፡ ወይም ፡ ተቀባይ ፤ ፫ኛው ፡ ክፍል ፡ ይባላል ። ይህም ፡ ፩ ፡ ባ፩ ፡ ቢከፈል ፡ ፩ ፡ ይኾናል ፤ ወይም ፡ ፩ን ፡ ላ፩ ፡ ቢሰጡት ፡ ፩ ፡ ይደርሰዋል ፡ እያለ ፡ እስካ፲ ፡ መደብ ፡ መዝመቱን ፡ ያሳያል ።

፬ኛ ፡ የማካፈል ፡ ዐውድ ።

፩	ባ	፩	ቢ	፩	ይ
፪	»	፩	»	፪	»
፫	»	፩	»	፫	»
፬	»	፩	»	፬	»
፭	»	፩	»	፭	»
፮	»	፩	»	፮	»
፯	»	፩	»	፯	»
፰	»	፩	»	፰	»
፱	»	፩	»	፱	»
፲	»	፩	»	፲	»
፬	በ	፪	ቢ	፪	ይ
፮	»	፪	»	፫	»
፰	»	፪	»	፬	»
፲	»	፪	»	፭	»
፲፪	»	፪	»	፮	»
፲፬	»	፪	»	፯	»
፲፮	»	፪	»	፰	»
፲፰	»	፪	»	፱	»
፳	»	፪	»	፲	»
፱	በ	፫	ቢ	፫	ይ
፲፪	»	፫	»	፬	»
፲፭	»	፫	»	፭	»
፲፰	»	፫	»	፮	»
፳፩	»	፫	»	፯	»
፳፬	»	፫	»	፰	»
፳፯	»	፫	»	፱	»
፴	»	፫	»	፲	»
፲፮	ባ	፬	ቢ	፬	ይ

፳	ባ	፬	ቢ	፭	ይ
፳፬	»	፬	»	፮	»
፳፰	»	፬	»	፯	»
፴፪	»	፬	»	፰	»
፴፮	»	፬	»	፱	»
፵	»	፬	»	፲	»
፳፭	ባ	፭	ቢ	፭	ይ
፴	»	፭	»	፮	»
፴፭	»	፭	»	፯	»
፵	»	፭	»	፰	»
፵፭	»	፭	»	፱	»
፶	»	፭	»	፲	»
፴፮	በ	፮	ቢ	፮	ይ
፵፪	»	፮	»	፯	»
፵፰	»	፮	»	፰	»
፶፬	»	፮	»	፱	»
፷	»	፮	»	፲	»
፵፱	በ	፯	ቢ	፯	ይ
፶፮	»	፯	»	፰	»
፷፫	»	፯	»	፱	»
፸	»	፯	»	፲	»
፷፬	በ	፰	ቢ	፰	ይ
፸፪	»	፰	»	፱	»
፹	»	፰	»	፲	»
፹፩	በ	፱	ቢ	፱	ይ
፺	»	፱	»	፲	»
፻	ባ	፲	ቢ	፲	ይ

(፴፰)

ታሪክ ፤ —በእንተ ፡ ፍልጠተ ፡ ኊልቌ ፡ ዘመን ፡ ቀዳማዊ ፡ ወደኃራዊ ።

ስለ ፡ ዘመን ፡ ቍጥር ፡ መለያየት ፡ የሚናገር ፡ ታሪክ ።

የብሉይና ፡ የቍጥር ፡ መምራን ፡ ዘመን ፡ አበውን ፡ እያሻሉና ፡ እየነሡ ፡ እያፋሰሱ ፡ ተርትረው ፡ ደምረው ፡ ሲቈጥሩ ፡ እንዳራቱ ፡ መደብ ፡ ባራት ፡ ዐቢይ ፡ ክፍል ፡ ይከፍሉና ፡ ድምሩን ፡ ፭ሺሕ ፡ ካ፭፻ ፡ ዓመት ፡ ይሉታል ። ቍጥሩና ፡ ክፍሉም ፡ አከፋፈሉም ፡ እንደዚህ ፡ ነው ፤ ከአዳም ፡ እስከ ፡ ኖኅ ፡ ፳፪፻፶፮ ። —ከኖኅ ፡ እስከ ፡ ሙሴ ፡ ፲፭፻፹፰ ። —ከሙሴ ፡ እስከ ፡ ሰሎሞን ፡ ፭፻፺፪ ። —ከሰሎሞን ፡ እስከ ፡ ክርስቶስ ፡ ፲፻፷፬ ። ድሙር ፡ ፶፭፻ ። የክፍሉም ፡ ምስጢራት ፡ መርከብና ፡ ድንኳን ፡ መቅደስና ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ናቸው ።

ዘከመ ፡ አውፅአሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለአዳም ፡ ወሔዋን ፡ እምገነተ ፡ ትፍሥሕት ፡ ወአሰፈዎሙ ፡ ካዕበ ፡ ተስፋ ፡ መድኀኒት ፡ (ዘፍ፫ ፡ ፲፬ ፡ ፲፭ ፡ ፳፩—፳፬) ። ወአመ ፡ በጽሐ ፡ ዕድሜሁ ፡ ፈነወ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወልዶ ፡ ወተወልደ ፡ እምብእሲት ፡ ወገብረ ፡ በሕገ ፡ኦሪት ፡ ከመ ፡ ይሣየጦሙ ፡ ለእሊ ፡ ውስተ ፡ ኦሪት ፤ ከመ ፡ ንርከብ ፡ ትርሲተ ፡ ውሉድ ፡ (ገላ፬ ፡ ፬ ፡ ፭) ። እስመ ፡ ከመ ፡ ገ፣ ፡ አፍቀሮ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለዓለም ፡ እስከ ፡ ወልዶ ፡ ዋሕደ ፡ መጠወ ፡ ወወሀበ ፡ ቤዛ ፡ (ዮሐ፫ ፡ ፲፮—፲፱ ። ሮሜ፭ ፡ ፰ ። ፰ ፡ ፴፪) ።

ከክርስቶስ ፡ በፊት ፡ የነበረው ፡ ዘመን ፡ ዓመተ ፡ ፍዳ ፡ ዓመተ ፡ ኵነኔ ፡ ዘመን ፡ ብሉይ ፡ ይባላል ። ከክርስቶስ ፡ ወዲህ ፡ ያለው ፡ ዘመን ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ ዓመተ ፡ ሥጋዌ ፡ ዘመን ፡ ሐዲስ ፡ ይባላል ፡ ይኸውም ፡ ዘመነ ፡ መሲሕ ፡ ማለት ፡ ነው ። መላው ፡ ባንድነት ፡ ሲደመርና ፡ ሲጠቃለል ፡ ዓመተ ፡ ዓለም ፡ መዋዕለ ፡ ዓለም ፡ ይባላል ። ኢትዮጵያ ፡ ዘመን ፡ ብሉይን ፡ ፯ ፡ ሺሕ ፡ ከ፭፻ ፡ ወይም ፡ ፶፭፻ ፡ ማለቷ ፡ ከጥንታዊው ፡ ጽርእ ፡ የተቀዳ ፡ ከዮናኒ ፡ የተመለሰ ፡ መጽሐፈ ፡ ኦሪቷን ፡ ተከትላ ፡ ነው ። ኦሪት ፡ በዘመን ፡ ብሉይ ፡ ፫ ፡ ጊዜ ፡ ተካክሎ ፡ ተጥፎ ፡ በ፫ ፡ ስሞች ፡ ተጠርቷል ፡ መጀመሪያ ፡ ሙሴ ፡ የጣፈው ፡ ኦሪተ ፡ ሌዋውያን ፡ ተብሏል ። ፪ኛ ፡ በስልምናሶር ፡ ዘመን ፡ ምናሴ ፡ ካህን ፡ ቤቴል ፡ ለሰማርያ ፡ ሕዝብ ፡ የጣፈው ፡ ኦሪተ ፡ ሳምራውያን ፡ ተብሏል ፡ እሊሁም ፡ አሕዛብ ፡ ናቸው ፡ (፪ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፳፬—፴) ። ፫ኛ ፡ በበጥሊሞስ ፡ ዘመን ፡ ሰብዓ ፡ ሊቃናት ፡ ከዕብራኒ ፡ ወደ ፡ ዮናኒ ፡ የመለሱት ፡ በስማቸው ፡ ኦሪተ ፡ ሊቃናት ፡ ተብሏል ፡ (ስንክ ፡ የካ፳) ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ አይሁድ ፡ በዘመነ ፡ ሐዲስ ፡ ኦሪት ፡ ነቢያትን ፡ ለመቃወም ፡ በግዜርና ፡ በመሲሑ ፡ ላይ ፡ በጠላትነት ፡ ተነሥተዋል ። ኦሪት ፡ ነቢያት ፡ የሰበኩት ፡ ርግጡ ፡ የመሲሕ ፡ አመጣጥ ፡ ለማዳንና ፡ ለመፍረድ ፡ በትሕትናና ፡ በልዕልና ፡ በዕዋልና ፡ በደመና ፡ ፪ ፡ ጊዜ ፡ ሲኾን ፡ የትሕትናውን ፡ አመጣጥ ፡ ፊተኛውን ፡ ክደው ፡ ኋለኛውን ፡ ብቻ ፡ የልዕልናውን ፡ ስላመኑ ፡ ኋላም ፡ እንደዚሁ ፡ ስተው ፡ ተሳስተው ፡ ከመሲሕ ፡ በፊት ፡ በሚመጣው ፡ በሐሳዊ ፡ መሲሕ ፡ የሚያምኑ ፡ ሐሳውያን ፡ ነቢያተ ፡ ሐሰት ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ የመሲሕን ፡ መንግሥት ፡ ሥጋዊ ፡ ምድራዊ ፡ አስመስለው ፡ መሲሑንም ፡ ሥጋው ፡ ቃል ፡ ያይዶሰ ፡ ዕሩቅ ፡ ብእሲ ፡ ብለው ፡ ከውነተኛ ፡ አምላክ ፡ ከግዜር ፡ መንግሥት ፡ ከብርሃም ፡ በረከት ፡ ወጥተው ፡ በኦሪት ፡ መርገም ፡ ተጨልጠውና ፡ ተገርኝተው ፡ ወደ ፡ ሰይጣን ፡ መንግሥት ፡ ሂደዋል ፡ (ዮሐ፰ ፡ ፵፬ ። ራእ፪ ፡ ፱) ። የአዳም ፡ ኀጢአት ፡ እንደ ፡ ኰብሽና ፡ እንደ ፡ ቁጥኝ ፡ መርዕት ፡ በሔዋን ፡ እባብ ፡ መርዝ ፡ ተወግቶ ፡ ኹለንተናው ፡ ቈስሎ ፡ ተበላሽቶ ፡ ውሾች ፡ እጋንንት ፡ የሚልሱት ፡ ይህ ፡ በሽተኛ ፡ ዓለም ፡ ከጥንቱና ፡ ከመሠረቱ ፡ ከባቱ ፡ ከአዳም ፡ ከናቱ ፡ ከሔዋን ፡ ዠምሮ ፡ ፈጣሪው ፡ የሰጠው ፡ የመድኀኒት ፡ ተስፋ ፡ ስላለው ፡ ስሙ ፡ ከግብሩ ፡ ተባብሮለት ፡ የሱስ ፡ ዐማኑኤል ፡ ተብሎ ፡ በሙሴ ፡ እባብ ፡ አምሳል ፡ ተሰቅሎ ፡ ከሰማይ ፡ እባብ ፡ ከዲያብሎስ ፡ ሕምዝ ፡ ከሰራዊቱ ፡ መርዝ ፡ የሚያድን ፡ ሰማያዊ ፡ ንጉሥ ፡ ሐኪምና ፡ ፈውስ ፡ የማይሻ ፡ መስሏቸው ፡ የንቅፋትና ፡ የማእዝን ፡ ድንጊያ ፡ በተባለው ፡ በክርስቶስ ፡ ትሕትና ፡ በፍጹም ፡ ውርደቱ ፡ ጨርቅ ፡ አጠርቅሞ ፡ ማንደ ፡ ተሸክሞ ፡ በመታየቱ ፡ በመስቀሉ ፡ በመሰቀሉ ፡ ተሰናክለው ፡ ትንሣኤውንም ፡ አስተባብለው ፡ እውነተኛውን ፡ መሲሕና ፡ መድኅን ፡ የመሲሕን ፡ ዘመን ፡ ከዘመናቸው ፡ ለማራቅ ፡ መሲሑም ፡ ዘመኑም ፡ ሌላ ፡ ነው ፡ ገና ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ ነው ፡ ይህ ፡ ዛሬ ፡ በኛ ፡ ዘመን ፡ ንጉሥ ፡ አይሁድ ፡ ተብሎ ፡ ዓለም ፡ ኹሉ ፡ የተከተለው ፡ እኛ ፡ ግን ፡ ሰቅለን ፡ የገደልነው ፡ የናዝሬቱ ፡ የሱስ ፡ ምንም ፡ ከዳዊት ፡ ዘር ፡ ቢወለድ ፡ ለኛ ፡ ተገዛ ፡ እንጂ ፡ በኛ ፡ ላይ ፡ አልነገሠምና ፡ መሲሕ ፡ አይደለም ፡ ለማለት ፡ እግዜር ፡ በሙሴ ፡ እጅ ፡ ላባቶቻቸው ፡ ለሌዋውያን ፡ የሰጠውን ፡ ኦሪት ፡ በዘመን ፡ አበው ፡ ምክንያት ፡ ከኦሪት ፡ ዘፍጥረት ፡ ኹለቱን ፡ ምዕራፍ ፡ (፳ና ፡ ፲፩) ፡ ስላባጠሉት ፡ ስሙ ፡ ተለውጦ ፡ ኦሪተ ፡ አይሁድ ፡ ብጡል ፡ ተብሏል ። ይኸውም ፡ ብጡለ ፡ ፍቅድ ፡ ሙብጠሉ ፡ ትውልድ ፡ ዘአብጠልዎ ፡ አይሁድ ፡ ለእስሒቶ ፡ ደኅርት ፡ ውሉድ ፡ ማለት ፡ ነው ። ብጡልነቱም ፡ በነዚህ ፡ በኹለቱ ፡ ምዕራፍ ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ የብሉይ ፡ መምራን ፡ እንደሚሉት ፡ መላው ፡ ፳፬ቱ ፡ ብሔር ፡ ወይም ፡ ፳፬ቱ ፡ የሙሴ ፡ መጽሐፍ ፡ ከሥር ፡ እስከ ፡ ጫፍ ፡ አይደለም ። ኢዮርብዓም ፡ ዐሥሩን ፡ ነገድ ፡ ከግዜርና ፡ ከኢየሩሳሌም ፡ ለማራቅ ፡ በዳንና ፡ በቤቴል ፡ ተራራ ፡ ፪ ፡ የወርቅ ፡ እንቦሶች ፡ አማልክት ፡ ብሎ ፡ እንዳቆመ ፡ አይሁድም ፡ ማብዛ ፡ ሕዝባቸውን ፡ ከውነተኛው ፡ መቅደስ ፡ ከክርስቶስና ፡ ከቤተ ፡

ክርስቲያኑ ፡ ለማራቅ ፡ በኦሪትና ፡ በነቢያት ፡ መጽሐፍ ፡ የንባብ ፡ ግልፎ ፡ የትርጓሜ ፡ ጣዖት ፡ እቁመዋል ፤ የትርጓሜውን ፡ ኋላ ፡ በቦታው ፡ እናመጣዋለን ፡ (ገጽ ፡ ፳፱) ። አለመስታዎት ፡ ዐይንን ፡ ባይን ፡ ማየት ፡ እንዳይቻል ፤ አለመሲሕም ፡ መምርነት ፡ የብሉይ ፡ ኪዳንን ፡ ትርጓሜ ፡ አካቶ ፡ ፈጽሞ ፡ ማወቅ ፡ መረዳት ፡ ርግጡን ፡ ማግኘት ፡ ለማንም ፡ ለማን ፡ አይቻልምና ፤ ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ የክርስቶስ ፡ ደቀ ፡ መዛሙርት ፡ ሐዋርያት ፡ አርድእት ፤ ይልቁንም ፡ የኦሪት ፡ ትምርት ፡ አበጋዞች ፡ የብሉይ ፡ የሐዲስ ፡ መሐንድሶች ፡ እነጳውሎስ ፡ እነእስጢፋኖስ ፡ እነዚህን ፡ የመሰሉ ፡ ኹሉ ፡ ሱባዔ ፡ ትውልድ ፡ ከሔኖክ ፤ ሱባዔ ፡ ዘመን ፡ ከዳንኤል ፡ ሱባዔ ፡ ፅለት ፡ ከኤርምያስ ፡ በሰፍር ፡ በቍጥር ፡ እያመጡ ፤ ከኦሪትና ፡ ከነቢያት ፡ ብዙ ፡ ምስክር ፡ እየሰጡ ፤ ትውልዱን ፡ ከዘመን ፡ ትንቢቱን ፡ ከመድኀን ፡ እያስማሙና ፡ እየተረጐሙ ፤ ኦሪትን ፡ በፋና ፡ በአጋር ፡ በእመት ፤ ወንጌልን ፡ በፀሓይ ፡ በሳራ ፡ በመቤት ፤ የሱስን ፡ በይሥሐቅ ፡ በአብርሃም ፡ መሥዋዕት ፡ እየመሰሉ ፤ ወማኅለቅቱሰ ፡ ለጽድቀ ፡ ኦሪት ፡ አሚን ፡ በክርስቶስ ። እስመ ፡ ጽላሎታ ፡ ይእቲ ፡ ኦሪት ፡ ለእንተ ፡ ትመጽእ ፡ ሠናይት ። ኦሪትሰኬ ፡ መርሐ ፡ ኮነተነ ፡ ለኀበ ፡ ክርስቶስ ፡ እንከሰ ፡ ኢንፈቅድ ፡ መርሐ ፡ እያሉ ፤ በክርክርና ፡ በሙግት ፡ ወዲህም ፡ በአምላካዊ ፡ ኀይል ፡ በታምራት ፡ በ፪ ፡ ወገን ፡ የማይገፉ ፡ የማይሸነፉ ፡ የብሉይ ፡ ዝግኖች ፡ የሐዲስ ፡ ዐርበኞች ፡ ስለ ፡ ኽኑባቸው ፤ ካርባ ፡ የሚበዙ ፡ አይሁዶች ፡ እስጢፋኖስና ፡ ያዕቆብን ፡ ደብድበን ፡ እንደ ፡ ገደልነ ፡ ጳውሎስን ፡ ሳንገድል ፡ እኽል ፡ ውሃ ፡ እንዳንቀምስ ፡ ብለው ፡ ከተማማሉ ፡ በኋላ ፡ ርሱን ፡ ለብቻው ፡ ማግኘትና ፡ መግደል ፡ ቢሳናቸው ፡ ሥጋዊ ፡ ጦራቸው ፡ ጦርነታቸው ፤ የቍጣቸው ፡ አፍሬ ፡ የመሐላቸው ፡ ሰይፍ ፡ በስሉቱና ፡ ባንደበቱ ፡ ወደ ፡ መጻሕፍት ፡ ተመልሷል ። በሸንጎ ፡ ቢረታ ፡ ከቤት ፡ ሚስቱን ፡ መታ ፡ እንደሚሉት ፡ ኹሉ ፤ ከኀፍረትና ፡ ከብስጭት ፡ ከቍጣ ፡ ብዛት ፡ የተነሣ ፡ ወንጌልን ፡ ያጠፉ ፡ ኦሪትን ፡ ያሰፉ ፡ መስሏቸው ፤ ሐዋርያት ፡ የሚጠቅሷቸውን ፡ ደረቅ ፡ ትንቢትና ፡ ሱባዔ ፡ ራእይ ፡ ያላቸውን ፤ የክርስቶስን ፡ አምላክነትና ፡ ሰውነት ፤ ድካሙን ፡ ኀይሉን ፡ መከራ ፡ መስቀሉን ፡ በሕማሙና ፡ በሞቱ ፡ የዓለም ፡ መድኀኒት ፡ መኾኑን ፡ እንደ ፡ ቅዱስ ፡ ወንጌል ፡ ገልጠው ፡ አፍርጠው ፡ የሚናገሩትን ፤ ቃላቸው ፡ ከብሉይ ፡ ንባብ ፡ የተለየ ፡ ፍጹም ፡ ደረቅ ፡ ሐዲስ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ከቍጥር ፡ ከቀመር ፡ ሳይገቡ ፡ ለምስክርነት ፡ እንዳይን ፡ ብሌን ፡ እንዳደራ ፡ ምናን ፡ በፍጹም ፡ ጥንቃቄ ፡ ተጠብቀው ፡ በቤተ ፡ መቅደስ ፡ ይኖሩ ፡ የነበሩትን ፡ የብሉይን ፡ አዋልድ ፡ ኹሉ ፡ በሕዝቅኤል ፡ መቅድም ፡ እንደ ፡ ጣፍነው ፤ ጭራሽ ፡ ከዕብራይስጥ ፡ ዕልም ፡ ድርግም ፡ አርገው ፡ አጠፉቸው ፤ ይኸውም ፡ በሐዋርያት ፡ ጥቅስ ፡ ይታወቃል ፡ (ማቴ ፳፯ ፡ ፱ ፡ ፲ ። ይሁ ፡ ፲፬ ፡ ፲፭) ። ያገራችን ፡ ሰዎች ፡ ዕብራይስጥ ፡ ጠፍቷል ፡ የሚሉት ፡ ይህን ፡ ምክንያት ፡ ይዘው ፡ ነው ፤ ወርቁ ፡ ደረቅ ፡ ትንቢት ፡ ጠፋ ፡ እንጂ ፡ ሚዛኑስ ፡ ቋንቋቸው ፡ አልጠፋም ፤ የሰነፍ ፡ ወሬ ፡ ነው ። ኋላ ፡ ግን ፡ በጽርኡ ፡ ምላሽ ፡ ተገኝተው ፡ ወደ ፡ ግእዝ ፡ ከተተረጐሙት ፡ አዋልድ ፡ ኩፋሌና ፡ ሔኖክ ፡ ተረፈ ፡ ኤርምያስ ፡ ዕርገተ ፡ ኢሳይያስ ፡ እሊህ ፡ አራቱ ፡ ከግእዝ ፡ በቀር ፡ በኹሉ ፡ ስላልተገኙ ፤ ሔኖክን ፡ ብቻ ፡ ከግእዝ ፡ ተርጕመው ፡ አይሁድ ፡ ሳይቀሩ ፡ ክርስቲያኖች ፡ ኹሉ ፡ ይዘውታል ። ከግእዝ ፡ ጋራ ፡ በዕብራይስጥ ፡ የታተመውን ፡ መጽሐፈ ፡ ሔኖክ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ላይ ፡ ደብረ ፡ ገነት ፡ ባለው ፡ በአይሁድ ፡ ዕቃ ፡ ቤት ፡ እኛ ፡ ባይናችን ፡ አይተናል ። ከኦሪቱም ፡ ኹለቱን ፡ ምዕራፍ ፡ (ዘፍ ፭ ፡ ፫—፴፪ ። ፲፩ ፡ ፲—፳፮) ፡ ለዋውጠው ፡ ገላብጠው ፡ ዘመኑ ፡ አበውን ፡ አፋለሱት ፤ አዳም ፡ ሴትን ፡ በ፪፻፴ ፡ ወለደ ፡ ያለውን ፡ በ፻፴ ፡ አሉት ። ሴት ፡ ሄኖስን ፡ በ፪፻፭ ፡ ያለውን ፡ በ፻፭ ፡ አሉት ። ሄኖስ ፡ ቃይናንን ፡ በ፻፺ ፡ ያለውን ፡ በ፺ ፡ አሉት ። እንዲህ ፡ እያሉ ፡ ፻፻ውን ፡ ሰርቀው ፡ ከፊት ፡ ወደ ፡ ኋላ ፡ እየዞሩ ፡ ከድኅኑና ፡ ከድምሩ ፡ ጋራ ፡ ጥፈውታል ፤ የፋቁትም ፡ ፫፻ ፡ ዓመት ፡ አለ ። ከትውልዱም ፡ አንዱን ፡ ኹለ

ተኛውን ፡ ቃይናን ፡ በጭ ራሽ ፡ ፍቀው ፡ ከአዳም ፡ እስከ ፡ አብርሃም ፡ ፲፮፻፴፱ ፡ ዓመት ፡ አጐድለዋል ፤ በግእዙና ፡ ባማርኛው ፡ አሪት ፡ ተመልከት ። አሪት ፡ አይሁድን ፡ የተቀበሉ ፡ ከአዳም ፡ እስከ ፡ ክርስቶስ ፡ ፬ ፡ ሺሕ ፡ ያኽል ፡ የሚሉበት ፡ ምክንያቱ ፡ ይህ ፡ ነው ። አሪታችን ፡ ከሰብዓ ፡ ሊቃናት ፡ ትርጓሜ ፡ ከጥንታዊው ፡ ጽርእ ፡ መቀዳቱን ፡ አስቀድመን ፡ ተናግረናልና ፤ ስለዚህ ፡ እናትና ፡ ልጁን ፡ ፩ ፡ ወገን ፤ አሪተ ፡ አይሁድን ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ አድርገን ፡ ልዩነታቸውን ፡ እስከ ፡ ጫፍ ፡ እስከ ፡ መጨረሻ ፡ ዘርዝረን ፡ ደምረን ፡ እናሳያለን ። ፩ ፡ ወገን ፡ ለኾኑት ፡ ለናትና ፡ ልጁም ፡ ለጽርኡና ፡ ለግእዙ ፡ አሪት ፡ ካራት ፡ ላይ ፡ ጥቂት ፡ ልዩነት ፡ አላቸው ፤ ጽርኡ ፡ ከግእዙ ፡ ፳፮(26) ፡ ዓመት ፡ ያተርፋል ። የኋላ ፡ ዐራሚዎች ፡ ወይም ፡ የግእዝ ፡ ጣፎች ፡ በአኃዝ ፡ ሞክሼና ፡ በግድፈት ፡ የተሳሳቱበት ፡ ይመስላል ፤ ጽርኡ ፡ እንዳይታማ ፡ በንባብ ፡ ውስጥ ፡ ያለን ፡ ቍጥር ፡ ኹሉ ፡ እንደ ፡ ዕብራይስጥ ፡ በፊደላት ፡ እንጂ ፤ እንደ ፡ ግእዝ ፡ በአኃዝ ፡ አይጥፍም ። የግእዝ ፡ ጣፊ ፡ ግን ፡ ስንኳን ፡ ቍጥሩንና ፡ ቍጥር ፡ የሌለውን ፡ በፊደል ፡ ሲጣፍ ፡ የሚገባውን ፡ ስም ፤ የአምላክ ፡ ኀያ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ፳ኤል ፡ እያለ ፡ ይጽፋልና ፡ ሊገድፍና ፡ ሊስት ፡ ይችላል ፡ ጠባቂና ፡ ከልካይ ፡ የለውም ። ከዚህ ፡ ይልቅ ፡ ደግሞ ፡ ባገራችን ፡ ጥፈትና ፡ ትምርት ፡ ተባብረው ፡ ተጣፍረው ፡ ባንድ ፡ ሰው ፡ እጅ ፡ አይገኙምና ፤ ሳይማሩና ፡ ሊቅ ፡ ሳይኾኑ ፡ ጥፈት ፡ ብቻ ፡ ማወቅ ፡ ከስሕተት ፡ ከግድፈት ፡ አያድንም ። ተምሮም ፡ ጥፈት ፡ አለማወቅ ፡ እንደ ፡ ሽባ ፡ እንዳይነ ፡ ስውር ፡ መኾን ፡ ነውና ፤ በትምርት ፡ ብቻ ፡ እንዲህም ፡ የሚል ፡ አብነት ፡ ይገኛል ፡ እያሉ ፡ ያነኑ ፡ የተጣፈውን ፡ ከመተርጐም ፡ በቀር ፤ መጻሕፍትን ፡ ማረም ፡ መጠንቀቅ ፡ አይቻልም ። መጻሕፍትንም ፡ ፈጽሞ ፡ ለማረም ፡ ለመጠንቀቅ ፤ ሐሳባቸውን ፡ ለማወቅ ፡ ከባሕረ ፡ ምስጢሩ ፡ ለመጥለቅ ፡ የተቀዱበትን ፡ ምንጫቸውን ፡ ማየት ፡ ያስፈልጋል ፤ ምንጫቸውና ፡ የምንጫቸውም ፡ ስም ፡ ይህ ፡ ነው ፤ የብሉይ ፡ ኪዳን ፡ ምንጭ ፡ ዕብራኒ ፤ የሐዲስ ፡ ኪዳን ፡ ምንጭ ፡ ዮናኒ ።

አሪት ፡ ዘፍጥረት ፡ ምዕራፍ ፡ ፭ ።

(አሪተ ፡ ሊቃ) ፡ (አሪተ ፡ አይ) ፡

ቍ ፫ — አዳም ፡ ሴትን ፡ በ፪፻፴ ። በ፻፴ ።
» ፮ — ሴት ፡ ሄኖስን ፡ በ፪፻፭ ። በ፻፭ ።
» ፱ — ሄኖስ ፡ ቃይናንን ፡ በ፻፺ ። በ፺ ።
» ፲፪ — ቃይናን ፡ መላልኤልን ፡ በ፻፸ ። በ፸ ።
» ፲፭ — መላልኤል ፡ ያሬድን ፡ በ፻፷፭ ። በ፷፭ ።
» ፲፰ — ያሬድ ፡ ሄኖክን ፡ በ፻፷፪ = በ፻፷፪ ።
» ፳፩ — ሄኖክ ፡ ማቱሳላን ፡ በ፻፷፭ ። በ፷፭ ።
» ፳፭ — ማቱሳላ ፡ ላሜሕን ፡ በ፻፹፯ = በ፻፹፯ ።
(ጽርኡ ፡ ግን ፡ በ፻፷፯ ፡ ይላል) ።
» ፳፰ — ላሜሕ ፡ ኖኅን ፡ በ፻፹፪ = በ፻፹፪ ።
(ጽርኡ ፡ ግን ፡ በ፻፹፰ ፡ ይላል) ።
» ፴፪ — ኖኅ ፡ ሴምን ፡ ባ፭፻ ፡ ዓ ፡ ወ = ባ፭፻ ።
(ምዕራፍ ፡ ፲፩) ።
ቍ ፲ — ሴም ፡ አርፋክስድን ፡ በ፻ = በ፻ ።

(አሪተ ፡ ሊቃ) ፡ (አሪተ ፡ አይ) ፡

ቍ ፲፪-አርፋክስ ፡ ቃይናንን ፡ በ፻፴፭ ። (ፍሉቅ) ፡
» ፲፫ — ቃይናን (አርፋ) ሳላሕን ፡ በ፻፴ ። በ፴፭ ።
» ፲፬ — ሳላሕ ፡ ዔቦርን ፡ በ፻፴ ። በ፴ ።
» ፲፮ — ዔቦር ፡ ፋሌግን ፡ በ፻፴፬ ። በ፴፬ ።
» ፲፰ — ፋሌግ ፡ ራግውን ፡ በ፻፴ ። በ፴ ።
» ፳ — ራግው ፡ ሴሩግን ፡ በ፻፴፪ ። በ፴፪ ።
» ፳፪ — ሴሩግ ፡ ናኮርን ፡ በ፻፴ ። በ፴ ።
» ፳፬ — ናኮር ፡ ታራን ፡ በ፻፱ (በ፸፱) ። በ፳፱ ።
(ጽርኡ ፡ ግን ፡ ፻፸፱ ፡ ይላል) ።
» ፳፮ — ታራ ፡ አብርሃምን ፡ በ፻ ፡ ዓ ። በ፸ ፡ ዓ ።
(ጽርኡ ፡ ግን ፡ በ፸ ፡ ይላል) ።
ድምር ፡ ከአዳም ፡ እስከ ፡ አብ ፡ ርሃም ፡ ፫ ፡ ሺ ፡ ከ፫፻፹፮ ፡ (3386) ፤ ድ ፡ ፲፮፻፴፯ ፡ (1637) ።

ጽርኡ ፡ ከግእዙ ፡ ፳፯ ፡ ዓመት ፡ ያተርፋልና ፤ ፳፯ን ፡ ከ፹፯ ፡ ቢጨምሩ ፡ ፫ ፡ ሺ ፡ ካ፬፻፲፫ ፡ ዓመት ፡ ይኾናል ። አሪተ ፡ አይሁድ ፡ ያጐደለው ፡ እንደ ፡ ግእዙ ፡ ሺ ፡ ፯፻፵፱ ፡ (1749) ። እንደ

ጽርኡ ፡ ግን ፡ ሺ. ፡ ፲፯፻፷፰ ፡ (1775) ነው ። እግዜር ፡ አስቀድሞ ፡ መጻሕፍቱን ፡ ወደ ፡ ጽርእ ፡
ቋንቋ ፡ ባያሸሽ ፡ የአይሁድ ፡ ክፋት ፡ የአሪታቸው ፡ ብጡልነት ፡ እንዲህ ፡ ፈጽሞ ፡ ባልታወ
ቀም ፡ ነበር ። (ተረት ፤ ስለ ፡ በቅሎ ፡ ክፋት) ፤ እግዜር ፡ ባወቀ ፡ ሰማዩን ፡ አራቀ ። አይሁድ ፡
ግን ፡ በሕይወታቸው ፡ አበጋዝ ፡ በክርስቶስ ፡ ትንሣኤ ፡ ለመቃብሩ ፡ ጠባቆች ፡ ብዙ ፡ ገንዘብ ፡
ደፍተው ፡ ሐዋርያት ፡ አርድእት ፡ የተባሉትን ፡ ፻፲፱ቱን ፡ አንቅጸተ ፡ ሕግና ፡ ፹፩ዱን ፡ የወንጌል ፡
በቀልት ፡ እንዳስተባበሉ ፤ በዚህ ፡ ደግሞ ፡ ፸፪ ፡ ሊቃናትን ፡ ያስተባብላሉ ፡ (ማቴ፳፰፡፲፩—፲፮) ።
የሳምራውያንም ፡ ኦሪት ፡ በዘመን ፡ አበው ፡ ቍጥር ፡ ከሰብዓ ፡ ሊቃናት ፡ ትርጓሜ ፡ ከኦሪተ
ጽርእ ፡ እንጂ ፤ ብጡል ፡ ከተባለው ፡ ከኦሪተ ፡ አይሁድ ፡ አይገጥምም ። ይህም ፡ ሐተታና ፡
ቍጥር ፡ ኦሪተ ፡ አይሁድን ፡ ብጡል ፡ ማለት ፡ የሊቁ ፡ የባለታሪኩ ፡ ያቡሻህር ፡ ቃል ፡ ነው ፤
ርሱ ፡ ዘመን ፡ አበውን ፡ ሲጥፍ ፤ ይቤ ፡ መጽሐፈ ፡ ኦሪቶሙ ፡ ለሰብዓ ፡ መተርጕማን ፡ ብሎ ፡
ይገምርና ፡ በመጨረሻው ፡ ይህን ፡ አይሁድ ፡ የፋቁትን ፡ ይናገራል ። ዜና ፡ አይሁድን ፡
የጣፈ ፡ እውነተኛው ፡ ካህን ፡ ዮሴፍ ፡ ወልደ ፡ ኮርዮንም ፡ ዘመን ፡ አበውን ፡ እንዳቡሻህር ፡
እንደ ፡ ኦሪተ ፡ ጽርእ ፡ ጥፏል ፤ ይኸውም ፡ ሊታወቅ ፡ አይሁድ ፡ ከአዳም ፡ እስከ ፡ ጥጦስ ፡
፩ሺሕ ፡ ከ፭፻፷፰ ፡ የሚሉትን ፡ ዓመተ ፡ ፀሐይ ፡ ርሱ ፡ በጨረቃ ፡ ፩ ፡ ሺሕ ፡ ከ፭፻፶፰ ፡ ይላል ።
«አይሁድም ፡ ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ ሌላም ፡ ርሳቸውን ፡ የሚያሳፍርና ፡ አባቶቻቸውን ፡ የሚያስነ
ውር ፡ ብዙ ፡ ድንቅ ፡ ታሪክ ፡ አምላካዊ ፡ ሥራ ፡ ስላለበት ፡ የዮሴፍን ፡ መጣፍ ፡ አይወዱትም ፤
ይልቁንም ፡ ክርስቲያኖች ፡ ስለ ፡ ተቀበሉት ፡ ታሪኩንም ፡ ታምራቱንም ፡ ተረት ፡ ነው ፡ እያሉ ፡
እንደ ፡ ወንጌል ፡ እንደ ፡ ሐዲሳት ፡ ይንቅፉታል» ። በጥንተዮን ፡ ቍጥር ፡ ፭ቱ ፡ ሺሕ ፡ ከ፭፻ ፡
ዓመተ ፡ ወርኅ ፡ ካ፲፱ ፡ ጨረቃ ፡ እስከ ፡ ጌታ ፡ ስቅለት ፡ ልክ ፡ ይኾናል ፤ ፴፭ቱም ፡ ከስቅለት ፡
እስከየፋሳሴም ፡ ጥፋት ፡ ነው ። የጨረቃ ፡ ቍጥር ፡ ከፀሐይ ፡ ቍጥር ፡ መብዛቱ ፡ ግን ፡
ፀውደ ፡ ዓመቷ ፡ ፫፻፶፬ ፡ ዕለት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ነው ። በኋላ ፡ ዘመንም ፡ የተነሡ ፡ ፪ቱ ፡ ባለታሪ
ኮች ፡ ኦሪተ ፡ አይሁድን ፡ ንቀፈው ፡ አጸይፈው ፡ ዘመን ፡ አበውን ፡ እንደ ፡ ጽርእና ፡ እንደ ፡
ሳምር ፡ ኦሪት ፡ ጥፈዋል ፤ እሊሁም ፡ ስዒድ ፡ ወልደ ፡ በጥሪቅ ፤ መሕቡብ ፡ ኤጲስቆጶስ ፡ ዘመን
በግ ፤ ዮሐንስ ፡ አፈ ፡ ወርቅ ፤ ኤጲፋንዮስ ፡ ዘቆጵሮስ ፤ ጽዒዳውያን ፡ ናቸው ። (ኤጲፋንዮስ ፡
እንደነጳውሎስ ፡ ምሁረ ፡ ኦሪት ፡ የነበረ ፡ አይሁዳዊ ፡ ሊቅ ፡ ነው ፤ ጌታ ፡ በታምራት ፡ ማር
ኮታል) ። አቡሻህር ፡ ባ፴፫ኛው ፡ አንቀጽ ፡ ምስክር ፡ አድርጎ ፡ ኹሉንም ፡ ባንድነት ፡ ጠቅሷ
ቸዋል ፤ ቍጥራቸውንም ፡ ከሰንጠረዡ ፡ ውስጥ ፡ አግብቶታል ፤ ፪ኛው ፡ ባለታሪክ ፡ ግን ፡
ርሱው ፡ ራሱ ፡ ነው ። ፫ኛም ፡ ሉቃስ ፡ ወንጌላዊ ፡ በ፫ኛው ፡ ምዕራፍ ፡ (ቍ፴፮ ፡ ፴፯) ፡ የክርስ
ቶስን ፡ ትውልድ ፡ አሻቅቦ ፡ ከርሱ ፡ ከዳግማይ ፡ አዳም ፡ ተነሥቶ ፡ እስካሮጌው ፡ አዳም ፡ ሲቈ
ጥር ፤ ዔቦርን ፡ ወልደ ፡ ሳላሕ ፤ ሳላሕን ፡ ወልደ ፡ ቃይናን ፤ ቃይናንን ፡ ወልደ ፡ አርፋክስድ ፡
ብሎ ፡ ኦሪተ ፡ አይሁድን ፡ አበጥልሎ ፡ እንደ ፡ ኩፋሌና ፡ እንደ ፡ ኦሪተ ፡ ጽርእ ፡ ፪ ፡ ቃይናን ፡
ይጥፋል ። ኢትዮጵያ ፡ ዘመን ፡ ብሉይን ፡ እንዲህ ፡ አስተካክላ ፡ ፭ ፡ ሺሕ ፡ ካ፭፻ ፡ ብላ ፡
ስትቈጥር ፤ ዘመን ፡ ሐዲሷ ፡ ልዩ ፡ ኹኖ ፡ ከግብጽ ፡ በቀር ፡ ከማንም ፡ ቍጥር ፡ አይገጥምም ፤
ከሌሎች ፡ አብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡ ከምሥራቆችም ፡ ከምዕራቦችም ፡ ወትሮ ፡ ፯ ፡ ዓመት ፡
ታጕድላለች ። ምክንያቱም ፡ ባለታሪኮችን ፡ ትታ ፡ ወንጌል ፡ ተርጓሚችን ፡ ስለ ፡ ተከተለች ፡
ይመስላል ። በምሥራቅም ፡ በምዕራብም ፡ ያሉ ፡ መተርጕማን ፡ (ማቴ፳፩ ፡ ፪) ፡ ኢይትኀደግ ፡
ዝየ፡ እብን፡ ዲበ፡ እብን ፡ ያለውን ፡ ሲተረጕሙ ፡ በዘመን ፡ ቍጥር ፡ አልተስማሙም ፤ እኩሌ
ቶች ፡ ከዕርገት ፡ በኋላ ፡ በ፴፯ ፤ ከልደት ፡ በኋላ ፡ በ፸ ፡ ይላሉ ፤ እኩሌቶች ፡ በ፸፯ ፡ ይላሉ ፤

ኢትዮጵያም ፡ ሕጹጽ ፡ ትታ ፡ ከልደት ፡ በኋላ ፡ በ፸ ፤ ከዕርገት ፡ በኋላ ፡ ባ፵ ፡ ትላለች ። ባለታሪኮች ፡ ግን ፡ እንዳንድ ፡ ልብ ፡ መከራ ፡ እንዳንድ ፡ ቃል ፡ ተናጋሪ ፡ ኹነው ፡ ሰዓት ፡ ደቂቃ ፡ ሳይተዉ ፡ የነገሥታቱን ፡ ዘመን ፡ በወርኅ ፡ በዕለት ፡ ዘርዝረው ፡ ደምረው ፡ ከዕርገት ፡ በኋላ ፡ ባ፵፬ ፡ ከልደት ፡ በኋላ ፡ በ፸፯ ፡ ጠፋች ፡ ብለው ፡ ጥፈዋል ። የባለታሪኮች ፡ አባት ፡ (ዩሲፉስ) ፡ ዮሴፍ ፡ ነው ፤ ርሱ ፡ አስቀድመን ፡ እንደ ፡ ተናገርን ፡ ከፍጥረተ ፡ ዓለም ፡ እስከ ፡ ጥጦስ ፡ ፭ ፡ ሺሕ ፡ ከ፺፪፻፴፫ ፡ ዓመተ ፡ ወርኅ ፡ ብሏል ። አቡሻህርም ፡ ባ፲፱ኛው ፡ አንቀጽ ፡ ከዮሴፍ ፡ መጽሐፍ ፡ ከ፫ኛው ፡ ክፍል ፡ ጠቅሶ ፤ ወኮነ ፡ ሙዕየታ ፡ ለቀድስ ፡ በኀምሳ ፡ ወኀምስቱ ፡ ምእት ፡ ሰብዓ ፡ ወሰብዐቱ ፡ (፶፰፻፸፯) ፡ ዓመት ፡ ፀሓያዊት ፡ እምፍጥረተ ፡ ዓለም ፡ እመ ፡ ዐሡሩ ፡ ለኃምስ ፡ ወርኅ ፡ ወእመ ፡ ተሱዑ ፡ ለሠርቀ ፡ ረዠብ ፡ በኀምሳ ፡ ወሰብዐቱ ፡ ምእት ፡ አርብዓ ፡ ወሰመንቱ ፡ (፶፯፻፵፰) ፡ ዓመት ፡ ወርኃዊት ፡ ይላል ፤ ኃምስ ፡ ወርኅ ፡ ረዠብ ፡ ያለውም ፡ ነሐሴን ፡ ነው ። ፫ኛም ፡ ሮብራክ ፡ የሚባል ፡ ባለታሪክ ፡ በክርስቲያን ፡ ቍጥር ፡ ከልደት ፡ በኋላ ፡ በ፸፯ ፡ ጠፋች ፡ ይላል ። ፬ኛም ፡ በኋላ ፡ ዘመን ፡ የተነሣ ፡ ግሬጽ ፡ የሚባል ፡ አይሁዳዊ ፡ በታሪኩ ፡ እንደዚሁ ፡ ይላል ። ከአይሁድና ፡ ካገራቸው ፡ ጥፋት ፡ በኋላ ፡ ወይም ፡ ከዚያ ፡ በፊት ፡ ሌላ ፡ ፩ኛ ፡ የማያሳስት ፡ ቍጥር ፡ ስለሌለ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ከዘመነ ፡ ሐዲስ ፡ የምታጐድለው ፡ ያ ፡ ፯ ፡ ዓመት ፡ ይህ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ በግልጥ ፡ ይታወቃል ። ከዕርገት ፡ በኋላ ፡ ያለውን ፡ ፵፬ቱን ፡ ዓመት ፡ ፬ቱን ፡ ትታ ፡ ፵ ፡ እንዳለችው ፡ ፸፯ቱንም ፡ ፯ቱን ፡ ትታ ፡ ፸ ፡ ብላዋለች ። ይህም ፡ ልማድ ፡ ዓመቱን ፡ በወር ፡ ስንቈጥር ፡ ጳጉሜን ፡ ስለ ፡ ሕጸጺ ፡ በናሴ ፡ ላይ ፡ ትተን ፡ ፲፪ ፡ ወር ፡ እንደምንለው ፡ ነው ፤ ሊቃውንትም ፡ እንቅዱስ ፡ ኤፍሬም ፡ ፳ቱን ፡ ቀን ፡ ትተው ፡ ተጸውረ ፡ በከርሣ ፡ ተሰዐተ ፡ አውራኀ ፡ የሚሉት ፡ ይህነን ፡ ይመስላል ። ሕጹጽ ፡ ትቶና ፡ ሕጹጽ ፡ መልቶ ፡ መቍጠር ፡ ከሰውና ፡ ከግዜር ፡ የተገኘ ፡ የመጽሐፍ ፡ ልማድ ፡ ነው ፡ (ዘፍ፲፭ ፡ ፲፫ ። ዘፀ፲፪ ፡ ፵ ። ጥበ፯ ፡ ፪) ። እንዳንድ ፡ የኤውሮፓ ፡ ሰዎች ፡ ድሜጥሮስ ፡ ዓመተ ፡ ዓለምን ፡ ባ፳፪ ፡ ቍና ፡ ሲሰፍር ፡ ሲቈጥር ፡ ዘመን ፡ ብሉይ ፡ ፭ሺ ፡ ከ፬፻፺፪ ፡ ቢኾንበት ፡ ፭፻ ፡ እንዲመስለት ፡ ፰ቱን ፡ ዓመት ፡ ከላይ ፡ ከዘመነ ፡ ሐዲስ ፡ አውርዶ ፡ ለታችኛው ፡ ተውሳክ ፡ አድርጎታል ፡ ብለው ፡ ያወራሉ ፤ የመላ ፡ የግምት ፡ አነጋገር ፡ ነው ፤ የተሣልቆም ፡ ይመስላል ፤ እውነትስ ፡ ቢኾን ፡ ባቡሻህር ፡ በመርሐ ፡ ዕዉር ፡ ይጣፍ ፡ ነበር ። ካገራችንም ፡ ሰዎች ፤ የምሥራቅ ፡ አብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡ እርቶዶክሳውያን ፡ ሶርያና ፡ እርመን ፡ ግሪክ ፡ ሌሎቹም ፡ ኹሉ ፡ እንደኛና ፡ እንደ ፡ ግብጥ ፡ ፯ ፡ ዓመት ፡ ያጐድላሉ ፡ ብለው ፡ የሚተርኩ ፡ አሉ ፤ ምሥራቃውያን ፡ ግን ፡ ስንኳን ፡ ፯ ፡ ዓመት ፡ ፯ ፡ ወር ፡ ፯ ፡ ቀን ፡ አያጐድሉም ፤ ከበዓላትም ፡ በቀር ፡ በዘመን ፡ ቍጥር ፡ ከምዕራብ ፡ እንጂ ፡ ከኛ ፡ ጋራ ፡ አይገጥሙም ። ምሥራቆች ፡ ከምዕራቦች ፡ የሚለዩ ፡ በ፩ ፡ ነገር ፡ ነው ፤ በወር ፡ ብተትና ፡ በበዓላት ፡ ብቻ ፡ ይህነኑም ፡ ባለቤታቸው ፡ በቃል ፡ በስንክሳር ፡ ይመሰክራሉ ። ዛሬም ፡ በጭራሽ ፡ በብተትና ፡ በበዓላት ፡ ከምዕራቦች ፡ ተስማምተው ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ ኹነዋል ፤ መቼም ፡ መች ፡ ቢኾን ፡ ከኛ ፡ ጋራ ፡ የብተትና ፡ የቍጥር ፡ አንድነት ፡ የላቸውም ። የግብጦችም ፡ ታሪክ ፡ ፪ ፡ ነው ፤ ዓመተ ፡ ሥጋዌና ፡ ዓመተ ፡ ሰማዕታት ፤ ከሥጋዌም ፡ ይልቅ ፡ የሚጥፉና ፡ የሚቈጥሩ ፡ በሰማዕታት ፡ ነው ፤ ምክንያቱም ፡ ፯ቱን ፡ ዓመቶች ፡ ማጕደልንና ፡ መጨመርን ፡ ኹለቱንም ፡ ስለ ፡ ነቀፉ ፡ ነው ፡ ይባላል ፤ ይህ ፡ ባይኾን ፡ ግን ፡ ጕንዱን ፡ ትተው ፡ ወዳጆቁ ፡ ባልሄዱም ። ከክርስቶስ ፡ እስከ ፡ ዲዮቅልጥያኖስ ፡ እንደኛና ፡ እንደ ፡ ግብጦች ፡ ቍጥር ፡ ፪፻፸፯ ፡ ነው ፤ እንደሌሎቹ ፡ ግን ፡ ፯ ፡ ዓመት ፡ ሲጨመርበት ፡ ፪፻፹፬ ፡ ወይም ፡ ፹፬ ።

ይኸናል ። በዘንዚከር ፡ ሐሳበ ፡ ጸሐፍት ፡ ወፈሪሳውያን ። ይቤሉ ፡ አኀው ፡ አይሁድ ፡ ወፈላስያን ፤ እምፍጥረተ ፡ ዓለም ፡ እስከ ፡ ዮም ፤ ኀምሳ ፡ ወስድስቱ ፡ ምእት ፡ ተስዓ ፡ ወአርባዕቱ ፡ (፶፮፻፺፬) ፡ ዓመት ። ይኸውም ፡ ፭ ፡ ሺሕ ፡ ከ፮፻፺፬ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ እኼን ፡ ዛሬ ፡ ይህ ፡ መጣፍ ፡ በታተመበት ፡ በዘመነ ፡ ማርቆስ ፡ ወንጌላዊ ፤ አመ ፡ ሳድስ ፡ ዓመተ ፡ መንግሥቱ ፡ ለኀይለ ፡ ሥላሴ ፡ ኬንያ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ዘኢትዮጵያ ። ዳግመኛም ፡ ይህ ፡ ፶፬ቱ ፡ ፮ ፡ ዓመት ፡ ተጨም ሮበት ፡ ፭፻ ፡ ከመላ ፡ በኋላ ፡ እስከ ፡ ፭ሺ ፡ ያለው ፡ ፲፫፻ው ፡ ዘመነ ፡ መሲሕ ፡ ነው ፡ ይላሉ ፤ ይኸውም ፡ በዕፀ ፡ በለስ ፡ የተመሰሉ ፡ አይሁድ ፡ ከአሕዛብ ፡ እጅ ፡ ወጥተው ፡ አገራቸው ፡ ገብተው ፡ እንደ ፡ ቀድሞቻቸው ፡ ንጉሥ ፡ ቀብተው ፡ የሚያነግሡበት ፡ ባለቃቸው ፡ የሚታዘዙበት ፡ የነጻነት ፡ ወራት ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ጌታችንና ፡ ጳውሎስ ፡ ዮሐንስ ፡ ሌሎችም ፡ ነቢያት ፡ የተናገሩት ፡ (፪ተሰ ፡ ፪ ፡ ፫—፲፪ ። ራእ ፲፱ ፡ ፲፩ ፡ ፳) ፡ ሥጋዊውና ፡ ምድራዊው ፡ ሐሳዊው ፡ መሲሓቸው ፡ ግን ፡ የሚገለጥና ፡ የሚሰወር ፡ ባ፴ ፡ ዘመን ፡ ነው ፡ ይባላል ። ፪ኛ ፡ ደግሞ ፡ ሺሕ ፡ ዓመት ፡ ሲነግሥ ፡ በጭራሽ ፡ ይመጣል ፡ ይላሉ ። የጎግ ፡ ማጎግም ፡ ጦርነት ፡ ወትከውን ፡ ሀገር ፡ ዐባይ ፡ ሠለስተ ፡ መክፈልተ ፡ እንደ ፡ ተባለ ፡ (ራእ፲፮ ፡ ፲፱) ፤ በ፫ቱ ፡ ነገድ ፡ ስም ፡ በሴምና ፡ በካም ፡ በያፌት ፤ ወይም ፡ ነቢዩ ፡ ስማቸውን ፡ ጠርቶ ፡ በተናገራቸው ፡ በ፫ቱ ፡ ደቂቀ ፡ ያፌት ፡ በማጎግ ፡ በቱባል ፡ በሞሳሕ ፡ (ዘፍ፲ ፡ ፩ ፡ ፪ ። ሕዝ፴፰ ፡ ፪) ፡ ከሦስት ፡ ተከፍሎ ፡ በቍርስ ፡ በምሳ ፡ በራት ፡ ተመስሎ ፡ የቍርሱ ፡ ምሳሌ ፡ ተፈጽሟል ፡ (ማቴ፳፬ ፡ ፯—፳) ። የምሳውና ፡ የራቱም ፡ ተራና ፡ ጊዜ ፡ ይጠብቃል ። ከምሳ ፡ እስከ ፡ ራት ፡ ያለው ፡ ጊዜም ፡ ሐሳዌ ፡ መሲሕ ፡ እስኪነግሥ ፡ ከምሳው ፡ ግብግቦ ፡ ለቀሩት ፡ ዕረፍትና ፡ ተድላ ፡ ያሳያል ። ከራት ፡ በኋላ ፡ ግን ፡ ተኝቶ ፡ ተነሥቶ ፡ በክርስቶስ ፡ ዙፋን ፡ ፊት ፡ መቆም ፡ ነው ፡ (ማቴ፳፭ ፡ ፴፩—፴፫ ። ሮሜ፲፬ ፡ ፲) ። ሺሕ ፡ ዓመትና ፡ መዠመሪያ ፡ ሕይወት ፡ (ትንሣኤ) ፡ የተባለውም ፡ (ራእ፳ ፡ ፩—፯) ፡ በቅዱሳን ፡ አበው ፡ ትርጓሜ ፡ ሺሑ ፡ ዓመት ፡ ዘመነ ፡ ሥጋዌ ፤ ትንሣኤውም ፡ ትንሣኤ ፡ ልቡና ፡ ተብሏል ። ጻድቃን ፡ ምእመናን ፡ በጥምቀት ፡ በቍርባን ፡ የክርስቶስ ፡ ሕዋሳት ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ በትንሣኤውና ፡ በርገቱ ፡ ምስጢረ ፡ መንግሥቱን ፡ ተሳትፈው ፡ ዛሬውኑ ፡ ከርሱ ፡ ጋራ ፡ አሉና ፤ ሕያዋን ፡ እንጂ ፡ ሙታን ፡ አይባሉም ፡ (ማቴ፳፪ ፡ ፴፪ ። ኤፌ፪ ፡ ፩—፯) ። ሺሑም ፡ ዓመት ፡ ዘመነ ፡ ሥጋዌ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፤ ወሰበ ፡ ኀልቀ ፡ ዐሠርቱ ፡ ምእት ፡ ዓመት ፡ ይትፈታሕ ፡ ሰይጣን ፡ እምነ ፡ ሞቅሑ ፡ ተብሎ ፡ ከ፯ ፡ እስካ፲ ፡ የተጣፈው ፡ ቃል ፡ ያስረዳል ። አይሁድ ፡ ግን ፡ ፊተኛውን ፡ ትንሣኤና ፡ ምጽአት ፡ ዘመነ ፡ ሥጋዌን ፡ ስለ ፡ ካዱ ፡ ዘመነ ፡ አበውን ፡ ሲከፍሉ ፡ ፫ ፡ ፫ውን ፡ ከፊት ፡ ወደ ፡ ኋላ ፡ እንዳዞሩት ፡ ሺሑን ፡ ዓመት ፡ ደግሞ ፡ እንደዚሁ ፡ አዙረው ፡ ለትንሣኤና ፡ ለሐሳዌ ፡ መሲሕ ፡ ይሰጡታል ። ፯ኛው ፡ ሺ ፡ እንደ ፡ ቅዳሜ ፡ ነው ፤ መሲሓችን ፡ በመጣ ፡ ጊዜ ፡ ሌላው ፡ ሰው ፡ ኹሉ ፡ ዐልቆ ፡ እስራኤል ፡ ብቻ ፡ ይነሡና ፤ ከርሱ ፡ ጋራ ፡ ነግሠው ፡ ሺሕ ፡ ዓመት ፡ ከኖሩ ፡ በኋላ ፡ ሌሎቹ ፡ ሙታን ፡ ይነሣሉ ፡ ብለው ፡ ሌላም ፡ ብዙ ፡ ተረት ፡ ጨምረው ፡ ግልብጦ ፡ ወሬ ፡ ያወራሉ ። (ሙሾ ፤ መነኵሲት ፡ አርግዛ ፡ በምጥ ፡ ስለ ፡ ሞተች) ፤ እንቺ ፡ ሞኝ ፡ እንቺ ፡ ሞኝ ፡ እንቺ ፡ ሞኝ ፡ ተላላ ፤ የኋላውን ፡ በፊት ፡ የፊቱን ፡ በኋላ ።

(፴፪)

ውዳሴ ፡ አምላክ ፡ ወአርጋኖነ ፡ ስም ፡ ቡሩክ ፤ አው ፡ መዝሙር ፡ ወቅዳሴ ፤ ወእመ ፡ አኮ ፡ ድርሳን ፡ (ዲስኩር) ፡ በእንተ ፡ ቅድስት ፡ ሥላሴ ፡ እምቃለ ፡ ነቢያት ፡ ወሙሴ ። ነቢያትሰ ፡ እሙንቱ ፡ ስኩራነ ፡ መንፈስ ፤ ምሉኣነ ፡ ሞገስ ፤ አቅርንተ ፡ ሥሉስ ፡ ቅዱስ ፤ በከመ ፡ ይቤ ፡ ብፁዕ ፡ አባ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ስብሐት ፡ ለአብ ፡ ሠራዒ ፡ መዋዕል ፡ ወአዝማን ፡ በምዙናኑ ፡ ባሕቲቱ ፤ አኮቴት ፡ ለወልድ ፡ የማኑ ፡ ወመዝራዕቱ ፤ ዕበይ ፡ ወክብር ፡ ለመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ሕይወቱ ፤ እስመ ፡ ብሂለ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ሥሉስ ፡ ዕሩይ ፤ ዘከመ ፡ ፀሓይ ፡ ወብርሃን ፡ ወዋዕይ ፤ ኅቡረ ፡ ህላዌ ፡ ወባሕርይ ፤ ዘኢይትከፈል ፡ ወዘኢይትሌለይ ፤ በከመ ፡ ይቤ ፡ ሙሴ ፡ ነቢይ ፤ ወባዕዳንሂ ፡ ነቢያት ፡ በቃለ ፡ ግናይ ፤ ስማዕ ፡ እስራኤል ፤ እግዚአብሔር ፡ አምላክነ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዋሕድ ፡ (ዘዳ፮ ፡ ፬ ። ማር፲፪ ፡ ፳፱ ፡ ፴፪ ። ዮሐ፲፯ ፡ ፫ ። ፩ቆሮ ፡ ፰ ፡ ፬ ፡ ፮) ። ወበዕብራይስጢ ፡ ይሰመይ ፡ ኤሎሂም ፡ ወአዶናይ ፤ ይሆዋ ፡ ወሻዳይ ፡ (ዳን ፡ አጥብ) ፤ ኤሎሂምሰ ፡ ወአዶናይ ፡ አምላክ ፡ ሐዲስ ፡ ወብሉይ ፤ ይተረጐም ፡ በክልኤ ፡ ፍና ፤ በትሥልስት ፡ ወበዋሕድና ። ቀዳሚ ፤ አምላክ ፡ ወእግዚእ ፡ ዘከመ ፡ ዋሕድና ፡ መለኮቱ ፡ ወሥልጣኑ ፡ ወጠባይዑ ፡ (ዘፀ፳ ፡ ፩ ፡ ፪ ፡ ፮) ። ዝኒ ፡ በተሊወ ፡ አንቀጽ ፡ ባሕቲቱ ፡ ወአኮ ፡ በተሊወ ፡ አካል ፡ ሠለስቱ ፤ እስመ ፡ እንዘ ፡ ዋሕድ ፡ ሥሉስ ፡ እንበለ ፡ ሕጸጽ ፤ ወእንዘ ፡ ሥሉስ ፡ ዋሕድ ፡ ዘእንበለ ፡ ቢጽ ፤ አንቀጽኒ ፡ ይተሉ ፡ ህላዌ ፡ ወአኮ ፡ አካለ ፤ ዘውእቱ ፡ ብሂል ፡ መለከ ፡ ፈጠረ ፡ ነበበ ፤ ወዘይመስሎ ፡ ለዝንቱ ። ወካዕበ ፡ ይተረጐም ፡ አማልክተ ፡ ወአጋዕዝተ ፡ ዘከመ ፡ ትሥልስተ ፡ አካሉ ፡ ወገጹ ፡ ወመልክኡ ፤ ዝኒ ፡ በተሊወ ፡ አካል ፡ ወገጽ ፡ ተወካፌ ፡ አንቀጽ ፡ ወአኮ ፡ በተሊወ ፡ ባሕርይ ፡ ወአንቀጽ ፤ እስመ ፡ ትርጓሜሁ ፡ ለኤሎሂም ፡ በሕገ ፡ ረበናት ፡ ወሰዋስው ፡ አማልክት ፡ ውእቱ ፡ ከመ ፡ ዘብዙኃን ፡ ዕደው ፡ (ዘፀ፳፩ ፡ ፮ ። መዝ፹፩ ፡ ፩ ። ፹፩ ፡ ፮) ። ወመብዝኂቱኒ ፡ ይእቲ ፡ የድ ፡ ዘኵሎ ፡ ታበዝኅ ፡ ወታፌድፍድ ፤ ወታብህለነ ፡ ለነሂ ፡ መላኪ ፡ መላክያን ፤ ፈጣሪ ፡ ፈጣርያን ፤ ነባቢ ፡ ነባብያን ፤ በእንተ ፡ ዘተሰውጠት ፡ ቦቱ ፡ ምስለ ፡ ሚም ፡ (ይም) ። ባሕቱ ፡ ትትወነጥ ፡ ወኢትትነከይ ፡ በንባብ ፤ ዘውእቱ ፡ ኤሎሂም ፡ በከመ ፡ ጸሐፍነ ፡ ዝየ ፤ ወአኮ ፡ ኤሎሂይም ። ወአሐዱሰ ፡ ውእቱ ፡ ኤል ፡ አው ፡ ኤሎሀ ፤ ወናሁ ፡ ሎቱ ፡ ስምዕ ፡ ጽድቅ ፤ ዐማኑኤል ፡ (ዒማኑኤል) ፡ ሚካኤል ፡ ወገብርኤል ፤ (ኤሊ) ፡ ኤሎሄ ። ወፍካሬሁኒ ፡ ለአዶናይ ፡ አጋዕዝትየ ፡ ብሂል ፡ ከመ ፡ ዘሠለስቱ ፡ አካል ፡ (ዘፍ፲፰ ፡ ፪ ፡ ፫ ። ፲፱ ፡ ፪ ። ኢሳ፮ ፡ ፫ ፡ ፰) ። ዝኒ ፡ ዘከመ ፡ ንባቡ ፡ ወቃሉ ፡ ገጸ ፡ በገጽ ። ወአሐዱሰ ፡ አዶን ፡ አዶኒ ፤ ወአኮ ፡ አዶኒም ፡ ወአዶናይ ፤ እስመ ፡ ብሂለ ፡ አዶን ፡ ወአዶኒም ፡ ከመ ፡ ብሂለ ፡ ኤል ፡ ወኤሎሂም ፡ ዘውእቱ ፡ እግዚእ ፡ ወአጋዕዝት ፤ ወአዶኒሰ ፡ ውእቱ ፡ እግዚእየ ፡ ብሂል ። ይሆዋኒ ፡ እግዚእ ፡ ፍጹም ፡ ፍሉጥ ፡ ስም ፤ እግዚአ ፡ ኵሉ ፡ ዓለም ፤ ዘውእቱ ፡ ብሂል ፡ እግዚአብሔር ፡ ገባሬ ፡ ሰማያት ፡ ወምድር ። ወሻዳይኒ ፡ አኃዜ ፡ ኵሉ ፡ ወከሃሊ ፡ ኵሉ ፤ ወሥሉጥ ፡ ባዕለ ፡ ኵሉ ። ኤሎሂምኬ ፡ በአማን ፡ አምላክ ፡ ፀሓይ ፡ ዘአስተርአየ ፡ ሥሉስ ፡ ለአብርሃም ፡ በቀትረ ፡ መዓልት ፤ ወተናገሮ ፡ ዋሕደ ፡ ለሙሴ ፡ በነደ ፡ እሳት ፡ (ዘፍ፲፰ ፡ ፪ ። ዘፀ፫ ፡ ፪—፮) ። እስመ ፡ አኮ ፡ ከዱን ፡ ወስዉር ፡ ዘኢይትአመር ፡ ሥላሴ ፡ በመጽሐፈ ፡ ሙሴ ፤ ዳእሙ ፡ ጥዩቀ ፡ አእመርናሁ ፡ በኦሪት ፡ ወበነቢያት ፡ ከመ ፡ ዝንቱ ፡ ሥላሴ ፡ ውእቱ ፡ ኤሎሂም ፡ አኃዜ ፡ ኵሉ ፡ ዓለም ፤ ዋሕደ ፡ መለኮት ፡ ወኀይል ፡

ወሥሉስ ፡ አካል ። ኤሎሂምኬ ፡ ውእቱ ፡ ዘበቃሉ ፡ ሰቀሎ ፡ ለሰማይ ፤ ወአጽንዖ ፡ ለምድር ፡ ዲበ ፡ ማይ ፤ ወበመንፈሱ ፡ ኮነ ፡ ይጼልል ፡ መልዕልተ ፡ ማይ ፤ ለቀድሶተ ፡ ባሕር ፡ ቀዲሙ ፡ ከመ ፡ ንጠመቅ ፡ በስሙ ፡ (ዘፍጥ ፩ ፡ ፩ ፡ ፪ ። ማቴ፳፰ ፡ ፲፱) ። ዘውእቱ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ፡ ወአሐቲ ፡ መንግሥት ፡ ወአሐቲ ፡ ሥልጣን ፡ ወአሐቲ ፡ ምኵናን ፡ በከመ ፡ ይቤሉ ፡ አበዊነ ፡ (ዘፍጥ ፩ ፡ ፳፮ ፡ ፳፯ ። ፫ ፡ ፳፪ ። ፲፩ ፡ ፯ ። ዘኊ ፳ ፡ ፳፬—፳፮ ። ኢሳ ፮ ፡ ፫ ። ማቴ ፲፯ ። ፳፬ ፡ ፩ ። መዝሙር ፵፱ ፡ ፩ ፡ ፯) ። ኢኮነ ፡ ክልኤተ ፡ ወኢሠለስተ ፡ በመለኮቱ ፡ ወንድሉ ፡ ወኢይትዌከፍ ፡ ተውሳከ ፡ ወኢሕጸተ ፡ ትሥልስተ ፡ አካሉ ፤ አላ ፡ ዘከመ ፡ ፀሓይ ፡ ወእሳት ፡ ወዘከመ ፡ ቀላይ ፡ አምሳሉ ፤ ቅዱስ ፡ ሥሉስ ፡ ይሆዋ ፡ እግዚአ ፡ ኵሉ ፡ ዘሀሎ ፡ ወይሄሉ ። ይሆዋኬ ፡ ወሻዳይ ፡ እግዚአብሔር ፡ አዶናይ ፤ ወጣኔ ፡ ኪዳን ፡ ብሉይ ፡ ዘአይበሊ ፡ ወፈጻሜ ፡ ኪዳን ፡ ሐዲስ ፡ ገባሬ ፡ ወከሃሊ ፤ ዘአክሀለነ ፡ በከሂሎቱ ፡ ወረድአነ ፡ በረድኤቱ ፡ ኊልቈ ፡ ሥነ ፡ ፊደል ፡ ፍጥረቱ ፡ ወጤነ ፡ ወፈጸሞ ፡ በጽሒፍ ፡ ወበተርጕሞ ፤ አሜን ፡ (ዘፀ ፲፱ ፡ ፳ ። ፳ ፡ ፪ ፡ ፫ ። ኤር ፴፩ ፡ ፴፩—፴፱ ። ዘካ ፱ ፡ ፲፩ ። ማቴ፳፮ ፡ ፳፰) ።

ዝኬ ፡ ውእቱ ፡ ዘተነግረ ፡ በመጻሕፍት ፡ አምላካውያት ፤ ወዘተብህለሂ ፡ እምሊቃውንት ፤ ሥዙራብ ፡ አነሙት ፡ ፀምረ ፡ ወቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ተዐጽፈት ፤ አሕዛብ ፡ አስተጋብኡ ፡ ጽጌ ፡ ረዳ ፤ ወሦኩብ ፡ ተርፈ ፡ ኀበ ፡ አይሁድ ። እንከሰ ፡ ብሉርና ፡ ለነ ፡ ወአኮ ፡ ለአይሁድ ፤ እስመ ፡ ተስፋሆሙ ፡ ወብሉርናሆሙ ፡ ለሕዝብ ፡ ናሁ ፡ ኮነ ፡ ለአሕዛብ ፡ እምእግዚአብሔር ፡ አብ ፤ ከመ ፡ ብሉርና ፡ ዔሳው ፡ ለያዕቆብ ፤ ወቅድምና ፡ ግሩም ፡ ኤልያብ ፡ ለዳዊት ፡ ንጹሐ ፡ ልብ ። ያዕቆብሰ ፡ ወዳዊት ፡ ዐማኑኤል ፡ ሰባኬ ፡ ወንጌል ፤ አምላክ ፡ ሥግው ፡ ፍጹመ ፡ ትስብእት ፡ ወፈጻሜ ፡ ትንቢት ፤ ሰማያዊ ፡ ወልደ ፡ አብ ፡ ዋሕድ ፡ ወናዝራዊ ፡ ንጉሠ ፡ አይሁድ ፤ ለበ ፡ አበው ፡ ወበዙረ ፡ ብዙኃን ፡ አኀው ።

ወሥሴነሂ ፡ ቅድስት ፡ ወንጽሕት ፡ እምግብረ ፡ ምንታዌ ፡ ወትርብዕት ፡ ትጼዋዕ ፡ በብእሲ ፡ ከመ ፡ አብ ፤ ወከመ ፡ እምሂ ፡ በብእሲት ፤ የማና ፡ ስፉሕ ፡ ለጸግዎ ፡ ጸጋ ፡ ሲሳየ ፤ ወፀጋማኒ ፡ ድልው ፡ ለሐቂፈ ፡ ውሉደ ፡ ፍጥረት ። ይእቲኬ ፡ ኤሎሂም ፡ አምጻኢተ ፡ ኵሉ ፡ ዓለም ፤ ፈጣሪት ፡ በኢዳምዎ ፤ ወጸጋዊት ፡ በኢይንጽዎ ። ለአብናሃ ፡ ስብሐተ ፡ አብ ፤ ወለእምናሃ ፡ ውዳሴ ፡ እም ፤ ከመ ፡ ውዳሴሃ ፡ ለማርያም ፡ ይደልዎ ፡ ይደልዎ ፡ ወይሰናአዎ ፡ በርትዐ ፡ በኵሉ ፡ ጊዜ ፡ ወበኵሉ ፡ ሳዕ ፤ እምአፈ ፡ ውሉዳ ፡ መላእክት ፡ ወሰብእ ፤ አሜን ።

(ማስረጃ) ፤ በግእዝም ፡ የአምላክ ፡ ዘይቤ ፡ እንደ ፡ ኤሎሂም ፡ ነው ፤ ምንም ፡ በልማድ ፡ አፈታት ፡ አንድ ፡ ቢባል ፡ የመለክ ፡ ብዙ ፡ ነውና ፤ በሰዋስው ፡ ሕግ ፡ ብዛትንና ፡ ውስጠ ፡ ብዙነትን ፡ ያሳያል ። ዘሩና ፡ አንቀጹ ፡ መሊክ ፡ መለከ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ጥሬውን ፡ መልክ ፡ መለክ ፡ ብሎ ፡ «መልከ ፡ ጼዴቅ ፤ መለክ ፡ ሰገድ» ፡ ብዝርውን ፡ አምላክ ፤ አማልክት ፡ (ወይም ፡ መለካን) ፡ ያበኛል ፤ ይህም ፡ ደብር ፡ ፈለግ ፡ ብሎ ፡ አድባር ፡ አድባራት ፤ አፍላግ ፡ አፍላጋት ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ መለክ ፡ አንድ ፤ አምላክ ፡ ብዙ ፡ አማልክት ፡ የብዙ ፡ ብዙ ፡ ይባላል ። ደብርና ፡ ፈለግም ፡ እንደዚህ ፡ ነው ። ዐረቡ ፡ መለክን ፡ ሲያበዛ ፡ ሙሉክ ፤ ዕብራይስጡ ፡ ምላኪም ፡ ይላል ።

ያንድነትና ፡ የሦስትነት ፡ ምስጢር ፡ ፍሬው ፡ ባሕርይና ፡ አካል ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ ባሕርይና ፡ አካልም ፡ ርስ ፡ በርሱ ፡ እንደ ፡ መሠረት ፡ እንደ ፡ ሕንጻ ፤ እንደ ፡ ሥርና ፡ እንጻጽቅ ፡ የተዋሐደ ፡ የተገናዘበ ፡ ኅብርና ፡ ዕሙር ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ ፩ነት ፡ ያለሦስትነት ፡ ፫ነትም ፡ ያላንድነት ፡ ብቻ ፡ ብቻውን ፡ ሊጣፍ ፡ ሊነገር ፡ አይቻልምና ፤ ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ የነቢያት ፡ ቋንቋ ፡ ዕብራይስጥ ፡ የፈጣሪን ፡ ነገር ፡ ሲናገር ፡ የቃሉን ፡ ማሰሪያ ፡ አንቀጹን ፡ ያንድ ፡ ወንድ ፤ ስሚውንና ፡ ባለቤቱን ፡ አንቀጽ ፡ ተቀባዩን ፡ ብዙ ፡ ወንድ ፡ አድርጎ ፤ ባራእ ፡ ኤሎሂም ፡ (ፈጠረ ፡ አምላክ) ። አማር ፡ (ይቤ) ፡ አዶናይ ፡ እያለ ፡

ባንድና ፡ በብዙ ፡ ይናገራል ። ባራእና ፡ አማር ፡ አንድነቱን ፤ ኤሎሄም ፡ አዶናይ ፡ ሦስትነቱን ፡
ገልጠው ፡ አኰልተው ፡ ያስረዳሉ ። ፩ነት ፡ የባሕርይ ፡ ምስጢር ፤ ሦስትነት ፡ የአካል ፡ ምስጢ
ር ፡ ይባላል ፤ ይህም ፡ ዕብራይስጣዊ ፡ ቃል ፡ ሥላሴ ፡ ይሄሉ ፡ ዘልፈ ፡ በሥላሴሁ ። ንባርኮ ፡ ለአ
ብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ካለው ፡ ከሊቃውንት ፡ ቃል ፡ ይስማማል ፤ በብሉያትም ፡ ውስጥ ፡
በብዙ ፡ ቦታ ፡ እንደ ፡ ሊቅና ፡ እንደ ፡ ሐዲስ ፡ አብ ፡ ወልድ ፡ መንፈስ ፡ የሚል ፡ ስም ፡ ይገኛል።
ለሰው ፡ ለመላእክት ፡ ሲነገር ፡ ግን ፡ አንቀጹ ፡ ያንድ ፡ የነበረው ፡ ተለውጦ ፤ ኤሎሂም ፡ እቴዎ ፡
(አማልክት ፡ አንትሙ) ። አዶናይ ፡ ሱሩና ፡ (አጋዕዝትየ ፡ ንሕሡ) ፡ እያለ ፡ የብዙ ፡ ይኾናል ።
ብዛቱን ፡ ሳይለቅ ፡ በአንቀጽ ፡ ብቻ ፡ መለየቱም ፡ ፩ ፡ ገጽ ፡ የሚሉ ፡ አይሁድን ፡ በጣም ፡ ያሳፍ
ራል ። ርሳቸው ፡ ግን ፡ ፩ነትን ፡ ዐቅፈው ፡ ፫ነትን ፡ ነቅፈው ፡ አንዱን ፡ ወገን ፡ ብቻ ፡ ባሕርይ
ና ፡ አንቀጽን ፡ ተከትለው ፤ ኤሎሂም ፡ ማለት ፡ ስላንቱታ ፡ ስለ ፡ ከበረታ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ስለ ፡
፫ነት ፡ አይዶለም ፡ ብለው ፡ ፈራሽ ፡ ሰው ፡ ሠራሽ ፡ ያልተገባ ፡ ምላሽ ፡ ይሰጣሉ ፤ ኤሎሂም ፡
ማለት ፡ ቃለ ፡ አክብሮ ፡ ከኾነ ፤ ፈጠረም ፡ ማለት ፡ አንቱ ፡ ብሎ ፡ አንተ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው
ና ፤ በግድ ፡ ቃለ ፡ አጎስሮ ፡ ይኾናል ። ወይም ፡ የግእዝ ፡ መዝሙር ፡ ዘእንበለ ፡ ይቁም ፡ አድ
ባር ፡ እንደሚለው ፡ ንባብ ፡ ስሕተትና ፡ ጸያፍ ፡ ይባላል ። ዳግመኛም ፤ ንግበር ፡ ሰብአ ፡ በአር
አያን ፡ ወበአምሳሊነ ። ናሁ ፡ አዳም ፡ ኮነ ፡ ከመ ፡ አሐዱ ፡ እምኔነ ። ንዑ ፡ ንረድ ፡ ወንክበው ፡
ያላቸው ፡ መላእክትን ፡ ነው ፡ ይሉና ፤ ወዲያው ፡ ደግሞ ፡ ገድሎ ፡ እንደ ፡ ማዳን ፡ ሰብሮ ፡ እንደ፡
መጠገን ፤ የአዳም ፡ ተፈጥሮ ፡ በመላእክት ፡ አርአያና ፡ አምሳል ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ምንም ፡ ራሱን ፡
ከመላእክት ፡ ውስጥ ፡ አግብቶ ፡ ንግበር ፡ ቢል ፤ ከዚያው ፡ አያይዞ ፡ ወገብሮ ፡ ለአዳም ፡ ይላል ፡
እንጂ ፤ ወገብርዎ ፡ አይልምና ፤ መፍጠር ፡ የግዜር ፡ ብቻ ፡ ነው ፡ ብለው ፡ አሉታና ፡ ጽድቅ ፡
ያትታሉ ፤ ባ፩ ፡ ራስ ፡ ፪ ፡ ምላስ ። ስለ ፡ መሲሕም ፡ መከራ ፡ ስለ ፡ ቢዛነቱ ፡ (ኢሳ፶፫ ፡ ፩-፲
፪) ፡ ነሥአ ፡ ደዌነ ፡ ወጾረ ፡ ሕማመነ ፡ ወበእንቲአነ ፡ ሐመ ፤ ቀነወኒ ፡ እደውየ ፡ ወእገርየ ፡
ያለውን ፤ ሌላውንም ፡ ኹሉ ፡ የክርስቶስን ፡ ሥራና ፡ መከራ ፡ ለእስራኤል ፡ ሰጥተው ፡ ይፈታ
ሉ ። ይቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ለእግዚእየ ፡ ንበር ፡ በየማንየ ፤ አንተ ፡ ካህኑ ፡ ለዓለም ፡ በከመ ፡ ሢመ
ቱ ፡ ለመልከ ፡ ጼዴቅ ፡ ያለውም ፤ አብርሃምን ፡ ነው ፡ ይላሉ ። ዳንኤልም ፡ ስለ ፡ መሲሕና ፡ ስ
ለ ፡ ሞቱ ፡ ሱባዔውን ፡ ቈጥሮ ፡ ትንቢቱን ፡ ሲናገር ፡ ወእምድኅረ ፡ ስሳ ፡ ወክልኤቱ ፡ ሰንበት ፡
ይትቀተል ፡ መሲሕ ፤ ወአኮ ፡ ለርእሱ ፡ ያለውን ፤ ይጥሉበት ፡ ቢያጡ ፡ ለአግሪጳስ ፡ ሰጥተው ፡
ይፈታሉ ። መላእክትን ፡ እንደ ፡ ወልድና ፡ እንደ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ የአብ ፡ ተባባሮች ፡ የአ
ዳም ፡ ፈጣሮች ፡ በማድረግ ፡ ላይ ፡ እስራኤልን ፡ አለስሙና ፡ አለመልኩ ፡ የዓለም ፡ ቤዛ ፡ የአ
ሕዛብ ፡ መድኅን ፤ ዕሩቅ ፡ ብእሲ ፡ አብርሃምን ፡ በአብ ፡ ቀኝ ፡ ተቀማጭ ፡ የዘላለም ፡ ካህን ፤
ተቀብዖ ፡ የሌለው ፡ አግሪጳስን ፡ ቅቡዕና ፡ መሲሕ ፡ ቅዱስ ፡ ቅዱሳን ፡ ማለት ፡ በውነቱኞቹ ፡
ዕብራውያን ፡ በንጹውሎስ ፡ ዘንድ ፡ ከጥርስ ፡ ዐልፎ ፡ ዐይን ፡ የሚያሥቅ ፡ ምፀትና ፡ ሥላቅ ፡
ቢባል ፡ እንጂ ፡ ቁም ፡ ነገርና ፡ ጽድቅ ፡ አይባልም ፤ ምፀትነቱም ፡ ጊዮርጊስ ፡ ሊቀ ፡ መላእክት ፤
ሚካኤል ፡ ሊቀ ፡ ሰማዕታት ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ። ከመ ፡ ገዘሰ ፡ ግፍዕ ፡ እመ ፡ ተገብረ ፤ አዕይ
ንት ፡ ይስምዑ ፡ ሆሎ ፡ ነገረ ፤ ወአእዛን ፡ ይርአዩ ፡ አድባረ ፡ (ቅኔ) ። ለብሉይና ፡ ለዕብራይስጥ ፡
ምንም ፡ ባላባቶች ፡ ቢኾኑ ፡ ሌላውን ፡ ትርጓሜ ፡ ያስጊጡትና ፡ ያስረግጡት ፡ እንጂ ፤ የሥላሴ
ንና ፡ የሥጋዌን ፡ ምስጢር ፡ የመሲሕን ፡ ነገር ፡ እንደ ፡ ሐዋርያት ፡ በንባቡና ፡ ባገባቡ ፡ ፊት ፡
ለፊት ፡ አቅንተው ፡ መተርጐም ፡ መፍታት ፡ ማየትና ፡ መስማት ፡ ማስተዋል ፡ መመልከት ፡
አልቻሉም ፤ ዐይኑ ፡ ልባቸውን ፡ ሰይጣንና ፡ ርግማን ፡ ስላወረው ፡ ቋንቋቸውና ፡ መጣፋቸው ፡
የቅርብ ፡ ሩቅ ፡ ሰውርና ፡ ድብቅ ፡ ኾኖባቸዋል ። (ምሳሌ) ፤ ቀራንብት ፡ ኀቤሁ ፡ ለዐይን ፡
እንዘ ፡ ቅሩባን ፤ ቀራንብተ ፡ ኢይኔጽር ፡ ዐይን ፡ (ኢሳ፷ ፡ ፱ ፡ ፲) ። የፈጣሪን ፡ ሥራ ፡ ለፍጡ
ራን ፡ ሰጥቶ ፡ መተርጐም ፡ አባቶቻቸው ፡ እነኢዮርብዓም ፡ ሰው ፡ ሠራሹን ፡ ጣዖት ፤ እሉ ፡

እሙንቱ ፡ አማልክቲከ ፡ እስራኤል ፡ ዘአውፅኡከ ፡ እምድረ ፡ ግብጽ ፡ እያሉ ፡ ይሰቱበትና ፡ ያስቱበት ፡ እንደ ፡ ነበረው ፡ ቃል ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ከዚህ ፡ ልዩ ፡ አይደለም ። ባህላቸውና ፡ ትርጓሜያቸው ፡ ኹሉ ፡ ብሉይን ፡ ከሐዲስ ፡ ሙሴን ፡ ከክርስቶስ ፡ የሚለይና ፡ የሚያጣላ ፡ የን ባብ ፡ የምስጢር ፡ ደዌ ፡ ነው ፤ ካወንታና ፡ ከዝምታ ፡ በቀር ፡ ማስረጃ ፡ መድኀኒት ፡ የለውም ፡ (ኢሳ፳ ፡ ፳) ። በሐዲስ ፡ ኪዳን ፡ ሥላሴና ፡ አብ ፡ ወልድ ፡ መንፈስ ፡ የተባለው ፤ ያው ፡ በብ ሉይ ፡ ኪዳን ፡ ኤሎሂም ፡ አዶናይ ፡ ይሆዋ ፡ ሻዳይ ፡ ይባል ፡ የነበረው ፡ የአብርሃምና ፡ የይሥ ሐቅ ፡ የያዕቆብ ፡ አምላክ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ ብሉይ ፡ ኪዳንና ፡ ሐዲስ ፡ ኪዳን ፡ ካንድ ፡ ጕንደ ፡ ሕይወት ፡ የተገኙ ፡ ጽጌና ፡ ፍሬ ፡ እንደ ፡ መኾናቸው ፤ አምላክ ፡ ወሰብእ ፡ ካህን ፡ ወበግዕ ፡ በተባለው ፡ በመሲሑ ፡ በዐማኑኤል ፡ ደም ፡ ታርቀው ፡ ተለቃልቀው ፤ እንደ ፡ ነፍስና ፡ እንደ ፡ ሥጋ ፡ እንደ ፡ ባልና ፡ ሚስት ፤ አንድ ፡ አካል ፡ አንድ ፡ አምሳል ፡ አንድ ፡ ሕግ ፡ ኹነው ፡ ከርሱ ፡ ከባለቤቱ ፡ በሐዋርያት ፡ እጅ ፡ ለእስራኤል ፡ ዘነፍስ ፡ (ለቤተ ፡ ክርስቲያን) ፡ ተሰጥተ ዋል ። እስራኤል ፡ ዘሥጋ ፡ የተባለች ፡ ቤተ ፡ አይሁድ ፡ ግን ፡ ከጥንትም ፡ ከኋላም ፡ ከሙሴና ፡ ከክርስቶስ ፡ ዝምር ፡ ኦሪት ፡ ሲኗት ፡ ጣዖት ፡ ወንጌል ፡ ሲኗት ፡ ኦሪት ፡ እያለች ፡ የኦሪት ፡ የወንጌል ፡ ጠበኛ ፤ የሙሴ ፡ የክርስቶስ ፡ ጎረኛ ፤ የነቢያት ፡ የሐዋርያት ፡ ደመኛ ፡ ገፋዒተ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ኾነች ፤ መታረቃቸውን ፡ እንዳታይና ፡ እንዳትሰማ ፡ ዐይኗን ፡ ጨፍና ፡ ጆሮዋን ፡ ደ ፍና ፡ በሕልክ ፡ በንቢታ ፡ በሽፍጥ ፡ ባሉታ ፡ ትኖራለች ፡ (ማቴ፳፫ ፡ ፴—፴፯ ። ዮሐ፳ ፡ ፵፩—፵ ፯ ። ሮሜ ፡ ፲፩ ፡ ፯—፲ ። ግብ፯ ፡ ፶፩—፶፫ ። ፳፰ ፡ ፳፫—፳፰) ። ከዚህ ፡ የቀረውን ፡ የብሉይ ፡ ሐተታ ፡ በስማዕ ፡ እስራኤል ፡ ተመልከት ፤ ስማዕ ፡ እስራኤልም ፡ የተባለ ፡ እንግሊዛዊው ፡ ሊቅ ፡ ማርቲን ፡ ፍላድ ፡ በጌዴዎንና ፡ በልጁ ፡ በጕዲት ፡ ስለሚመኩ ፡ ስለ ፡ ስሜንና ፡ ስለ ፡ ጐንደር ፡ ስላገራችን ፡ ፈላሾች ፡ ከኦሪትና ፡ ከነቢያት ፡ እንደ ፡ ንሀብ ፡ ቀሥሞ ፤ እንደ ፡ ወጥ ፡ ቀምሞ ፤ አጣፍጦ ፡ ተርጕሞ ፤ ባማርኛ ፡ ዐትሞ ፡ ያወጣው ፡ ታናሽ ፡ ምእላድ ፡ ነው ፤ ታናሽነ ቱም ፡ እንደ ፡ ሰናፍጭ ፡ እንደ ፡ ሲርባ ፡ (ሚጥሚጣ) ፡ የኾነው ፡ ፍሬ ፡ ነው ። የጌዴዎንና ፡ የጕ ዲት ፡ ዜና ፡ እንዴት ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ በዋዜማ ፡ ታሪክ ፡ ተመልከት ፡ (ገጽ ፡ ፳፰—፴) ።

(ማስታወቂያ) ፤ ጕልቈ ፡ ዘመንና ፡ ውዳሴ ፡ አምላክ ፡ ከነማስረጃቸው ፡ የተጣፉበት ፡ ምክ ንያት ። ቀድሞ ፡ ባገራችን ፡ ከግእዝ ፡ በቀር ፡ የዕብራይስጥ ፡ ወሬ ፡ አልነበረም ፤ ዛሬ ፡ ግን ፡ በዘመናችን ፡ አይሁድ ፡ ለወገኖቻቸው ፡ ለፈላሾች ፡ መምህራን ፡ (ረበናት) ፡ ሰደው ፡ የተማሪ ፡ ቤት ፡ ስላቆሙ ፤ በወዲያ ፡ በጐንደር ፡ ፈላሾቹ ፡ ግእዝ ፡ ቋንቋና ፡ የብሉይ ፡ ትርጓሜ ፡ ከክርስቲ ያኖች ፡ እንዲማሩ ፤ በዚህም ፡ በሺዋ ፡ ክርስቲያኖቹ ፡ ወደዚያ ፡ እየገቡ ፡ ከፈላሾችና ፡ ከረበናት ፡ ዕብራይስጥ ፡ ቋንቋ ፡ ሲማሩ ፡ አይተን ፤ የተማሩትም ፡ ኦሪተ ፡ አይሁድን ፡ በዘመን ፡ ቍጥር ፡ ሲያጸድቁና ፡ ሲያገሎሳምሱ ፡ ኦሪተ ፡ ማእዝን ፡ ሲያከስሱ ፡ ሰምተን ፤ ቋንቋቸውን ፡ ከመሳተፋ ችን ፡ የተነሣ ፡ እነዚህን ፡ ክፍሎች ፡ ባጭር ፡ ቃል ፡ ጥፎ ፡ ላንባቦችና ፡ ለተማሮች ፡ መስጠት ፡ የሚገባን ፡ ኾኖ ፡ አገኘነው ። ኹለቱንም ፡ ነገድ ፡ ፊደልና ፡ ቋንቋ ፡ የተማሪ ፡ ቤት ፡ የሚያገና ኛቸው ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ክርስቲያኑ ፡ የዘመን ፡ ቍጥር ፡ የኤሎሂም ፡ ምስጢር ፡ እንደ ፡ አይሁድ ፡ መስሎት ፡ በፈላሻ ፡ ባህል ፡ እንዳይታለል ፡ እንዳይሸነገል ፤ ፈላሻውም ፡ ኦሪት ፡ ነቢያት ፡ ከወ ንጌል ፡ የሚጣሉና ፡ ትርጓሜያቸው ፡ እንደ ፡ ርሱ ፡ ዐሳብ ፡ መስሎት ፡ ከክርስቲያን ፡ ትምርት ፡ እንዳይርቅና ፡ እንዳይከለከል ፤ ለኹለቱም ፡ ወገን ፡ እንደ ፡ ዳኛ ፡ የወል ፡ እንደ ፡ ምሰሶ ፡ የመካ ከል ፡ ኾኖ ፡ የዘመንን ፡ ታሪክ ፡ የሃይማኖትን ፡ መልክ ፡ የሚያሳይና ፡ የሚያስረዳ ፡ ጥሩ ፡ መስ ታዮት ፡ ይኾንላቸው ፡ ዘንድ ፡ ለጊዜው ፡ የሚያሻ ፡ መኾኑን ፡ ዐውቀን ፡ ስለ ፡ ፈላሻና ፡ ስለ ፡ ክርስቲያን ፡ ጥቅም ፡ ከፊደል ፡ ጋራ ፡ ጥፈንዋል ። (ተረት ፤ ስለ ፡ ተማሪና ፡ ስላንባቢ) ፤ ከዳቦ ፡ የተገኘን ፡ ወጥ ፤ ዐብረኽ ፡ ግመጥ ። በሰጡኽ ፡ አትስነፍ ፤ ከሰጡኽ ፡ አትለፍ ። ከበላ ፡ ብላ ፤ ከሰው ፡ አትጣላ ።

መክደኛ ፡ ግጥም ።

የምድረ ፡ ከነዓን ፡ ወተትና ፡ ማር ፡
ብሉይና ፡ ሐዲስ ፡ እግዚአብሔር ፤
፷ቱን ፡ ክፍል ፡ ባሕር ፡ ፳ቱን ፡ ክፍል፡ የብስ፡
ከምረት ፡ ከይብሰት ፡ ሊያድን ፡ ሊፈውስ ፡
የጕርፉ ፡ አወራረድ ፡ ግሥገሣ ፡ ዘመቻ ፡
ከኢየሩሳሌም ፡ እስከ ፡ ምድር ፡ ዳርቻ ።
ምስጢረ ፡ ሥላሴ ፡ የሰማይ ፡ ወተት ፡
መዝመሪያ ፡ ትምርት ፡ ምግበ ፡ ሕፃናት ፤
ካርባዕቱ ፡ እንስሳ ፡ ከሱራፌል ፡ ጡት ፡
እነኢሳይያስ ፡ ዐልበው ፡ የጠጡት ።
የተረፈውንም ፡ ውሉደ ፡ ጥምቀት ፡
ሐዋርያት ፡ አርድእት ፡ ሠለስቱ ፡ ምእት ፡
በልባቸው ፡ ቋጀ ፡ መልተው ፡ ቢያረጉት ፡
እንደ ፡ ቅቤ ፡ እንዳይብ ፡ እንደ ፡ ወገሜት ፡
የማይለየውን ፡ ለመለያየት ፡
አርዮስ ፡ የናጠው ፡ አይሁድ ፡ የገፉት ።
ምንም፡ባንዱ፡አካል፡ላይ፡ቢጨመር፡ሰብእና፡
ጣዕሙ ፡ አይለወጥም ፡ እንደ ፡ ማየ ፡ ቃና ፤
በተዋሕዶው ፡ ውስጥ ፡ ባሕርይ ፡ የሚያጸና ፡
ተፀቅቦ ፡ የሚሉት ፡ መድኀኒት ፡ አለና ።
የመድኀኒቱም ፡ ኀይል ፡ የሚፈውሰው ፡
ኢየሱስ ፡ ናዝራዊ ፡ አምላክና ፡ ሰው ፤
አንድ፡ አካል ፡ አንድ፡ ልጅ ፡ ምንትው፡ልደት፡
የባሕርይ ፡ ተፀቅቦ ፡ የማይፈርስበት ።
ኹሉን ፡ የሚያቈራኝ ፡ ከአብ ፡ ከመንፈስ ፡
አንዱ ፡ አካል ፡ ሰንሰለት ፡ የሱስ ፡ ክርስቶስ ፡
በኹለት ፡ ፍንጆቹ ፡ በትእዛዛት ፡
የተሰቀሉበት ፡ኦሪት ፡ ነቢያት ።

ዐዌ ር ፡ የሊቃውንት ፡ ዐዋጅ ።

ምስጢረ ፡ ሥላሴን ፡ ምስጢር ፡ ያሰኘት ፡
የባሕርይ ፡ እንድነት ፡ ያካል ፡ ሦስትነት ፤
ምንታዌ ፡ ርባዔ ፡ ስለሌለበት ።
ምስጢረ ፡ ሥጋዌን ፡ ምስጢር ፡ ያሰኛት ፡
የባሕርይ ፡ ምንታዌ ፡ ያካል ፡ አንድነት ፤
ቱሳሔ ፡ ቡዓዴ ፡ ስለሌለበት ።
በሥላሴ ፡ ምስጢር ፡ እንዳንላላት ፡
በሥጋዌም ፡ ምስጢር ፡ እንዳንሳሳት ፡
ለዶቶ ፡ ጠንቅቆ ፡ ይህን ፡ ኹለት ፡ ስልት ፡
ማስተዋል ፡ ይገባል ፡ መላልሶ ፡ ማየት ፡
በሐዲስ ፡ ትርጓሜ ፡ በሊቅ ፡ አፈታት ፡
ብሉይ ፡ እንደንጀራ ፡ በሚፈተፍት ።

ምክር ፡ ሠናይት ፡ ለኵሉ ፡ ዘይገብራ ።

የተዋሕዶን ፡ ባህል ፡ የኦርቶዶክስን ፡
በሦስቱ ፡ ጉባኤ ፡ የተባለውን ፡
አስተውሎ ፡ ጠንቅቆ ፡ ያልሰማ ፡ ጕርሽ ፡
ከጎረ ፡ ቤት ፡ ጋራ ፡ እንዳያጣላሽ ፤
ምስጢረ ፡ ሥላሴን ፡ ሳታደላድል ፡
ምስጢረ ፡ ሥጋዌን ፡ ዐውቃለኹ ፡ አትበል ።
ዐውቃለኹም ፡ ብለኽ ፡ ብትከራከር ፡
ይፈርሳል ፡ ነገርኽ ፡ ጥቅመ ፡ ሰናፆር ፤
ቋንቋኽም ፡ ይለያል ፡ ከቅዱስ ፡ መጽሐፍ ፡
እንዳወጣኪ ፡ እንደበት ፡ እንዳርዮስ ፡ አፍ ።
አፍኽ ፡ እንዳመጣም ፡ ነገር ፡ ብትተች ፡
ውርድ ፡ ይነዙብኻል ፡ የጉባኤ ፡ አፎች ፡
እናባ ፡ አትናቴዎስ ፡ እነቄርሎስ ፡
የማርቆስ ፡ ልጆች ፡ የአባ ፡ አንበስ ፤
ለቤተ ፡ ክርስቲያኑ ፡ እስራኤል ፡ ዘነፍስ ፡
እግዜር ፡ ያበቀለው ፡ በወንጌሉ ፡ ራስ ፡
የድርሳናቸው ፡ ቀንድ ፡ ሰማይ ፡ የሚጠቅስ ፡
ሣ ራውም ፡ ትርጓሜ ፡ ምድር ፡ የሚያብስ ።
ከዚህ ፡ ዐልፎ ፡ ተርፎ ፡ እንዳይገነፍል ፡
የቀረው ፡ ሐተታ ፡ ተከድኖ ፡ ይብሰል ።

ማርያም ፡ ድንግል ፡

ነቀዐ ፡ ጽጌ ፡ ረዳ ፤

ወርግብ ፡ ጸዐዳ ።

ምስለ ፡ ፍቁር ፡ ወልዳ ።